

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

03 Temmuz 2014 Perşembe

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

03 Temmuz 2014 Perşembe

---0---

K O N U

Sayfa

(MESİAD) Maden ve Enerji Sanayicileri İş Adamları Derneği, Demir Export AŞ ve Femas AŞ temsilcilerinin sunumları

1:50

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:50

Ümit VELİOĞLU (MESİAD Başkanı)	1:7, 15:16, 19, 21, 29:30, 36:37
Özgür ÖZEL (Manisa)	7, 30
Savaş ŞAHİN (Demir Export AŞ Genel Müdürü)	7:13, 14:15, 16:17, 21:22, 23, 25, 28:29, 30, 34:35
Yaşar GİREGİZ (FERNAS AŞ Genel Müdürü)	11, 14, 15, 22:23
Hasan ÖREN (Manisa)	12:13
Yılmaz TUNÇ (Bartın)	13
Necati ÖZENSOY (Bursa)	17:18, 21
Fatma GÜRKAN (Adana)	18
Muzaffer YURTTAŞ (Manisa)	18
Aykut ERDOĞDU (İstanbul)	19:20, 26:28
Namık HAVUTÇA (Balıkesir)	23:24, 32:33
Erkan AKÇAY (Manisa)	24
Faysal SARIYILDIZ (Şırnak)	25
Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)	30:31
Sakine ÖZ (Manisa)	31
Vural KAVUNCU (Kütahya)	31:32
Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)	33, 35
Mustafa Necmi İLHAN (Prof. Dr.)	33:34
Şebnem DÜZGÜN (Prof. Dr.)	34
Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)	35:36, 38
Hıdır GÜL (Patlatma Çavuşu)	37:42

Önerge (Tavsiye Kararı niteliğinde)		42:44
Özgür ÖZEL	(Manisa)	43
Necati ÖZENSOY	(Bursa)	44
Önerge (Tavsiye Kararı niteliğinde)		45:49
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	45:48
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	48:49
Önergeler (Tavsiye Kararı niteliğinde)		49:50

Açılma Saati: 14.32

Kapanma Saati: 18.43

BİRİNCİ OTURUM

3 Temmuz 2014 Perşembe

Açılma Saati: 14.32

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, toplantı yeter sayımız vardır, toplantıyı açıyorum.

Bugün, toplantımıza, özellikle madencilik sektörümüzde sık sık tartıştığımız redevans uygulaması ve sözleşmeli üretim konusunda devam edeceğiz. Bu konuda, TTK'ya redevans sözleşmesi çerçevesinde üretim yapan firmalarımız var Zonguldak'tan ve aynı zamanda, Soma'da meydana gelen kazanın hemen yanında... Henüz üretim değil ama planlama aşamasında olan Demir Export'u izleyeceğiz, onlar da sözleşmeli üretim yöntemiyle bu işin içerisinde ve onların tecrübelerini, yaşadıklarını ve özellikle redevans ve sözleşmeli üretimden kaynaklanan eksiklikleri tartışacağız.

Bu çerçevede, de ilk sözü Ümit Velioğlu'na veriyorum. Ümit Velioğlu'yla, geçen, Zonguldak'a gittiğimizde de birlikte olmuştuk, orada sorunlarını kısmen bize dile getirdiler, onların sorunlarını dinledikten sonra da Komisyona davet etmeye uygun gördük, kendisi de burada. Ümit Bey, bütün heyetiniz adına sözü size veriyorum. Teknik destek alabilirsiniz, katkı sağlayabilirler, daha sonra soru-cevap kısmında da arkadaşlarımız size katkı verebilirler.

Mikrofon sizin, buyurun.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Komisyon Başkanım, Soma Araştırma Komisyonunun çok değerli üyeleri; hepinizi Zonguldak grubumuz adına saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Bizim derneğimiz MESİAD, Maden ve Enerji Sanayicileri İş Adamları Derneği, Zonguldak'ta özel sektör olarak kömür üretimi yapan firmaların bir araya gelmesiyle geçen sene kurulan bir dernek. Bu derneğin kuruluşundaki temel amaç, sektörümüzdeki sıkıntıları, sorunları hep beraber ortak akıl çerçevesinde masaya yatırıp çözümlerini üretmek, çözümlerine ilişkin ilgili kurumlarla irtibat sağlamak. Yer altı kömür üretiminin daha sağlıklı ve güvenilir ortamlarda yapılmasıyla alakalı çalışmalarda bulunmak, aynı zamanda, ürettiğimiz kömürün de alternatif kullanımlarına ilişkin AR-GE ve inovasyon projeleri üretmek amacıyla kurulmuş bir dernek. Kurulduğundan beri de, daha çok sorunlarla alakalı, gündemde çalışmaları, faaliyetleri oldu ama bir yandan da çok gündeme gelmeyen AR-GE ve inovasyon konusunda da yeterli çalışmaları yaptığımızı düşünüyorum, bu çalışmalar da yoğun bir şekilde devam ediyor.

Şimdi, bugün, buraya gelişimizdeki amacımız, Zonguldak'ın kömür üretiminin ve kömür sektörünün bir profilini çizip, bir resmini sizlere sunmak ve bunun neticesinde de özeldir Zonguldak, genelde de ülke madenciliği, yer altı madenciliğine ilişkin çözüm önerilerimizi, var olan bazı düşüncelerimizi, yaşadığımız deneyimlere ve tecrübelere istinaden onları sizinle paylaşmak.

Şimdi, bununla ilgili ilk önce genel bir takım verilerle başlamak istiyorum: Türkiye Taşkömürü Kurumu -2012 yılı rakamlarıyla vereceğim bunları- yaklaşık 1,5 milyon ton kömür üretmiş, özel sektör de 850 bin ton civarında kömür üretmiş, 2 milyon 350 bin ton kömür biz üretmişiz Zonguldak'ta toplamda. Linyit üretimleri de, toplam 70 milyon ton, ikisini topladığımız zaman ülkenin kömür üretimi 72,35 milyon ton olmuş. Buna karşın, ülkemizde toplam tüketim ve ithalat rakamları da: Yaklaşık 106 milyon ton kömür tüketmişiz tüm ülkede -2012 yılı için konuşuyoruz- bunun 30 milyon tonu da yurt dışından karşılanmış.

İlerde de detaylıca bahsedeceğim ama şimdi, bizim Zonguldak'ta temel problemimiz, Türkiye Taşkömürü Kurumunun kiracılarız biz, redevans yöntemiyle çalışan firmalarız. Türkiye Taşkömürü Kurumu yaklaşık yüz yılın üzerinde geçmiş olan çok köklü bir kuruluş. Bugün, konuşabilir kömür üretimini -2013 rakamlarıyla söylüyorum- yaklaşık 559 milyon TL zarar ederek kapattı, 192 TL'ye sattığı kömürü 620 TL'ye mal etti.

Şimdi, redevansçılar olarak bizim durumumuz, Türkiye Taşkömürü Kurumundan yaklaşık 20-30 TL civarında daha düşük fiyatlara kömürümüzü satmak zorundayız, onların rakamlarına bizim ulaşma şansımız olmuyor onlar devlet kurumu olduğu için.

Bir de, bunun üstüne, ton başına yaklaşık 30 TL civarında "redvans" dediğimiz bir para ödüyoruz, bu durumda da aslında bizim zararımız da kaçınılmaz oluyor. TTK'nın rakamlarında gördüğünüz gibi, çok ciddi bir zarar var bu kömür üretiminde, bizde de bu zarar aslında kaçınılmaz ve çok ciddi bir şekilde zarar ediyoruz. Dolayısıyla madenciliğin daha güvenilir bir şekilde yapılabilmesi için,

daha ileriye gidebilmesi için, kendisini geliştirebilmesi için öncelikle sistemin sorgulanması gerektiğini düşünüyoruz ve bu anlamda da temel sistem, redevans yönteminin kaldırılarak uzun süreli ruhsatlandırma yöntemine geçilmesi, bu durumda sektörümüzün sağlayacağı faydaları kısaca biz simüle ettik, onları size aktaracağız:

2005 yılından bugüne kadar yaptığımız faydaları verilerle ortaya koyduktan sonra, bir de 2023 hedefine doğru ne yapabilir bu sektör, önü açılırsa, işte, redevans yöntemi kaldırılıp ruhsatlar uzun süreli bir şekilde verilirse, gerekli destekler yapılırsa ne yapılabilir onu sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Bu kapsamda, 2005-2012 yılları arasında yılda ortalama –Zonguldak için bahsediyorum- yaklaşık 6 bin kişi istihdam etmiş özel sektör olarak. 2013 yılında, bu rakam 2012'nin sonunda başlayan krizle beraber 4 bin kişiye düşmüş. Bu malum krizin temel, ana sebeplerinden bir tanesi, küresel piyasalarda kömür fiyatlarının çok ciddi düşüş yaşaması; artı, bizim en büyük pazarlarımızdan bir tanesi olan Çatalağzı Termik Santralinin yaklaşık iki seneden beri yeni kömür alımı yapmayı ve firmaların stoklarının ciddi boyutta şişmesiyle beraber 2013 yılında çalışan sayımız 4 bin kişi civarına düştü. 2014 yılı itibarıyla, şu an itibarıyla bu sayının 3 bin ve altında olduğunu çok rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu redevans yöntemi kaldırılıp da konuşmamın son bölümünde söyleyeceğimiz çözüm önerilerini hayata geçirerek madencilığe katkı verilmesi durumunda biz ne yapabiliriz, onu da tablomuzun sağında görüyoruz: Kaybettiğimiz kanı 2015 yılında tekrar geri kazanıp 6 bin kişilik bir istihdama hemen ulaşabiliriz. 2020 yılında da bu istihdamın 9 bin kişiye, 2023'te de 15 bin kişiye ulaşması özel sektör olarak oldukça mümkün.

Satılabilir kömür üretimi, TTK ve özel sektörün beraber Zonguldak'ta ürettiği kömür 2005-2012 yılları arasında yıllık ortalama 2,75 milyon ton olmuş. 2013 yılında, bu bahsettiğim sıkıntılardan dolayı 1,8 milyona düşmüş bu üretilen kömür miktarı; TTK 1 milyon 350, özel sektör de yaklaşık 450 bin ton civarında. 2014 yılında, biz biliyoruz ki, bu, 1 milyon 800 bin ton yaklaşık 1,5 milyon ton civarlarına düşecek. TTK da kan kaybediyor, TTK'nın üretimi de düşüyor; bizimki zaten malum, bahsettiğimiz sebeplerden dolayı, içinde bulunduğumuz sıkıntılardan dolayı düşüyor.

Bu sektörün tekrar yasal düzenlemelerle önünün açılmasıyla, 2015 yılında yıllık ortalama 3 milyon tona ulaşabilir, 2020'de 4,5 milyon ton, 2023'te de 6 milyon tona çok rahatlıkla ulaşacak bir üretim kapasitesi elde edilebilir Zonguldak'ta Türkiye Taşkömürü Kurumu ve özel sektör eliyle. Bu grafikte de bu düşüşün grafiğini izlemekteyiz.

"Redevans" diye bir yöntem var biliyorsunuz, redevans bizim bildiğimiz kadarıyla –belki bizden daha iyi bilen de vardır- Fransızca kökenli bir kelime, "maldan avans" gibi bir anlam ifade eden bir kelime. Fakat bizim sözleşmelerimizde biz ürettiğimiz kömür için ton başına maldan avans, yani kömür olarak değil de TL olarak her sene de çok ciddi oranda artan bir miktarla bir para ödüyoruz; taahhüt edilen miktarları çıkarsak da çıkarmasak da bunu ödüyoruz. Bu konuyla ilgili, böyle, çok fazla ağılıyor görüntüsünde olmak için buraya gelmedik, bunları anlattıktan sonra çözüm önerilerimizi de çok somut bir şekilde ortaya koyacağız. Zonguldak'ta Türkiye Taşkömürü Kurumu bu işi başaramazken, ciddi bir şekilde zarar ederken, her sene zararı büyürken; özel sektör olarak artık bu işin son perdesine geldik gibi bir görüntümüz var, bu zararlarla başa çıkıp bu işi başarması, bir de üstüne 30 TL redevans ödemesi mümkün gözüküyor.

2005-2012 yıllarında 15 milyon TL gibi yıllık ortalama bir redevans ödemiş, 2013'te 10 milyon TL'ye düşmüş, 2005 ve 2012 yılları arasında toplam 120 milyon TL gibi özel sektör bir redevans bedeli TTK'ya ödemiş. TTK'nın yıllık zararının dörtte 1'i gibi bir rakam bu. Aslında, bu rakam özel sektörden alınmamış olsa, yine bir yasal yönlendirmeye sadece iş güvenliğine yönlendirilmiş olsa, oradaki bizim iş güvenliği şartlarımız çok daha başka, çok daha farklı bir şekilde sürdürülebilir ve iş sağlığını en yüksek noktada gözetir bir şekilde olabilir diye düşünüyoruz.

Bu kömür artışıyla yıllık ödeyeceğimiz redevans miktarları da, eğer her şey yolunda giderse, 2015 yılında 15 milyon TL/yıl, 2020 yılında 21 milyon, 2023'te de 24 milyon TL'ye çıkacak. Bunların, bu paraların iş güvenliğiyle alakalı yatırımlara, iş sağlığı ve güvenliği işçilerin sağlığı ve huzuruyla alakalı yatırımlara yönlendirilmesi devlete hiçbir şey kaybettirmez diye düşünüyoruz.

Ödediğimiz vergilere ilişkin tablolar var önünüzde, kısaca değinirsek: 2005-2012 yıllarında yaklaşık 120 milyon TL gibi bir SGK primi ödemişiz. Bu, bahsettiğimiz doğal gelişim sağlanırsa 2015'te yıllık 18 milyon, 2020'de 27 milyon, 2023'te de 36 milyon gibi bir kapasiteye çıkma şansı var.

Devlet hakları: Yaklaşık 8 milyon TL devlet hakkı ödemişiz 2012'ye kadar; 2013'te, bu, bahsettiğimiz dramatik düşüşle 500 bin TL'ye düşmüş, 2015 1,5 milyon, 2020 2 milyon, 2023'te de 2,5 milyona çıkacağını öngörüyoruz.

Vergilere bakarsak: 40 milyon TL civarında bir vergi ödemiş bu sektör. 2012'ye kadar yıllık ortalama 5 milyon TL gibi gelirken, 2013'te de 2 milyon TL gibi bir rakama düşmüş, 2014'te bu zararlarla beraber daha da düşecek gibi görünüyor.

Kurumlar vergileri de aynı şekilde. 16 milyon TL gibi bir kurumlar vergisi ödenmiş, 2013'te çok ciddi bir şekilde düşüş var bunda da. Eğer her şey yolunda giderse, 2023'te 8 milyon TL/yıl gibi bir ödeme olacak gibi görünüyor.

Bir de sosyal sorumluluk projeleri var Zonguldak'ta. Bu projeler aklı geldiğinde, Zonguldak'ın en önemli sektörü o olduğu için ilk önce madenci firmalar aklı geliyor. 1 tane okul yaptırmış, 1 dernek binası şehit aileleri için yaptırmış, spor kulüplerine destekler vermiş; kongre, burs, bağışlar, vesaire gibi 2005-2013 yılları arasında 10 milyon TL gibi bir sosyal sorumluluk katkıları yapmış.

Şimdi, Zonguldak'la alakalı, madencilik içinde bulunduğu genel duruma değinmek istiyorum: 13 Mayıs 2014 tarihinde Soma ilçemizde ülkemizin en büyük madencilik felaketi meydana gelmiştir. Bu faciada hayatını kaybeden madenci kardeşlerimize Allah'tan rahmet, kederli aileleri ve akrabalarına başsağlığı ve sabırlar dileriz. Allah, dünyanın en zor işlerinden birini yapan madencilik camiasına ve milletimize böylesine trajik faciaları bir daha yaşatmasın, kaybettiğimiz kardeşlerimizin ailelerinin acılarını azaltsın ve onlara sabırlar versin.

Zonguldak'ta yaklaşık otuz senedir yer altı madenciliği yapan madenciler olarak bu tür kazaların sadece kader ve kaçınılmazlık olmadığını çok iyi biliyoruz. Yaşanan her facianın ardında kamuoyunda yargılanıp mahkûm edilecek bir günah keçisinin bulunması ve sorunların üzerinin örtülmesi, bizleri gerçek çözüme yürümekten alıkoymakta ve büyük resmi görmemizi engellemektedir. Dileğimiz, Soma'da yaşamış olduğumuz facianın ceza ve sorumluluğunun ilgili tüm kesimlere ayırım gözetmeksizin yansıtılmasıdır. Bu büyük facianın ardından fertlerini kaybeden ailelerin yaralarını sarmaktan başka yapabileceğimiz en iyi şey, gerekli dersleri çıkararak bundan sonra bu tür faciaların olmamasını sağlamaktır.

Bu facianın sebepleri, sorumluları ve diğer madencilik işletmelerinin genel durumlarıyla ilgili MESİAD olarak bizlerin de söyleyeceği bazı sözler olacaktır. Bu facia, her gün, kömür yangınıyla iç içe üretim yapan işletmenin çalışan ve mühendislerinin bakar kör olmaları, basiretlerinin bağlanması ve öngörüsüzlükleri neticesinde meydana gelmiştir. Özünde işletme olmak kaydıyla bu faciadan aslında sistem sorumludur. Bu yaşanan elim faciayı bir fırsatı dönüştürüp bundan sonra bu tür faciaların olmaması için sistemi yeniden kurgulamak ve madenciliği yeniden dizayn etmek zorundayız. Aksi takdirde, bu tür acılarla ve facialarla çok sık aralıklarla karşılaşmamız kaçınılmaz olacaktır.

Madencilik camiasında iş güvenliği ve üretim teknolojisi açısından üst düzey bir işletme olduğunu bildiğimiz Soma'daki işletmede böyle bir facianın olması, diğer tüm şirketlerin de kendilerini yeniden sorgulama noktasında bir duruma itmiştir. İş güvenliği noktasında mekanizasyonla çalışan böyle çok büyük, ciddi bir işletmede böyle bir kaza olması diğer tüm işletmelerde bu tür kazaların her an olabileceği algısını ve korkusunu ortaya çıkarmıştır aslında.

Bundan sonra yapılacak olan, sistemin sorgulanması ve yeniden yapılandırılmasıdır. Bu çerçevede, derneğimize üye Zonguldak özel sektör yer altı işletmelerinin en temel problemini kamuoyunun bilgisine -biraz önce de sundum- tekrar sunmak istiyoruz: Bilindiği gibi, işletmelerimiz Türkiye Taşkömürü Kurumunun imtiyaz sahasında bulunan ve TTK'nın verimsiz olduğu düşüncesiyle çalışmadığı alanda redevans yöntemiyle kömür üretimi yapmaktadır. Bağlı olduğumuz kurum olan Türkiye Taşkömürü Kurumu 2013 yılında -biraz önce bahsettiğim- 559 milyon TL zarar etmiş, ortalama 192 TL'ye kömürünü satmış, 620 TL'ye de kömürünü mal etmiştir. Çok ciddi oranda zarar etmiştir. Her sene yaklaşık 550-600 milyon TL zarar eden TTK, iş güvenliği yatırımlarına devlet kurumu olması hasebiyle her türlü bütçeyi ayırabilirken, iş güvenliğiyle ilgili her türlü tedbiri de alırken, maalesef, ülkemizin en büyük madencilik kazaları da Türkiye Taşkömürü Kurumunda yaşanmıştır, bundan kurtulamamışlardır.

Redevans yöntemi ile TTK'nın bir nevi taşeronu formatında üretim yapan firmalarımız ise bu yöntem ile büyük bir kıskacı altındadır. Ortalama satış fiyatımız TTK'nın belirlemiş olduğu 192 TL'nin altında, yaklaşık 170-175 TL civarlarında iken, bu firmaların her türlü madencilik ve iş güvenliği sorumluluklarını yerine getirip, bir de serbest piyasa ekonomisinin gereği kâr etme noktasını da yakalamaları gerekmektedir. Oysa, bu şirketler normal maliyetlerinin üzerine bir de TTK'ya ton başına redevans bedeli olan 30 TL'yi taahhüt edilen kömürü çıkarsalar da çıkarmasalar da ödemek zorundadırlar. Redevans borçlarını ödeyemedikleri zaman da, TTK, sözleşmeden doğan şartlarla, kömür sevkiyatını kapatmakta ve firmalar hepten çıkmaza sürüklenmektedirler. Âdeta iğneyle kuyu kazarak üretim yapılan Zonguldak Havzası ve bölgesinin tüm yer altı kömür işletmeleri her türlü teşvik, destek ve sübvansiyonu hak etmektedir diye düşünüyoruz. Çünkü biliyorsunuz, Zonguldak, Türkiye'nin tek koklaşabilir kömür rezervlerinin olduğu bölge ve bizim ürettiğimiz kömür demir çeliğin ham maddesi olarak üretilen bir kömür -koklaşabilir kısmı- bu yüzden de, KARDEMİR ve ERDEMİR gibi Türkiye'nin 2 büyük demir çelik fabrikası yer almış durumda.

Bir de, bizim sektörümüzde yapılan bir araştırmaya göre, 1'e 15 oranında dolaylı istihdam yaratan bir üretim metodu bu. Yani bu ürettiğiniz kömürden 1 kişilik bir istihdamın 15 kişilik bir dolaylı istihdam yaratması söz konusu. Bu çok kutsal, çok önemli bir iş, ülke

adına da, ülkenin cari açığına da çok fayda sağlayacak, ülkenin gelir-gider dengesini de oluşturacak çok önemli bir üretim. Türkiye'nin her yerindeki yer altı üretimleri çok önemli, çünkü madenlerimizi üretebilirsek cari açığı kapatabileceğimizi ve ülkenin iki yakasının bir araya gelebileceğini biliyoruz, görüyoruz ama bu madencilik de ne pahasına olursa olsun iş güvenliğini göz ardı ederek, insanlarımızın da ölümüne sebebiyet vererek yapacak da değiliz.

Devlet bu noktada bir ana karar vermeli, bu ana karar bana göre bizim düşüncemize göre ya "Bizim her türlü, her boyutta üretim yapan yer altı işletmesine ihtiyacımız var, biz bunların devamını istiyoruz, devamı için de her türlü yasal düzenlemeyi yapıp her türlü desteği, teşviki de yer altı üretimine vereceğiz." şeklinde bir karar olmalı ya da "Hayır, kardeşim, biz bu kadar insanımızı riskli ortamlarda çalışmasına müsaade edemeyiz -Çin'in yaptığı gibi- belirli tonajın altındaki küçük ocakları kapatıyoruz." Bunu da diyebilir devlet, bunu da yapabilir ama yapmayacağı bir şey var, bana göre yapmaması gereken şu anki sistemle bu yöntemlerle bu iş devam etmiyor, gitmiyor. Böyle büyük bir ocakta bu iş olduyorsa, böyle bir facia yaşandıysa... Ben size söylüyorum, Balıkesir'inden tutun, Soma'sına, Aydın'ına, vesaire, madencilik olduğu nereye bakarsanız bakın, Türkiye'nin her yerinde patlamaya hazır maden işletmeleri var diyebiliriz, Zonguldak da dâhil buna.

İş güvenliği tedbirlerini almıyoruz, böyle, iptida yöntemlerle çalışıyoruz gibi bir şey anlaşılmasın buradan. Ama madencilik çok organik bir şey, sürekli değişen, sürekli güncel tedbir almanız gereken, kendinizi tazelemeniz gereken bir üretim şekli. Eğer Soma'da olduğu gibi, biraz bakar kör durumuna girerseniz ve olayların farkındalığını yitirirseniz, o zaman bütün ocaklar bütün yer altı işletmeleri bu şekilde, patlamaya hazır bir bomba gibidir. Bir kere, bunun için, her türlü desteğin, teşvikin yer altı üretimine verilmesi gerektiğini düşünüyoruz ama devlet bu iki ana kararı verdikten sonra eğer bu ocakların kömür işletmelerinin devamını öngörüyorsa, "Bizim için yapılan bu üretimlerin hepsi önemlidir." diyorsa o zaman madencilikle ilgili sistemi sorgulayıp yeniden dizayn etmelidir diye bekliyoruz, düşünüyoruz.

Şimdi, Zonguldak'la alakalı genel durumu anlattıktan sonra, çözüm önerileri ve bazı fikirlerimiz var, fikirlerimize ilişkin kısma geldim, bunları sizinle paylaşmak istiyoruz: Şimdi, bu sistemi sorgulama... Eğer devlet madencilik devamını istiyorsa, sistemi sorgulama adına, sistemi yenileme adına iki ana başlıkta bir iş yapılmalı diye düşünüyoruz: Bunlardan bir tanesi redevans yöntemi yerine uzun süreli ruhsatlandırılma.

2005'te bizim sözleşme sürelerimiz başladı, 2015'te, yani bu senenin sonunda da sözleşmelerimiz de sona eriyor. Zonguldak'tan örnekler verip bu çarpıklığı önünüze koymak istiyorum: Zonguldak'ta yaklaşık 22 sahada 15-16 tane çalışan redevanslı firmanın sözleşmesi 2005'te başladı, bu senenin sonunda da bitiyor, on senelik verildi bu sözleşmeler ve başlangıcında da redevans bedeli 10 TL olarak konuldu ihale dosyalarına. Ama daha büyük ölçekli ihale ettiği sahalar var Türkiye Taşkömürü Kurumunun: Amasra sahası, Armutçuk sahası ya da İçineazı-Bağlık sahası, Soma Holding'in alıp bıraktığı saha... Onlarla alakalı da -Zonguldak'ta başarısızlık projeleri çok fazla- size bilgiler vereceğim. Bu büyük sahalar da her ne hikmetse sözleşmelerde bu 10 liralara, redevans bedelleri 5 lira olarak kondu ve süreler de yirmi beş yıl-yirmi yıl olarak öngörüldü. Bir de, beşer yıllık da projelendirme, artı, hazırlık süreleri verildi bu büyük sahalar da. Hâlbuki, biz de aynı iş yapıyoruz yani bizim ölçeğimiz biraz daha küçük diye bizi bu kadar kısaca almanın hiçbir manası yok. Göz açıp kapayıncaya kadar on sene geçti, şu anda hiçbir firma ayakta duracak durumda değil ve sene sonunda da belki de kapatmayı düşünen de birçok arkadaşımız da var. Böyle bir ayrımcılıkla zaten sözleşmeler toplam bir vaziyette başladı. Devletin acilen redevans yöntemlerini iptal etmesi... Bu redevans yöntemiyle çalışılan sahalar, özellikle Zonguldak'taki bizim çalıştığımız sahalar Türkiye Taşkömürü Kurumunun kesinlikle arkasını dönüp bakmayacağı, çalışmayacağı sahalar. Redevans yönteminin 2014 yılı sonunda iptal edilerek buraların ruhsatlarının bizlere verilmesini biz bekliyoruz. Ruhsatlar verilirse biz önümüzü görürüz, uzun soluklu çalışmalar yapma, uzun soluklu krediler alma fırsatlarını yakalarız, çok daha uzun soluklu, güvenilir yatırımları yapma fırsatı buluruz diye düşünüyoruz.

Türkiye madencilikinde yapılabilecek en temel sistem değişikliği, redevans ve taşeron sistemine son verilerek, uzun süreli ruhsatlarla beraber -"uzun süreli" den kastımız otuz seneden aşağı değil ya da oradaki rezervin bitimine kadar- tüm sorumlulukların da işletmeye verilmesi, devletin denetleyici rolüyle çok sıkı işletmeleri takibe alması olacaktır diye düşünüyoruz. Yani ruhsatını işletmeye verecek ya da çok uzun soluklu işletme dönemi ruhsatını verecek ondan sonra da devlet çok sıkı bir şekilde denetlemelerini yapıp zafiyet gösteren ya da iş güvenliği noktasında zafiyet gösterip gereklilikleri yerine getirmeyen firmalar hakkında da kimsenin de gözünün yaşına bakmayacak

“Redevans sözleşmeleri 2014 yılında bitiyor.” demiştik, beş yıllık uzatma verilecek, bu 2014 yılı sonu bizim için bir fırsat. Bizim temel olarak birinci isteğimiz, bu yılın sonunda redevans yönteminin değiştirilerek ruhsatların tarafımıza verilmesidir, ruhsatların tarafımıza verilmesini bekliyoruz.

İkinci konu da: Biraz önce Türkiye Taşkömürü Kurumunun zararlarından bahsettik.

“Ha, bu zarar ediyor, kapatalım o zaman...”, “Somon üretilsin.” diye İshak Alaton söylemişti Turgut Özal zamanında.

BAŞKAN – Ümit Bey, şimdi soru-cevaplarla zenginleştireceğiz, arkadaşlarımızın katkıları olacak. Kısa sürede tamamlarsanız, diğer arkadaşlarıma da söz vereceğim, soru-cevaplarda zaten bir kısıtlamamız olmuyor.

MESİAD BAŞKAN ÜMİT VELİOĞLU – Az kaldı zaten, bitiyor.

BAŞKAN – Tamam, rica edeyim, lütfen.

MESİAD BAŞKAN ÜMİT VELİOĞLU – İkinci başlığımız da, yer altı madenciliğine sübvansiyon vetaşvik verilmesi. Bundan da kısaca şunu özetleyebiliriz: Koklaşabilir kömür fiyatları, yaklaşık üç dört sene önce 215 dolarlar mertebesine kadar yükselmişti fakat şu anda da 120 dolarlar civarında, çok dramatik bir şekilde düşüş gösterdi. Belirli bir fiyatın altına, uluslararası küresel piyasalardaki fiyatlar indiğinde bu konuda bir sübvansiyon -Türkiye Taşkömürü Kurumuna devletin yaptığı gibi- özel sektöre de yapılabilir diye düşünüyoruz. Bununla ilgili bir çalışma yapılmasını Komisyonumuzdan ve devletimizden bekliyoruz.

Şimdi, genel olarak çözüm önerilerimizi kısaca bu iki ana başlığı da kapsayan başlıkları anlatırsak, “reddevans yöntemi yerine uzun süreli ruhsatlandırma” dedik, “yer altı madenciliğine sübvansiyon” dedik, üçüncü sırada devletin de bu torba yasada koyulmasını öngördüğü bir şey var: Vardiyanın 4’e çıkması, işçilerin çalışma sürelerinin azaltılması. Bu konuda aslında şirketler olarak bütün herkes, biz de muzdaribiz. Niyet muzdaribiz? Şunu net bir şekilde söyleyebiliriz: Yer altı maden işçisi yer altına mutlu bir şekilde girip çalışmıyor, huzurlu bir şekilde, güle oynaya yer altında çalışmıyor. Herkes zorunluluktan burada çalışıyor ve nitekim de Zonguldak’ta çok büyük bir işçi kaybı yaşandı, bu işçilerin büyük bir kısmı Soma’ya göçmüştü, geri dönenler oldu, hâlâ sektörde bu çalışmayla ilgili yeni bir ivme göremiyoruz. İnsanlar kafalarında yer altını bir şekilde silmeye başladılar. Bunun somut bir örneği olarak da, Soma’daki işçilerden bir tanesinin bir televizyon konuşmasına denk gelmişim, şöyle demişti: “Ben on senedir yer altında çalışıyorum, hiçbir zaman yer altına isteyerek girmedik, mutlu bir şekilde girmedik, mutlu değiliz.” Yani şimdi, bu parayla olmuyor, Türkiye Taşkömürü Kurumunda çalışanlar da mutsuz, onlar da ortalamaya baktığınızda 4, 5 bin civarında bir para alıyorlar -çok yüksek özel sektöre göre- onlar da mutsuz. Burada başka bir sıkıntı var, başka bir sorun var. Şimdi, sekiz saatlik bir vardiya, işçinin köyünden servisiyle ocağına gidişi, gelişyle beraber toplam on iki saati buluyor. Sekiz saat yer altında çalışan bir işçi hiçbir zaman üç dört saatin, bilemediniz beş saatin üzerinde bir aktif çalışma sergilemiyor, bunu biliyoruz, herkes biliyor, bu bilinen bir şey. Dolayısıyla, bu 4 vardiya sistemi işverene yasal yükümlülükler getirmemek kaydıyla işçinin daha sağlıklı, daha huzurlu bir şekilde çalışabilmesi için çok mantıklı bir seçenek diye düşünüyoruz. Zaten bunun üzerinde de devlet de çalıştı, “Torba yasaya da konulacak.” dendi, sonra “Çıkarılacak.” dendi, bilmiyoruz ama mantıklı bir seçenek, tabii, işverene yük getirmemek kaydıyla, SGK açısından, vergi açısından yük getirmemek kaydıyla.

Çalışanların sosyal hakları ve kıdem tazminatları konularında da işçiler sürekli bir endişe yaşıyorlar. Firmaların durumları iyi olmuyor, paralarını alamıyorlar. Bunlar devlet güvencesine alınırsa çok daha iyi olur diye düşünüyoruz. Bildiğimiz kadarıyla bununla ilgili de bir yasa var.

Bu sigorta primleriyle alakalı kısaca bir şey söylemek istiyorum: Biraz önce söylediğimiz 4 vardiya sistemine geçildiğinde şu anda bir asgari ücret 915 TL civarında, 440 TL civarında bir SGK primi ödeniyor bu asgari ücrete, 4 vardiya geçildiğinde bir şekilde bu asgari ücretin de SGK priminin düşürülmesi gerekiyor, asgari ücretin değil de priminin düşürülmesi gerekiyor, bununla ilgili yasal bir düzenlemeye ihtiyaç var.

Bir de bizim Zonguldak’ta hep böyle eleştirdiğimiz, SGK bölge müdürleriyle falan konuştuğumuz bir konu daha var, bunu da dikkate alırsanız çok seviniriz: Asgari ücretten 440 lira SGK primi alınırken yer altı madeninde çalışan, 1.500 lira alan bir kişiden aynı doğru orantıyla belirlenmiş 700, 800 lira civarında bir SGK primi alınıyor. 2 bin lira alırsa bu aynı doğru orantıyla o yükseliyor. Hâlbuki, burada amaç yüksek maaş teşvik etmek olmalı, işçilerin yaşam standartlarını yükseltmek olmalı, yüksek maaş verebilmek için de 2 bin TL ya da 2.500 TL gibi bir rakama kadar bir üst rakam konulup asgari ücretten alınan SGK primi 440 TL’ye 2.500’e kadar olan kısımdan da yer altı madenciliği için 440 TL’den fazla SGK primi alınmamasını öneriyoruz. Ondan sonraki kısmıyla alakalı da aynı doğru orantıyla değil de daha düşük bir eğriyle yükselen bir prim sistemi olabilir çünkü bu çok büyük bir yük oluşturuyor işverenin üzerinde, artı yüksek maaş verme konusunda teşvik etmiyor, onun önünü kapatıyor. Bu konuyu da dikkate alırsanız çok memnun oluruz.

Bir de iş güvenliği standartlarını yerine getiren işletmelere ödül ve teşviklerle alakalı, bireysel, oradaki çalışanlara yönelik birtakım ödül ve teşviklerle alakalı bazı düzenlemeler yapılabilir.

Teknik nezaretçilerle ilgili konu hep gündemde, tartışılan konu, maden mühendisleri odaları da bunlara defalarca değindi. Şimdi, teknik nezaretçiler bizim İSG kurullarımızla gelip ocağın eksiklikleriyle alakalı konuları defterlerimize yazıyorlar diğer kurul üyeleriyle beraber, bir sonraki toplantıda onlar takip ediliyor fakat bu adamın parasını biz veriyoruz, işveren olarak biz veriyoruz. Biz verdiğimiz zaman, oraya belki yazmak isteyip de yazamadığı şey var, işverenden çekindiği hususlar var; bunun düzenlenmesi, yeniden dizayn edilmesi gerekiyor. Bu teknik nezaretçiler devletin bir şekilde yarı resmî organı gibi olabilir, devletten maaşlarını alabilirler, gerektiğinde de biliyorsunuz, ülkemizde iş güvenliği uzmanları çok yetersiz durumda, bu konuyla ilgili sürekli yasalar da değiştiriliyor, (A) sınıfı uzman gerekirken yer altı işletmelerinde “(B) sınıfı da olur.” dendi daha sonra, (A) sınıfı uzman yetersiz. Bu insanlar aynı zamanda devlet tarafından da iş güvenliği uzmanı ya da denetleyici pozisyonunda görev de alabilir daha sonra, devletin yönlendireceği şekilde ama ücretlerini bir şekilde devletten almaları çok daha mantıklı olacaktır diye düşünüyoruz.

Sektörel ve bölgesel vergi indiriminden bahsedeceğiz bu maddede. Sektörel ve bölgesel teşviklerin yer altı madenciliğinde yeni yapılacak yatırımların yanı sıra, var olan işletmelere de uygulanması firmaların ocaklara ve iş güvenliğine yapacağı yatırımları artıracaktır fakat 2012, 3305 sayılı Teşvik Yasası’nda kömür de, kömür ihracı da, kömür üretimi de teşvik kapsamına alınmıştı, bu kapsamda var olan işletmeler değil de yeni yapılacak yatırımlar bu teşvik kapsamına sokulmuştu, hâlbuki var olan işletmelerin de oradaki teşviklerin hepsini hem hak ettiklerini düşünüyorum hem de o teşviklere çok ihtiyacı olduğunu düşünüyoruz. Bunun da belki bu Teşvik Yasası’nda bir düzenlemeyle değerlendirmeye alınabileceğini düşünüyoruz.

Bu “ithal kömüre fon, yerli kömüre teşvik” dediğimiz bir şey var. Bununla alakalı gene Komisyon birtakım görüşleri almıştır. İthal kömürde dünya piyasalarındaki küresel etkilerden dolayı fiyatlar yerlerde sürünüyor, çok düşmüş vaziyette, ülkemize de elini kolunu sallayarak istediği gibi giriyor. Yerli kömür üretimiyle alakalı, madenlerle alakalı bir korumacılık maalesef yok, bununla ilgili bir düzenleme yapılabilirse bu da çok önemli bir husus bizim için.

Bir de redevans yöntemiyle çalışan bütün firmaların devlet hakkı ve redevans borçları, içinde bulundukları -özellikle Zonguldak’taki firmaların, diğer bölgelerde de olduğunu biliyoruz ama biz Zonguldak adına konuşursak- sıkıntıları var bu borçlarıyla alakalı. Biliyorsunuz, torba yasa Plan ve Bütçede görüşülüyor galiba şu anda bildiğim kadarıyla, önümüzdeki hafta falan da Meclisten çıkacak herhâlde. Bu yasaya vergi, SGK yapılandırmalarıyla alakalı maddeler konulduğu gibi bizim bu redevans ödemelerimizle alakalı, devlet hakkı borçlarımızla alakalı da bir madde eklenirse en kısa zamanda bu sektörün biraz daha kendini ayakta tutabilmesi için verilmiş bir en hızlı destek olur diye düşünüyoruz. Bunu bu Komisyona, torba yasanın görüşüldüğü Komisyona bir şekilde iletebilirsene çok memnun oluruz, çok da iyi olur diye düşünüyoruz.

Şimdi, Zonguldak kömür havzasında yüz elli yıllık bir madencilik kültürü ve bilgi birikimi var. Zonguldak genelde TTK ile özdeşleşmiş bir kent olmakla, TTK’nın yıllık zararıyla negatif, ülke madenciliğine verdiği tahlisiye ve kurtarma hizmetleriyle de pozitif algılanan bir şehir. Genelde “Zonguldak” dendiğinde, işte, orada çok ciddi zarar eden bir kurum ama böyle elim kazalar olduğunda da en profesyonel ekiplerin gönderildiği bir kent olarak anılır Zonguldak. Ülkemiz kömür madenciliğinin ihtiyaç duyduğu AR-GE, mühendislik, tahlisiye ve iş güvenliği hizmetlerini Zonguldak kömür havzasında kurumsal bir çatı altında oluşturup tüm ülke kömür madenciliğine sunmamız mümkün olabilecektir.

Buradaki önerimiz, Sayın Başkanım size de anlattım, sizde de konuşmanızda “Madencilik Kanunu’ndan kömürü ayırıp kömüre özel bir düzenleme yapmayı planlıyoruz.” demiştiniz, bizim bu düşüncemiz de o sizin düşündüklerinizle örtüşüyor. Zonguldak’taki bu bilgi birikimini, bu var olan madencilik kültürünü bir şekilde bir kömür mühendisliği bölümüyle -bu dünyanın değişik ülkelerinde var, “madencilik mühendisliği” demiyorum, “kömür mühendisliği” diyorum- taçlandırılmı istiyoruz. Kömür mühendisliği bölümünde sadece kömür madenciliği işinde çalışacak, bu işi isteyen, mühendislik tercihini bu yönde yapan insanlar okuyacaklar ve sadece kömürle alakalı spesifik eğitimleri profesyonelce alacaklar ve yer altı kömür işletmelerine çok ciddi bir şekilde bir insan gücü, buradan işi iyi bilen insan gücü sağlamış olacağız. Maden fakültelerinde işler acısı bir durum var ülke genelinde. Maden fakültelerinin kontenjanlarına bakarsanız, hepsi yerlerde sürünüyor, puanları çok düşük, maden fakülteleri maalesef tercih edilmiyor, tercih edilenlerin de -orada okuyup mezun olan maden mühendisleri, bir araştırma yapıldığında- belki yüzde 5’i yer altı kömür işletmelerinde çalışıyor. Bir çoğu madencilik yapmıyor, madencilik yapanların da belki yüzde 5’i yer altı kömür işletmelerinde çalışıyor. Dolayısıyla, böyle bir kömür mühendisliği bölümü çok spesifik, özel bir bölüm olarak sadece kömürde çalışacak insanları buraya çekeceğinden çok önemli bir gelişme olacaktır ve madencilik sektörüne ülke genelinde çok büyük hizmetleri olacaktır diye düşünüyoruz.

Bu madencilik bölümünün olduğu bir alan da bunla alakalı bizim Zonguldak'ta. Türkiye Taşkömürü Kurumunun işçi pavyonlarının olduğu çok büyük bir alan var, o alana biz teknokömür parkı yapılmasını öneriyoruz. Bu teknokömür parkında madencilik mühendisliği, kömür mühendisliği bölümünün yanı sıra değişik kömürle ilgili AR-GE birimleri olacak. Bunları kısaca şöyle söyleyebiliriz: Kömür mühendisliği bölümü, kömürün alternatif kullanımını araştırma merkezi, iş sağlığı ve güvenliği araştırma merkezi, yer altı tahlisiye ve kurtarma merkezi, alternatif kömür üretim yöntemleri araştırma ve uygulama merkezi, madencilik turizmi araştırma merkezi. Bunların her birinin başlıklarıyla ilgili daha geniş bilgileri istemeniz hâlinde sizlere aktarabiliriz bunların başlıklarıyla alakalı Sayın Başkanın.

Diğer, son bir maddemiz de, onu da aktararak konuşmamı bitirmek istiyorum, ondan sonra soru-cevap kısmında da tekrar konuşuruz. Şimdi, biliyorsunuz yer altında en büyük risk orada -üretim metoduyla alakalı, insan eliyle yapıyorsanız üretimi- yoğun insan gücüyle üretim yapıp çok insanla yer altında çalışmak, bu her zaman büyük bir risk. Nitekim bu faciada da duman hadisesinden 301 tane insanımızı maalesef kaybettik. Kömürün alternatif çıkarılma yöntemleri var, özellikle kömürü gazlaştırmayla alakalı. Bunu da birçoğunuz, bu konuya yakın olan maden mühendisi olan kişiler biliyordur, "yerinde kömür gazlaştırma" diye bir metot var. Bu metotla, çok riskli ocaklarda dışarıdan sondajlarla kömür gazlaştırma yapılarak aşağıda minimum düzeyde insanların çalıştırılması sağlanıp iş güvenliği riskleri de minimize edilebilir bu tarz yöntemlerle. Biraz önce bahsettiğim kömür teknoparkında bu tarz araştırma merkezleri de yer alacağından bu tür metotların ülkemiz madencilik alanlarına uygulanabilirliğini bu araştırma merkezi bilimsel olarak test edecek ve uygulanabilir alanlarda gerekli teşvikleri ve destekleri de alarak bu tarz yöntemlere geçilirse yer altında çalışacak insan sayımız azalacak ve risklerimiz de azalmış olacak. Bu tarz bir sürü daha metotlar var, bunlarla beraber bir çalışma yapılabilir diye düşünüyoruz.

Bu vesileyle, bizi bugün burada kabul ettiniz, dinlediniz, hepinize çok teşekkür ediyoruz. İnşallah yapacağınız çalışmalar da ülke madenciliğinin sistemini değiştirerek bir şekilde sürdürülebilir, sağlıklı bir üretim yoluna girmesini sağlar. Çalışmalarınızda başarılar diliyoruz, bundan sonraki aşamalarda da istediğiniz katkıyı her zaman vermeye hazırız.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Veli Bey.

İkinci konuşmacımız Demir Export AŞ Genel Müdürü Savaş Şahin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkanım, Savaş Bey geçerken bir konuyu arz edebilir miyim hemen?

BAŞKAN – Cevap hakkı doğurmayacaksa evet.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Soma'dan bir madenci arkadaşımız bugün bana da uğradı, Sayın Özensoy'u da ziyaret etmiş odasında, şimdi de onun odasında oturuyormuş. Bayağı da fazla bir şeyler anlattı, kendisi de öyle değerlendiriyormuş, ben de, eğer uygun görürseniz, haber verirsek bu konuşmadan sonra bir on dakika da onu dinlersek buraya kadar gelmişken. Kaza yapılan madenden bir arkadaş. Gündemde olmadığı için hani emrivaki olmasın, size soralım dedik. Uygun görürseniz çağıracağız.

BAŞKAN – Bilmiyorum, uygun görürseniz... Ama on dakikayı geçmesin lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok söyleriz, "On dakika konuşacaksınız." deriz öyle...

BAŞKAN – Peki.

Savaş Bey, buyurun.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; öncelikle, bizi kabul ettiğiniz için çok teşekkür ederiz.

Ben sektörün genel sorunlarından ziyade bizim Soma'daki Eynez Doğu Yeraltı Kömür Projemiz'le ilgili genel bir bilgilendirme yapacağım. Özellikle, iş emniyeti konusunda biz neyi farklı yapıyoruz diğer kömür işletmelerinden veya yer altı kömür ocaklarından neyi farklı kurguladık bunları biraz anlatmaya çalışacağız.

Ümit Bey sektörle ilgili birtakım dileklerde bulundu, bizim o kadar çok şeyimiz yok ama biraz sonra sunumdan da göreceğiniz gibi oldukça net bilgiler vermeye çalışacağız.

Sunumumuz yaklaşık olarak 22-23 sayfalık bir sunumdan oluşuyor, en fazla kırk beş dakika veya yarım saatten birazcık fazla süreceğini tahmin ediyorum.

Demir Export-Fernas ortaklığına ait olan hizmet alımı sözleşmesi kapsamında verilen saha 13 Mayıs'ta kazanın gerçekleştiği Soma Kömür AŞ'nin hemen doğusunda yer almaktadır. Diğer güneybatımızda ise İmbat Madencilik'e ait kömür işletmesi mevcut. Şu anda projemizde galeri ilerleme çalışmaları devam ediyor. Galeri ilerleme çalışmalarımızda da şu anda 4.500 metreye yaklaştık, kömürde 2 tane galerimiz devam ediyor. İlk pano üretimimizi bu yılın sonunda hazır hâle getireceğiz. Biz sahamızdan yaklaşık olarak 36,5 milyon ton kömür çıkarmayı hedefliyoruz. Bunu da on beş yılda yapacağız; üç yılı hazırlık, on beş yılı üretim olmak üzere. Biz bu sahayı Türkiye

Kömür İşletmeleri kurumunun 2011 Ağustos'ta açmış olduğu ihaleyi kazanarak aldık. Bu ihaleye başka firmalar da girmişti, en düşük fiyatı biz vererek burada hak kazandık. Bu sahada daha önce MTA'nın ve Türkiye Kömür İşletmelerinin yapmış olduğu sondajlara ilaveten kendi maden planlarımızı oluşturmadan önce 8 adet yer üstü ve 2 adet yer altı sondajı olmak üzere toplam 10 adet teyit sondajı ve yeni sondajlar yaptık, bu sondajları hem jeoteknik veriler hem de hidrojeolojik veriler toplamak üzere gerçekleştirdik.

Bir önceki slayta tekrar döneyim. Bizim projemizin bir kısmında Eynaz köyü var, üstünde, "Eynaz köy topuğu" olarak ekranda görmüş olduğunuz kısımdaki kömüre dokunmuyoruz, orayı almıyoruz, köy topuğu olarak bırakıyoruz çünkü yer altında aldığınız kömürü yukarıda tasman etkisi oluyor, yukarıdaki etkilerinden dolayı o köy topuğundaki kömüre dokunmadan, sadece onun dışındaki kısımları alıyoruz.

Burada biz diğer kömür işletmelerinden biraz farklı olarak çok standart, dünyada uygulanan, modern kömür madenlerinin hepsinde uygulanan, Amerika, Avustralya ve diğer modern kömür madencilik yapan ülkelerde uygulanan tam mekanize üretim panoları yöntemiyle kömürü çıkarmayı hedefliyoruz ve planlarımız o yönde. Yalnız sahanın kuzeyinde çok faylı bir bölge var yarı mekanize kuzey panoları dediğimiz kısım, orayla ilgili henüz kurumla ilgili görüşmelerimiz devam etmekte, orayı da açık ocak veya farklı yöntemlerle almakla ilgili görüşmelere devam ediyoruz.

Üretim yöntemiimiz Soma havzasında diğer kömür havzalarından veya diğer kömür ocaklarından farklı olarak kömür çok kalın. Dünyada da bu kadar kalın bir jeolojik yapıya sahip kömür bulmak mümkün değil, ortalama 25 metre kalınlığı var, zaman zaman 35 metreye kadar çıkan kısımları var. Hâl böyle olunca tabii, kömür geçirtmeli ve geri dönüşlü "LTCC dediğimiz" "logwall top coal caving üretim metodu" seçildi. Bu üretim metodunun seçilmesindeki en önemli kriterlerden bir tanesi emniyetli bir çalışma ortamı sağlamak ve kömür madenciliklerinden kaynaklı gaz, ısınma, kömür kızışması gibi muhtemel riskleri kontrol edebilmek için böyle bir yöntem seçmek durumundaydık. Bütün kömür üretimi, kömür kazısı, kömür yükleme ve nakliyatı hiçbir şekilde insan marifetiyle yapılmıyor, tamamen mekanize yöntemlerle yapılıyor çünkü risk faktörünü düşündüğünüz zaman en büyük risk kazının yapıldığı aynada, arında meydana geliyor. Yürüyen tahkimatlar sayesinde hem emniyetli hem de verimli bir üretim metoduna sahip oluyoruz.

Burada bir videomuz var, siz de seyrederesunuz, bunu biz Amerikalı Caterpillar firmasından aldığımız makinalarla yer altındaki kömürün nasıl üretileceğine dair kısa bir tanıtım videosu. Makine imalatları henüz bitti, şu anda yolda, ağustos ayından itibaren şantiyede olacak ve ekim ayından itibaren de yer altına transferi başlayacak. Aralık ayında ilk deneme üretimleri başlayacak, performans testlerinden sonra ocak ayında da ticari üretime başlayacağımız için şu anda henüz kendi ocağımızdan bu makine ekipmanları gösteremiyoruz ama inşallah yıl sonuna doğru orada da, yerinde de gösterme fırsatımız olacak.

Burada, tabii Caterpillar'ın üzerinde özellikle durduğu şeylerden bir tanesi, bu sistemini dünyanın en emniyetli kömür çıkarma sistemi olduğu ki doğru. Şu anda görmüş olduğunuz o "şilt" ya da "tahkimat elemanları" dediğimiz şeylerin hepsi özel olarak dizayn ediliyor, bunlar standart makine ekipmanlar değil. Bunlar dizayn edilirken her bir projenin kendi jeoteknik özellikleri dikkate alınıyor. Biz de buradaki tahkimatlarımızı, otomatik tahkimatlarımızı, kesicilerimizi dizayn ederken Soma havzasının, Soma kömürünün özelliklerini dikkate alarak sadece bu proje için yaptırдық.

Biraz önce de belirttiğim gibi, kömür kazısında, kömür nakliyatında, kömür transferinde hiçbir şekilde kazma, kürek veya insan katkısı yok; bütün hepsi otomatik ve bütün bu ayakların hepsi hem yer altında ayak başlarından hem de yukarıda kontrol odasından durdurulup, başlatılıp ilerletilebiliyor. Hiç insan girmese bile yukarıdan PLC sistemleriyle scada sistemleriyle tamamı kontrol edilebiliyor ve bütün gaz ve diğer gazlar da işte, karbonmonoksit, karbondioksit ve diğer gazların da –biraz sonra geleceğim oraya- hepsi izlenebiliyor.

Kömür ve insan nakliyatında ise kullandığımız makine ekipmanlar ve malzemelerin hepsi özel malzemeler. Özellikle, bantlı konveyörler... Konveyörlerin bantları alev almaz ve alev yürümez özellikte. Burada, esas olarak böyle bir mevzuat zorunluluğu olmamasına rağmen biz özel olarak bütün bunların hepsini yer altında kullandığımız her şeyin, fan ve tüpler dâhil olmak üzere, alev almaz ve alev yürümez özellikte seçiyoruz, kullanıyoruz. Şu anda yaklaşık 4 bin metre badımız mevcut yer altında. Yer altına vardiyaya girip çıkan işçilerimiz yürüyerek girip çıkmıyorlar, "monoray" dediğimiz, sağda resmini gördüğünüz, taşıyıcı ekipmanlarla hem malzeme hem insan nakliyatında kullandığımız ekipmanlarla.

Projede çalıştığımız bazı kurumlar: Özellikle Caterpillar, Almanya; bu kömür üretim ekipmanlarının seçimi, imalatı, montajı, eğitimi ve daha da önemlisi on iki ay boyunca, kömür üretimine başladığı andan itibaren bütün 2015 boyunca ilk yılın kömür üretiminin süpervizörlüğü yapacak Caterpillar bizim için. Rag Mining, yine, Almanya'daki madenlerin sahibi, şu anda danışmanlığımızı yapıyor, bizim makine ekipman alımındaki kalite kontrolümüzü sağlıyor. Diğer birtakım firmalar var, Avustralya'dan, Almanya'dan yine, hem jeoteknik hem risk değerlendirme, tahkimat tasarımları konusunda bizimle çalışıyorlar. Üniversitelerimiz var, Orta Doğu Teknik

Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümüyle tahkimat tasarımı ve topuk tasarımıyla ilgili çalışmalarımız oldu. Dokuz Eylül'e çalışmalarımız oldu. İstanbul Teknik Üniversitesiyle de havalandırma konusunda çalıştık. Bütün havalandırma, fan seçimlerinde İstanbul Teknik Üniversitesiyle beraber yaptık.

Yer altı kömür işletmelerinde bizim en yüksek risk olarak değerlendirdiğimiz 4 tane alan var. Birincisi, tavan göçmesi yani göçük, göçüğe bağlı can kayıpları. İkincisi, metan patlaması, grizu patlaması. Üçüncüsü, yangın, Soma'daki olay. Dördüncüsü de su baskını. Bu, bütün yeraltı madenleri için geçerli risklerden bir tanesi. Tavan göçmesine karşı önlemler olarak da resimde de gördüğünüz – resim bizim işletmemizden bir resimdir- özel çelik bağları kullanıyoruz, “TH34” dediğimiz 480 megapascal dayanımı olan 4 parça ve bunların hepsi birbirine çelik fırçalarla bağlanıyor. Bunların yanı sıra, pano taban yollarında, kömür içindeki yollarımızda da yine “GI 120” dediğimiz çelik tahkimatlar kullanılıyor. Tabii, bunun yanında zaman zaman beton kaplama, kaya saplama da kullanmaya başlıyoruz artık, kimyasal enjeksiyon da yapıyoruz. Şu ana kadar tavan göçmesiyle ilgili hiçbir problemimiz olmadı projemizde.

Metan patlamasıyla ilgili olarak, tabii, metan Türkiye'de özellikle Zonguldak havzasından dolayı bilinen bir olay. Ancak, Soma havzasındaki kömürdeki metan ihtivası Zonguldak kadar yüksek değil. Biz de birkaç tane sondajımızdan testler yaptırarak, aşağı yukarı 1-1,5 metreküp/ton gaz ihtivası çıktı. Bu, esas olarak gazlı bir ocak olarak bile değerlendirilmiyor ama biz havalandırma planlarımızın hepsini 2 metreküp tonu esas alarak yaptık. Buna rağmen, seçmiş olduğumuz bütün makine, ekipmanlar, kullandığımız malzemelerin hepsi “ex-proof” yani kıvılcım çıkarmayan şekilde seçildi. Tabii, havalandırma da yine metanı bertaraf edecek şekilde optimum seviyede tutuluyor.

Şimdi, en önemli konulardan bir tanesi yangın kızılgması. Kömürün kendiliğinden yanmasından dolayı kömür yangını olabilir “spontaneous combustion” dediğimiz. Taze havaya, oksijenli havaya maruz kalan kömürün oksidasyonu sonucu birtakım özelliklerinden dolayı kömür ısınmaya başlıyor. Bazı testler var Soma kömürüyle ilgili yapılmış olan, Soma kömürü aşağı yukarı 25-30 gün arasında kızılgmaya başlıyor, 150 dereceye kadar çıkıyor. Eğer önlem almazsanız, soğutma yapmazsanız veya başka şekilde önlem almazsanız kırk beş gün içinde daha yüksek ısılara ulaşıyor ve yavaş yavaş zehirli gazlar ortaya çıkmaya başlıyor. Bu zehirli gazlardan en çok duyduğunuz ve bildikleriniz karbonmonoksit ve karbondioksit olmasına rağmen, aslında yanmanın başladığını gösteren çok daha farklı gazlar var, onların takip edilmesi lazım.

Bir de yangının diğer sebebi olabilecek şeylerden bir tanesi de makine ekipman yangınları. Makine ekipman yangınlarında da tabii, en önemli şeylerden bir tanesi bantların tahrikleri en çok ısınan kısımlar. Bizim seçtiğimiz bütün bantlar da Avrupa menşeli ve bütün tahriklerde otomatik yangın söndürme ve ısı ölçüm mevcut. Isı belli bir seviyenin üstüne çıktığı zaman otomatik olarak durduruluyor bantlar ve de daha da yükselirse ısı otomatik yangın söndürme devreye giriyor. Biraz önce bahsettiğim gibi, bantlarımız ve tüm kablolarımız, yeraltı kullanılan tüm kablolar alev almaz ve alev yürümez özelliktedir.

Kömür kızılgmasına geri dönecek olursak, tabii, kömürün ısısı yükselmeye başladığı zaman bazı gazlar ortaya çıkmaya başlıyor kömürün özelliğinden dolayı. Bunlardan en kolay takip edileni karbondioksit ve karbonmonoksit, metanla birlikte tabii, ama maalesef ülkemizde çok fazla takip edilmeyen diğer gazlar var, asıl yangının başladığını ve de devam etmekte olduğunu bize işaret eden gazlar, hidrojen, etan, etilen ve yüksek karbonlu gazlar, işte propylen, propan, butan, pentan ve hexan gibi gazlar, eğer bunları da görmeye başladiysanız, zaten yangın başladı demektir, bununla ilgili hemen önlem almaya başlamak gerekiyor.

Burada şöyle bir yanlış algılama var, sadece karbonmonoksit ve karbondioksit takip edilerek yangının başladığını veya devam ettiğini veya ne seviyeye geldiğini takip etmeniz mümkün olmayabilir. O yüzden, izleme yöntemlerinin mutlaka yüksek karbonlu gazları da içerecek şekilde oluşturulması gerekiyor, aksi takdirde gözünüzün önünde bir yangın devam ederken siz bunu fark edemeyebilirsiniz.

Yangın algılama ve izolasyon: Dediğimiz gibi nakliyat ve ekipmanlarımızın tamamında otomatik yangın söndürme, algılama mevcut. Tabii, havayla ya da oksijeni kesmek için yangın ve ısının arttığı bölgelerde azot tesisini kuruyoruz. Üretim esnasında arkada kalacak olan, tabii, kömürün hepsini almamız mümkün değil, bir kısmını arkada bırakmak zorunda kalıyoruz, onların izolasyonunu ya da havayla temasını engellemek için kül karışımı su basıyoruz.

Azot tesisi uygulaması: Son yıllarda kömür ocaklarında, özellikle Avustralya'da ve Çin'deki bazı ocaklarda başlatılan bu uygulamada, sıvı nitrojen, azot çok hızlı soğutma yapabilme ve de havadaki oksijeni azaltma özelliğinden dolayı yangının çok çabuk söndürülmesine ya da o kızılgmanın çok çabuk bertaraf edilmesine olanak veriyor. Biz de bununla ilgili olarak, Avustralya'dan bir firmayla aktif olarak çalışmaya başladık, yıl sonuna kadar da bu tesisi kurmuş olacağız inşallah.

Yangına karşı diğer tedbirlerden bir tanesi de bütün elektrik ekipmanlarının ATEX sertifikasyonu, yani “Explosion Proof” patlamaya karşı veya kıvılcım çıkarmayacak şekilde tamamı sertifikalı. Bütün kablolarımız alev almaz ve alev yürümez özellikte. Ve gaz

izleme merkezimiz şu anda kuruldu ve faal. Biraz önce bahsettiğim yüksek karbonlu gaz izleme, on-line gaz izleme de ayak önünden ve ayak arkasından yıl sonuna kadar tesis edilmiş olacak.

Tabii, bu yangınla mücadeledeki en önemli konulardan bir tanesi havalandırma, ama etkin havalandırma, ne gereğinden fazla ne de gereğinden az havalandırma. Gereğinden fazla havalandırma yaptığınız zaman, o kömürün oksidasyonunu hızlandırıyorsunuz, az olduğu zaman da metanın bertarafını sağlayamıyorsunuz.

Burada da İstanbul Teknik Üniversitesiyle çalıştık, hem testler hem de makine seçimleri, modellemeler İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından yapıldı.

Şimdi, yangınla ilgili olarak, bizim esas olarak risk yönetimimizi açıklayan şey, birincisi, yangını mümkün olduğunca ya da en başta önlemeye gidiyoruz, bununla ilgili olarak maden planı.

Maden planı demişken, bizim maden planımıza belki dikkat etmişsinizdir, bizim ana havalandırma galerimiz ve de ana nakliye galerimiz hiçbir şekilde kömürden geçmiyor. Kömürde olan galerilerimizin tamamı geçici galeriler, o galerilerin hiçbirisi panoyla işimiz bittikten sonra kullanılmıyor, oraya hiçbir şekilde insan girişi olmuyor.

Topuk dizaynı, taze hava giriş kontrolü, su kontrolü, etkili havalandırma ve geri dolgu sisteminin var olması, bunlar en önemli şeyler, çünkü yangını önlemenin en kritik noktaları bunlar ve sonrasında da izleme. İzlemeden biraz önce bahsetmiştim. Eğer yangın olursa veya kızılaşma olursa da bununla ilgili aksiyon planlarımız, acil eylem planlarımız mevcut. İlk müdahale ve sonrasında da acil durum ve kurtarma.

Su baskını bütün yer altı işletmeleri için bir risk olmasına rağmen, bizim şu andaki ocağımızda ciddi bir su geliri var, 150-160 m3/saat civarında, ancak şu anda çok büyük bir pompa kurduk, 315 kilovatlık ve bunların baypas pompaları da hazır, kurulmuş vaziyette 2 tane, onlar da yedekte bekliyor, herhangi bir problem olursa, üstelik bunların hepsi jeneratöre ve stand-by jeneratörlere bağlı. Su basmasıyla ilgili önlemlerimizi de almış bulunuyoruz.

Maske değiştirme ve sığınma istasyonları: Bu medyada da çok gündeme geldi yaşam odaları diye. Metal madenlerinde sığınma istasyonları var ama kömür madenlerinde, Avustralya'da ve diğer ülkelerde de sığınma istasyonu yok, çünkü yangın olduğu zaman yapılacak ilk iş sığınmak değil kaçmak olmalı. Bizim de ta baştan beri planladığımız bu hep maske değiştirme istasyonu, çünkü hızlı yürüdüğünüz zaman kırk beş dakikada bitiyor oksijen maskeleri, hemen kırk beş dakikalık mesafede bir sığınma istasyonuna ya da maske değiştirme istasyonuna girip, eski maskeyi atıp yenisini takıp çıkmanız lazım. Şu anda da mevcut durumda, bizim maske değiştirme istasyonlarımızda bir vardiyada giren bütün insanlara yetecek kadar maskelerimiz mevcut. Maskeler bozulduğu zaman veya kullanıldığı zaman oradan yenisıyla değiştirebiliyorlar.

Kişisel koruyucu, ekipman konusunda, bu yine medyada da söz konusu oldu, karbonmonoksit maskesi, oksijen maskesi. Biz, en başından beri oksijen maskesiyle çalışıyoruz, karbonmonoksit maskesinin pek bir işe yaramadığını biliyoruz ve bu ocağa giren herkese veriliyor, ziyaretçi, çalışan, mühendis fark etmiyor ve bu bir kere kullanımlık bir şeydir ve ocağa giren sayısının belli bir miktar üzerinde sürekli olarak bakımları yapılmış maskeler mevcuttur.

Tabii, Soma Kömür İşletmesinde yaşanan bu kazada da görüldü ki orada ve civardaki şeylerde de pek fazla oksijen ferdi kurtarma maskesi olmadığı için, biz de ocağımızdan 400 adet maskeyi göndermek durumunda kaldık, sonra hemen yerine yenilerini aldık.

Gaz izleme, kontrol merkezi ve personel takip: Gaz izleme, biraz önce bahsettiğim sadece metan, karbonmonoksit ve oksijen gazları değil, diğer yüksek karbonlu gazların da takip edilmesini ihtiva ediyor. Bununla birlikte bir de personel takip sistemi var. Şu anda bizim ocağımızda yer altına girerken mutlaka tike sistemiyle giriliyor ve şu anda RFID, otomatik kart okuma sistemi kurulmak üzere, bir sonraki aşamada da gelecek yılbaşından itibaren hangi personelin nerede olduğu takip edilecek şekilde sistemimiz kuruluyor şu anda.

Arama kurtarma: Henüz arama kurtarma (tahlisiye) ekibimiz yok, ekipmanlar alındı, eğitimler başladı, ama resmî olarak tahlisiye ekimizi oluşturmuş değiliz, 15 kişilik ekip şu anda eğitimlerde, teçhizat da alınmak üzere.

Diğer önleyici faaliyetler: Bütün periyodik testler bizim işletmemizde muntazaman yapılmaktadır, bütün elektrik ekipmanlarının, trafoların testleri.

Ve eğitimler: Eğitim verilmeden bizde hiç kimse ocağa giremez, ziyaretçi bile olsanız mutlaka iş emniyeti eğitimi alır, girersiniz. İki haftalık iş emniyeti ve mesleki eğitimden geçtikten sonra ancak işçilerimiz başlayabilirler ve mutlaka her yıl tazeleme eğitimi, iş emniyeti tazeleme eğitimleri var.

Soma Meslek Yüksek Okuluyla birtakım eğitimleri gerçekleştiriyoruz ama bu bize pek kâfi gelmiyor, şimdi onunla ilgili de farklı bir yapılanmaya gidiyoruz.

Bir de personel muayeneleri var. Tabii, bu da hem yasal olarak hem de zaten yaptığımız bir şey.

Projemizle ilgili bizim teknik olarak anlatacaklarımız bu kadar. Bir de bu projeyi ilk başta alırken, tabii, ihale sürecinden de birazcık bahsetmek isteriz.

2011 Ağustos ayında bu ihale açıldığında Türkiye Kömür İşletmeleri tarafından, biz bu ihaleye iki farklı metotla hazırlandık. Birincisi, şu anda size anlatmış olduğum mekanize yöntem, ikincisi ise diğer kömür işletmelerinin yapmış olduğu manuel ya da klasik yöntem. Her ikisinin de fizibilitesini hazırladık. Bir tanesinde, yani şu anda yapmış olduğumuzda yaklaşık olarak 150 milyon dolarlık bir yatırım çıktı. 150 milyon dolarlık yatırımın geri dönüş süresini düşündüğünüz zaman, tabii, yaklaşık olarak altı, yedi yıla kadar yaymak zorundasınız, bunun finansman yüklerini filan düşündüğünüz zaman. Öbür tarafta, bunu manuel sistemde yapsaydık eğer, şimdi, biz bu mekanize sistemde yaptığımız zaman 800 işçiyle bu işi yapmayı planlıyoruz, yılda 3 milyon ton çıkaracağız bu arada. 800 işçiyle, beyaz yaka dâhil, herkes dâhil.

FERNASAŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREGİZ – Madende 200 kişi çalışacak, genelde de madencilikle ilgili değil, destek ekipleri...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Yer altında çalışacak kişi sayısı yaklaşık olarak 450, yani diğerleri...

HASAN ÖREN (Manisa) – 3 vardiya olarak mı söylüyorsunuz?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – 3 vardiya olarak söylüyoruz. Tabii, bu yasal değişiklikler olursa, bu yaklaşık yüzde 15, 20 kadar da artacak, ama sadece 450 kişi ya da 500 kişi yer altında çalışacağı için bizi çok fazla etkilemez.

Biraz önce Ümit Bey de bahsetti, zaten fiilî yer altında çalışma saati dört, beş saati hiçbir zaman geçmiyor, daha doğrusu etkili çalışma saati.

Biraz önceki şeye gelecek olursam, manuel fizibilitesini yaptığımız zaman, bunun yatırım miktarı aşağı yukarı 30 milyon TL'ydi.

BAŞKAN – Beşte 1'i...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Evet, 150 milyon dolar veya 30 milyon TL.

Ama manuelde biz bu işi 4 bin ile 4.250 kişi arasında yapmak zorundaydık, 4.250 kişiyi ya da onun büyük bir kısmını her gün ocağa sokmak zorundaydık ya da büyük bir yatırımı göz önüne alıp, 150 milyon dolar yatırım yapıp, sadece 800 kişiyle daha verimli, daha emniyetli bir şekilde bunu yapabiliirdik.

Biz ikinciyi, yani manueli hiç düşünmedik, sadece durum nedir diye kontrol etmek için çalıştık, hiç tereddütsüz hemen mekanize yöntemle teklifimizi attık ve diğer manuel çalışan ocakların tekliflerine göre daha iyi bir teklif attık, hatta yaklaşık olarak 50 kuruşluk filan farkla kıl payı kazandık.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Üretim miktarları aynı mı?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Aslında bu sözleşme 2,5 milyon tona göre çıktı, sözleşmede yüzde 20 ilave tonaj satımı var ve biz hep 3 milyon tona göre kendimizi planladık.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yıllık mı 3 milyon ton?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Evet, çünkü Demir Export yüzde 100 Koç ailesine, Koç Holdinge ait bir şirkettir, 1957' den beri madencilik faaliyeti yürütüyor. Fernas yine büyük bir inşaat ve altyapı şirketi, her iki şirketin de yöneticileri, sahipleri bir araya gelip, hiçbir şekilde manuele sıcak bakmadıklarını belirttiler ve biz bu yatırımı da göz önüne alarak bu fiyatlara rağmen yaptık.

Sonra teşvik için başvurduk. Biraz önce Ümit Bey de bahsetti bu teşvikle ilgili olarak, onu da yeri gelmişken söylemekte fayda var, sonra bize dediler ki: "Size teşvik belgesi veremeyiz." "Niye?" dedik, "Çünkü sizin sözleşmenizde 'redevans' kelimesi geçmiyor, 'hizmet alımı sözleşmesi' geçiyor." dediler.

Sonra TKİ'den yazı aldık, yani işin kapsamı ve de özelliği anlamında redevans ve hizmet alımı sözleşmesi arasında teknik olarak hiçbir fark yok, çünkü bütün kömürü zaten TKİ alıyor. Bir türlü ikna edemedik Teşvik Uygulama Dairesini ve biz bu kadar büyük bir yatırıma hiç teşvik alamadık, ne SYK teşviki ne yatırım indirimi ne de faiz desteği teşviki, ama diğer redevansı olan bütün işletmeler teşviklerini aldılar yeni yatırımlarında.

BİR KATILIMCI – Zonguldak hariç.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Zonguldak hariçmiş, onlar yeni yatırım olmadığı için, devam eden olduğu için alamadılar.

HASAN ÖREN (Manisa) – Hizmet alımı olmasa dışarıya satabilir misiniz bu kömürü?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Hizmet alımı olmasa dışarıya satabiliriz ama Türkiye Kömür İşletmelerinde zaten şu anda çok fazla kömür ihtiyacı olduğu için...

HASAN ÖREN (Manisa) – “Ruhsatı size verdik, satın.” dedik.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Tabii, satabiliriz. Bu kömür satılabilir bir kömürdür, ama şu anki mevcut sözleşmeyle satamayız.

HASAN ÖREN (Manisa) – Peki, yapar mıydı firma?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Yaptı.

HASAN ÖREN (Manisa) – Havzanın ruhsatını size verdik...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Hayır, verseydiniz, biz piyasaya satsaydık çok daha kârlı olurdu, çok daha fazla yatırım yaptık, çok daha fazla üretim yaptık.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 3 milyon ton tüvenan...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – 3 milyon ton tüvenan 3 bin kaloriden. 3 milyon tonun ortalaması 3 bin kalori olmak üzere.

BİR KATILIMCI – Yıkandıktan sonra mı?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Yıkamasını biz yapmıyoruz, Türkiye Kömür İşletmeleri yaptırıyor özel bir şirkete, ondan sonrası onlara ait, biz lavvarın önünde teslim ediyoruz.

HASAN ÖREN (Manisa) – Lavvara kadar götürüyorsunuz yani?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Biz yıkamanın önüne kadar, kantara kadar götürüyoruz, kantarda ölçüp veriyoruz onlara, hem biz ölçüyoruz hem onlar.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sabit fiyatla mı?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Tabii, eskalasyonlu.

BAŞKAN – Soru-cevaba geçeceğim arkadaşlar birazdan.

Soma'dan da bir işçi arkadaşımız gelmiş, Özgür Bey ile Necati Bey, bir de on dakika onu dinleyelim diye, şimdi arkadaşlar bilgilerini alıyorlar, onları da dinleyelim, ondan sonra soru-cevaba geçeceğim, Savaş Bey o konuda...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bu soru-cevabı yapalım, sonra onu dinleyelim.

BAŞKAN – Şimdi, ondan sonra önergeler var, o tartışmaya geçeceğim, çok kopukluk olmasın, yani...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bu soru-cevabı yapalım ama konu dağılmasın.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Konsantrasyonu bozmayalım, çok iyi gitti.

BAŞKAN – Peki, o zaman.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Devam edeyim mi Sayın Başkan.

BAŞKAN – Soru-cevaplarda kim önce basmıştı...

Hasan Bey, buyurun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Evet, Savaş Bey, çok teşekkür ederiz, yani yüzümüzün gülüşünden anlıyorsunuzdur bizim özlediğimiz çalışma sisteminin bu olduğunu, Avustralya'ya da gitsek böyle bir şeyle karşılaşacağımızı biliyoruz.

Tabii, burada en önemlisi istihdamın azalması. Yani 4 bin kişiyle çıkaracağınız 3 milyon tonu 800 kişiyle çıkaracaksınız. Biz size teşekkür edebiliriz, ne yapabileceğimizi sorabiliriz, çünkü Türkiye'de örnek bir maden olacaksınız, çevreye dikkat ediyorsunuz, bölgenin milletvekili olarak bunu da biliyorum.

Kaç paraya vereceksiniz hizmet alım usulüyle kömürü TKİ'ye?

DEMİR EXPORT GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – İhale fiyatımız 40 lira 95 kuruş, 2011'deki fiyatımız.

HASAN ÖREN (Manisa) – Peki, size havzanın ruhsatı verilse... Yani Türkiye'deki iş kazalarının, madendeki kazaların daha çok parçalı ruhsatlarla, TKİ ve Enerji Bakanlığı daha fazla üretimi teşvik etmek amacıyla verdiği için, sizin de söylediğiniz rakamlarda, klasik yöntemde onda 1'i, yirmide 1'i gibi rakamlarla üretmek zorunda kalıyor iş adamı, ister istemez riskleri alıyor. Size ruhsatların hepsi verilse, TKİ veya Enerji Bakanlığı kömür başına bir para alsa bütün sorumluluk size geçmiş olmaz mı, daha iyi olmaz mı?

Çok fazla sorulacak bir şey yok, buradan da inceliyorum, ancak sizin için yapabileceklerimiz var ise lütfen söyleyin, yapalım, örnek teşkil etsin.

Teşekkür ederim.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Sağ olun, çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Savaş Bey, bir soru daha alacağım.

Yılmaz Bey, buyurun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de sunumları için teşekkür ediyorum Demir Export'a ve MESİAD Başkanımıza.

Şimdi, Demir Export olarak gerçekten anlattığınıza göre son sistem teknolojiyi de kullanan bir üretime hazırlığı şu anda gerçekleştiriyorsunuz. Bu hazırlık süresi ne zaman tamamlanacak, üretime ne zaman geçmeyi planlıyorsunuz? Şu anda ülkemizde sizin gibi benzer hazırlık süreci yapan işletmeler var mı? Onlarla görüş alışverişi içerisinde misiniz? Bu şekilde hazırlık sürecini tamamlayıp üretime geçen firma var mı?

Bir de "Tahlisiye ekibimiz yok." dediniz.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Kuruluyor şu anda, henüz yok, üretime başlamadığımız için henüz yok.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şu anda galeri sürme çalışmaları var, 4.175 metre ilerleme sağlamışsınız iki yıl gibi kısa bir sürede, çok büyük bir çalışma gerçekleştirilmiş.

Burada iş kazalarına yönelik bir arama-kurtarma ekibi ya da tahlisiye ekibinin olması gerekmez mi bu yoğun çalışma sırasında? Size sorularım bunlar.

Zonguldak MESİAD Başkanımıza sorum: Şimdi, sistem değişikliği önerdi, gerçekten haklı. Yani Demir Export'un sunumuna baktığımız zaman, artık Türkiye'de madencilikte bir sistem değişikliğine gidilmesinin zaruri olduğunu görüyoruz biz de, "Redevans yöntemi yerine uzun süreli kiralama ve ruhsatlandırma olmaları lazım, teşvik uygulamalarının olması lazım." dedi.

Şimdi, Soma kazasıyla irtibat kurduğunuzda, oradaki çalışanların ve mühendislerin basiretlerinin bağlandığından bahsetmişsiniz, "öngörüsüzlük" demişsiniz, "Her gün kömür yangınıyla karşılaşılacak bir üretimde tedbirlerin alınması gerekirdi." demişsiniz, "Bakar kör." demişsiniz, çok ilginç bir cümle. Yani Zonguldak'taki çalışma sistemiyle Soma'yı karşılaştırdığımızda, aynı riskin Zonguldak'ta da olduğunu söyleyebilir miyiz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Savaş Bey, buyurun.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Şimdi, öncelikli olarak bu projenin ne zaman üretime geçeceğiyle ilgili soruya cevap vereyim.

Biz, bu sene başından itibaren zaten kurumla da görüşüyoruz, aralık ayında ilk panodan üretimi gerçekleştirmeyi planlıyorduk, ancak bu Soma kazasından sonra, yaklaşık olarak bir ay boyunca, hepinizin malumu, orada, işte, gelenler, gidenler, çok fazla şeyler oldu, biz de ocağımızı hemen hemen iki hafta boyunca hiç çalıştıramadık, sonra bir hafta boyunca da sağ olsunlar Çalışma Bakanlığı müfettişleri kapattılar çok komik sebeplerle, ondan sonra da tekrar başladık, tekrar hızlanmaya başladık, yine o aradaki kaybı kapatıp, aralık ortasında inşallah panodan kömür vermeye başlayacağız. Yani 1 Ocak 2015'ten itibaren, sözleşme termininden altı ay önce olmak üzere üretime başlayacağız.

Tahlisiye ekibiyle ilgili, doğru söylüyorsunuz, bu kadar faal bir şey, 402 kişi çalışıyor şu anda ocakta. "Tahlisiye ekibi niye yok?"

Üretim yapılan ocakların hepsinde toplam sayının yüzde 3'ü kadar tahlisiyeci olmak zorunda, ama üretim yapılmaya başlanması gerekiyor. Dediğim gibi, biz de bununla ilgili hazırlıklarımıza başladık, eğitimler başladı, yıl sonuna kadar tahlisiye ekiplerimiz hazır hâle gelecek. Yani burada şöyle bir şey yapabiliyorsunuz, mevzuat ona izin veriyor, 50 kilometre çapındaki bir yerde tahlisiye ekibi varsa, onlarla anlaşma imzalayarak bu açığı giderebiliyorsunuz, bizim de hemen yanı başımızda İmbat Madencilik var, onlarla bir sözleşmemiz var, biz kendi tahlisiye ekibimizi kurana kadar onların tahlisiye ekibinden faydalanabiliyoruz şu anda, öyle bir acil durum olması durumunda, henüz olmadı.

BAŞKAN – Yaşar Bey, buyurun.

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREGİZ – Sayın Başkanım, biraz önce Savaş Bey bahsetti, yatırım teşvik belgesi yok, çünkü bu konu önemli. Ümit Bey de bahsetmişti, bu tip ihalelerin 10, 15, 20 milyon ton gibi değil, 80, 100 milyon ton gibi yapılması lazım.

Biz grup olarak güçlüyüz, bu yatırımı yaptık. Satış fiyatımıza gelince de bizim fiyatımız diğer firmalardan yüzde 10 ucuz efendim ama bu şeyden de kaçınmadık. Neden? İnsana saygı, önemli olan insanın orada sevinerek çalışması.

Şimdi, bunu yapmak için de teşvikler yetersiz. Biz gümrüklerden muaf değiliz. Bu ATEX denilen sistemler Türkiye’de imal edilmiyor, tamamen yurt dışından geliyor, yanmaz kablolar, motorlar, her şey yurt dışından, tahkimatlarda kullandığınız çelik ayaklar yurt dışından. Türkiye’de üretilen bundan 3 katı daha düşük kapasiteli. Yanmaz, ısıya karşı dayanıklı özel çelikler. Yönetmeliklerle ilgili değil bu, hem üniversitelerden hem de bu işte tecrübeli uluslararası firmalardan aldığımız öneriler ve destekler sonucu gelişen bir sistem. Biraz önce bahsettiği gibi 30 milyon TL yerine 300 milyon TL harcamış bulunmaktayız, daha da bir 100 milyon TL daha harcayacağız.

Bununla ilgili en önemli fark, biz yer altında 2 panoda çalışıyoruz, yandaki ocaklarda 7, 8, 10 panoda çalışılıyor. Dolayısıyla, 2 panoda 3 milyon tonu üretiyoruz, eğer bu kapasite 6 milyon ton istenseydi biz 4 ayak satın aldık, şu anda 2 ayakta yapıyoruz bu işi.

Sayın Başkanım, eğer bu ruhsat bize verilirse nasıl olur? 20 milyon, 30 milyon ton gibiyse, zaten maliyetler belli, ama 100 milyon tonluk bir ruhsat bana veriyorsanız, ben çok çok daha iyi bir sistemi kurarım oraya onu üretebilecek kapasitede. Yani yılda 3 milyon değil, 10 milyon tonu da üretebiliriz biz, önemli olan ne kadar taahhüt ettiğiniz ve bundan da kaçınılmaz, yeter ki miktarlar yeterli olsun, yatırımı karşılasın. Yani ben on beş yıl çalıştığım bir sistemde on yıl bedavaya çalışıyorum şu anda, bunu özellikle söylüyorum. On yıl bedavaya çalışıyoruz, bu yatırım başka türlü çıkmaz.

BAŞKAN – Yani şunu mu söylüyorsunuz Yaşar Bey, Ümit Bey’in de vurgulamaya çalıştığı, bizim komisyonumuzda da genel kanaat olarak oluşan bu redevans veya sözleşmeli üretim veyahut da hizmet alımlarında, bir, süre; iki, toplam rezerv miktarıyla ilgili kısıtlamalar, hem işçi sağlığı, güvenliği açısından yeteri kadar yatırımı yerine getirtmiyor hem de bir an evvel kısa sürede üretim mantığı hâkim oluyor. Tabii, kamuda ruhsatların çoğu TKİ’de veyahut da Zonguldak’ta TTK’da, bunların özel sektöre devri apayrı bir prosedür, apayrı bir kanun, düzenleme gerektirir, onu bir tartışmamız lazım, o konuda, bizi birazcık, hem redevans...

Biz buradaki uygulamanızdan dolayı teşekkür ederiz, hakikaten ben Hasan Bey’in dediği gibi, belki Avustralya’ya gitsek, Almanya’ya da gitsek görebileceğimiz en son gelişmiş modelleri sizin burada görmüş olacağız, inşallah o zamana kadar komisyonumuzun çalışmaları bitmezse, ben Savaş Bey’le de görüştüm, bir ocağı yerinde görmek de isteriz. Komisyonumuzun bütün üyeleri gelirse, hepsi başımızın üstüne...

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREGİZ – Seve seve misafir ederiz efendim.

BAŞKAN – Özgür Bey de bizi orada misafir eder, geliriz inşallah.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Devlet teşekkür etmez, teşvik eder böyle şeyleri, komisyon raporuna yazalım bunları.

BAŞKAN – Yeri gelince teşekkür de edeceğiz, teşvik de edeceğiz. Teşvik konusunda, daha önce beni ziyarete geldiler Yaşar Bey ile Savaş Bey, orada da biz konuştuk, onun üzerine bu komisyona gelmelerini rica ettim.

Teşekkür ediyorum geldikleri için, bize yeni bir ufuk, vizyon açtınız ama şu sözleşmeli ve redevansla ilgili bize somut neler önerirsiniz?

Gerçi Ümit Bey çoğu şeylere değindi, ona ilave edeceğimiz bir şeyler var mı?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Ümit Bey bahsetti, burada asıl kritik nokta herhâlde Soma havzasının veya Zonguldak veya başka kömür havzalarının böyle küçük küçük parçalara ayrılarak küçük küçük şirketlere verilmesi ve yani kendi özel bölgelerinde serbest bırakılmalarından herhâlde vazgeçilmesi gerekiyor, çünkü madencilik, maalesef, öyle küçük yatırımlarla ya da hiç yatırım yapmaksızın bir yılda, iki yılda geri dönüş sağlayamayan bir iş kolu. Madencilğe giriyorsanız eğer, madencilikte yatırım yapıyorsanız, öyle küçük ve hemen geri dönüş sürelerini beklemeniz de doğru olmaz, yatırımı yapacaksınız, ondan sonra üç yıl sonra, beş yıl sonra para kazanmaya başlarsınız.

Yaşar Bey burada çok doğru bir şey söyledi, biz bu projede hakikaten on yıl boyunca para kazanmamayı göze aldık. Niye göze aldık? Çünkü bu bizim için önemli bir proje, yer altında, Türkiye’de ilk defa böyle bir işletme açıyoruz. Niye böyle bir şey yapıyoruz? Çünkü bundan başka bir şey bilmiyoruz. Ya Demir Export-Fernas olarak bu yöntemi biliyoruz, en iyi bildiğimiz şey düzgün maden açmak, o yüzden de bunu yapıyoruz, bunu yaparken de biz bunu yapmayıp da diğer şeyler gibi başka şeyler yapsaydık daha fazla para kazanmaz mıydık? Tabii ki kazanırdık, ama bunu yapmazdık.

O yüzden, büyük kısımlara ayırıp o havzaları, 50 milyon ton asgari olmak üzere 100 milyon ton, eğer yapılırsa ne olur? Biraz önce bahsetti sayın üyemiz, 800 kişi istihdam ediyorsunuz, öbür tarafta daha fazla. 800 kişi istihdam eden, güvenli çalışan bir tane değil de 5 tane ocağınız olsa ve her biri 2 milyon ton, 3 milyon ton üretse, o zaman yine 4 bin, 5 bin kişiye güvenli istihdam ve de daha iyi şartlar sağlamış olursunuz. Buna biraz verimlilik açısından bakmak lazım, sadece istihdam sayısını binlerle, 10 binlerle ölçmek yeterli değil, o insanların hayat kalitesine de bakmak lazım, o insanlara neler verdiğiniz, neyi vaat ettiğinize de bakmak lazım.

Şimdi, Avustralya'dan falan bahsettiniz. Ben Avustralya'da da yıllarca çalıştım. Orada ocağa girmeden önce bir şey yazar, girerken kafanızı kaldırıp bakarsınız: "The most important thing coming out of underground is you." Yer altından çıkan en değerli şey sizsiniz. Bizim için de bu geçerli. Yer altından çıkan en değerli şey çalışanlarımız, biz buna böyle bakıyoruz.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Çalışanlar ortalama ne alıyor?

BAŞKAN – Şirket sırrı değilse tabii.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Onu ben size ayrıca söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – İç Tüzük'ümüz bize şirket sırlarını zorlamayın diyor ama...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Yatırım miktarını söyledik işte.

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREGİZ – Sayın Başkanım, sorunuzun cevabına gelince, redevansta sözleşmeli ya da ihaleli hizmet alım şeklinde yapılan en büyük fark, birisinde belli bir miktar var. Biz 2,5 milyon artı yüzde 20 üretmekle taahhüt etmiş durumdayız yıllık. Redevansta "Bu sene çok üreteceksin." diyebilir, "Üret, ben alacağım." Şimdi, ona göre de maden planını geliştirmek gerekir. Yani bu üretim miktarı yıllık 6 milyon ton olsaydı o madeni adamla değil yüzde 100 makineyle yapmak zorundasınız, bunun kurtuluşu yok.

HASAN ÖREN (Manisa) – Enerji Bakanlığı da ihtaren size diyebilir ki, tıpkı Soma'daki gibi, "1,5 milyonu 3'e çıkarın, bozdurmuyorum." Yapmaz mısınız?

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Kapasiteleri müsait değil.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Sözleşme buna müsait değil

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREGİZ – Sözleşme öyle değil ki efendim. Bizim sözleşme...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Sözleşme var.

5 milyon ton istenirse bir ayak daha alırsanız, yaparız.

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREGİZ – Yani bizim sözleşme KİK'e tabi olduğu için yüzde 20'den fazla iş yaptırmaz bu sözleşme kapsamında.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – O zaman bir 60 milyon dolar daha harcarız.

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREGİZ – Yani limit, yüzde 20'den fazla iş yaptırmaz KİK'e tabi olduğu için. Ama dediğim gibi, Başkanım, eğer bu, "Yıllık üretim 6 milyon ton." deseydi zaten birçok firma girmeyi bile düşünmezdi. 6 milyon ton dediğiniz zaman yaklaşık 450 milyon dolar yatırım yapacaksınız demektir.

BAŞKAN – Tam mekanize olacak o zaman.

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREGİZ – Zaten tam mekanize kuruyoruz da, bu sefer...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – O zaman 4 ayak kuracaksınız.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – 4 panoda çalışmaya başlayacaksınız.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi, 4'e mi katlıyor yani? 2'ye katlanınca...

BAŞKAN – Ayak sayısı, üretim ayağı, pano sayısı artıyor.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, 150 milyon dolara 3 milyon ton üretmişsiniz. 6 milyon ton alıyorum. Niye 600?

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREGİZ – Ayak sayısı artıyor efendim.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 600...

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREGİZ – Aynı masrafı yapıyorsunuz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Orantıda bir yanlışlık var, onun için söylüyorum.

BAŞKAN – Ümit Bey, bizim, Yılmaz Bey'in soruları vardı. Ona bir...

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Evet, Yılmaz Bey, Soma'daki risklerin Zonguldak'ta da olup olmadığını sormuştu. Soma'daki riskler başka çeşitleriyle Zonguldak'ta da tabii ki var, diğer kömür havzalarında da var.

Bu, bakar kör olma hadisesi, basiret bağlanması, öngörüsüzlük bu madenciliğin rutin bir iş olması, organik bir iş olması, her gün değişen bir iş olmaması sebebiyle en büyük riskleri bunlar. Yani rutin, her gün aynı işi yapan insanlar bir noktadan sonra bakar kör olurlar, öngörüsüzlük noktasına girerler, basiretlerinin bağlandığı anlar da olur. Yani Soma'da olan hadise Türkiye'nin bütün madencilik havzalarında olabilir, olma ihtimali her zaman vardır. Bunun olmaması için bizim daha önce söylediğim önerilerin içerisinde işçinin daha az süreyle çalışıp daha sağlıklı bir ortamda ve kendini de yıpratmadan, yaşantısını, sağlığını yıpratmadan çalışması bir yerde psikolojik olarak da işine daha iyi konsantre olabilmelerini sağlayacak. O çözüm önerilerinden bir tanesi. Bir de rutin işi yapanların haricinde dış denetçilerin sürekli işi denetliyor olması o bakar körlük hadisesini ortadan kaldırır. Şimdi, biz burada, şurada bir risk vardır masanın üzerinde, onu görmüyoruz, içeridekiler farkında değildir ama dışarıdan gelen biri dışarıdan hemen onu fark edebilir, algılayabilir. Dolayısıyla, dış denetim önemli bir şey. Fenni nezaretçilerin devletin tarafına alınıp dış denetçi gibi ocakları denetliyor olması da bu bakar körlük hadisesini ve riskleri azaltır diye düşünüyorum.

Ben arkadaşlarıma bir de bir şey söylemek istiyorum: Demir Export bir sermaye grubunun şirketi. Tabii, o yaptıkları yatırım çok güzel bir yatırım, büyük bir mekanizasyon örneği ülke madenciliğinde. Normalde o mekanizasyon keşke diğer madencilik havzalarında da uygulanabilse. Zonguldak'ta mekanizasyonun "m" sini uygulayacak ortamımız yok, tamamen insan gücüne dayalı bir çalışma yapmamız gerekiyor. Neden? Yer altı şartlarından, jeolojik yapının elverişsiz olmasından kaynaklanan bir hadise. Kendilerinin çalıştığı saha da jeolojik açıdan elverişli olmasa o mekanizasyon projesini orada kesinlikle yapamazlardı. Sermaye grubu olmaları dolayısıyla orada o yatırımı yapabiliyorlar ama Zonguldak'ta bizlerin bir farkı var, biz sermaye grupları değiliz, biz dışımızla tırnağımızla madenciliği temelinden yapıp otuz seneden beri işletmeler hâline gelmiş ve daha büyüme yoluna doğru gitmek isteyen firmalar, kurumsal yapılara kavuşup büyümek isteyen firmalar, sermaye grupları olmak isteyen firmalar ama bu şartlarda tamamen kapanmaya doğru gidiyor, hiçbir şekilde önü açık değil. Bizim oradaki şartların elverişsiz olmasının bir göstergesi de Demir Export'un Zonguldak'taki ihalelere hiç girmemiş olması. Oradaki şartlar iyi değil ki gelip girmemişler ihalelere Savaş Beyler.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – İğneazgı'ndaki ihaleye girmedik çünkü yeterince sondaj yoktu.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Yeterince sondaj yoktu.

Bir de Zonguldak'ta büyük madencilik projelerindeki başarısızlık örneklerimiz de dolu. Birincisi, Eren Holdingin Gelik-Dikkanat sahasını ve akabinde İğneazgı-Bağlık sahasını alması -orada termik santral yatırımı yapan Eren Holdingden bahsediyorum- ve bu iki sahanın da yatırımlarına başlamadan bir tanesinde sondaj faaliyetleri, bir tanesinde hiçbir şey yapmadan teminatlarını yakarak vazgeçmesi büyük bir fiyasko oldu Zonguldak için.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Amasra'daki durum ne olur?

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Oraya geleyim.

Hemen bir fiyaskoyu daha söyleyeyim: Soma Holdingin, bu kazanın yaşandığı şirketin Zonguldak'taki İğneazgı-Bağlık sahasını, Eren Holdingin bıraktığı sahayı yüksek bir bedelle gelip alması ve yatırıma hemen hızlı bir şekilde, projelendirme aşamasında başlaması, hatta çift gidiş geliş galeri 700 metre civarında sürmesi ve akabinde de "Burada bu kömür yok." deyip işi lağvetmesi, bırakması. Şimdi o da mahkemelik oldu. Yani böyle başarısızlık örnekleriyle Zonguldak dolu.

Amasra'daki projeye gelince Sayın Milletvekili, Amasra'daki projede Hattat Holding çok ciddi bir yatırım yapıyor bildiğimiz kadarıyla. Oradaki hazırlık süreleri, o yatırımın büyüklüğü nedeniyle çok uzadı. İleri bir teknoloji kullanıyorlar, bir de madencilik camiası öyle bir deli yatırımcıyı bulmuş, aslında desteklemek gerekiyor. Neden? Çok ciddi bir yatırım yapıyorlar, ciddi para harcıyor. Bittiğinde de iyi bir kömür üretilecek orada diye düşünüyoruz ama...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Damarlar mekanizasyona uygun mu Demir Exportun...

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Bu kadar değil. Benim anladığım kadarıyla sizin "long call" yapmanızdan, herhâlde tam mekanizasyonu uygulayacaksınız orada, orada da minimum düzeyde insan çalışacak.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Evet.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Biz İngiltere'de bu Bakanlığın yaptığı İSGİP çalışmaları kapsamında bir ocağa gitmiştik, gezmiştik. 600 kişi çalışıyordu mekanizasyonla, 1 milyon 600 bin ton civarında kömür üretimi yapıyorlardı. O mekanizasyon ayağına ocağın içerisinde girmiştik. Siz de tam o şekilde yapacaksınız anladığım kadarıyla. 3 milyon ton kömürü kaç kişiyle? 800 kişiyle mi?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – 800, evet.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – O çok daha verimli bir şey, başarılı bir şey.

Gene Savaş Bey'e bir pas atmak istiyorum. Küçük sahalarla ilgilenmediklerini söylediler ama Zonguldak'taki büyük sahalarla ilgili biz kendilerine bir rezerv sunalım, gelsinler, orada da yatırım yapsınlar.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Peki, Ümit Bey, bakın, size söylüyorum, hakikaten şey değil, bu ihalelere hazırlanırken, bu ihaleler çıkarken yeterince sondaj verisi, yeterince jeolojik, jeoteknik, hidrojeolojik çalışmalar yapılmadığı için ve ihale süreci olduğu için iki yılda üretime geçmemiz isteniyor. Dünyanın hiçbir yerinde yer altı kömür madeni iki yılda üretime geçmez. Biz bu Soma Eynez projesini aldık ve yaklaşık sekiz ay sonra, yani ihale gününden sekiz ay sonra kazmayı vurduk, Almanlar ve Avustralyalılar bize “Siz deli misiniz? Yani iki yıl boyunca çalışma yapacaksınız, fizibilitesini falan yapın, ondan sonra girin.” dediler. Bizim öyle bir şansımız yok, biz bunu yapacağız. dedik ve öyle girdik. Şimdi şeyde de öyle, İğneazı'nda da ilgilendik ama bir baktık, sondaj verileri gerçekten çok az. Soma Kömür şu anda niye davalık oldu? “200 küsur milyon, kaç milyon ton kömür var.” dediler, ondan eser yok. Sondaj yapıyorsunuz, hiçbirinden kömür çıkmıyor. Bizim başımıza gelecekti. Bunu gördüğümüz için hiçbir şekilde ilgililenmedik, ilgililenmeyiz de. Yani yer altına giriyorsanız yer altında ne olup bittiğini bilmeniz lazım aşağı yukarı.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim arkadaşlar.

Necati Bey...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Evet, teşekkür ederim.

Tabii, Komisyon kurulduğundan bugüne kadar hep böyle biraz can sıkıcı görüşmelerden sonra biraz böyle önümüzü görebilmek, bu yeni gelişmelerin de ülkemizde uygulanabileceğini görmek bizlere umut veriyor.

Biraz önce Ümit Bey'in söylediği o bakar körlük aslında genel bir tanım da işletme körlüğüdür yani sadece madencilikte değil bütün sektörlerde vardır. Yani o rutin işlemleri yapanlar bir süre sonra önündeki yapılabilecek hataları görmemeye başlarlar, bunun genel adı da işletme körlüğü. Doğru bir tespittir. Ama bu sadece işçilerin, çalışanların, hatta bu sadece çalışanların değil, mühendislerin de düşebileceği bir durumdur. Bununla ilgili ne tür çalışmalar, yani bir rotasyon mu, işte bir başka mı? Yani dikkatleri daha fazla toplamak için... Veya işçiler mesela en son gittiğimizde Zonguldak'ta işte “Biz altı saat değil, yine günde sekiz saat çalışırız ama bize haftada iki gün izin verilsin. Kendimizi daha iyi hissederiz, daha iyi çalışırız, daha verimli çalışırız.” şeklinde teklifleri de oldu. Yani bütün bunlar düşünülebilir diye ben bunları ifade etmek istiyorum.

Tabii, şimdi, siz daha çok uzun vadede veya sistem açısından yapılması gerekenleri ifade ettiniz ama bizim şu anda çalışan ocakların olması, efendim, hâlâ üretimin devam etmesinden kaynaklanan-sizleri zaten bu işverenler olarak yakından ilgilendiriyor- acilen yapılması gereken, yani kısa vadede yapılması gerekenler nelerdir? Yani bunları da ortaya koymamız lazım. Bizim burada ben her zaman ifade ediyorum zaman zaman- şimdi önergelerimizi de verdik- Komisyonun çalışmalarını bitirip, rapor hazırlanıp bu önerilerin hayata geçmesi falan bu Komisyon o zaman çok bir fonksiyon ifa etmez diye düşünüyorum. Komisyon çalışırken biz sürekli öneriler getirmeliyiz. Yani, işte, diğer komisyonlara, Hükûmete acilen alınması gereken tedbirlerle alakalı da buradan kararlar çıkmalı diye düşünüyorum. Yani sizler tecrübelerinizle birlikte yani yıllardır bu işin içerisinde olduğunuz için, şu andaki maden ocaklarının çalışma yapısında en büyük eksiklikler nelerdir, yani bu eksikliklerin bir an önce giderilmesi gerekenler nelerdir, bunları da ortaya koymamız gerekir diye düşünüyorum. Bunlar önemli konular.

Bir de- bunu nasıl değerlendiriyorsunuz bilmiyorum- bu kömürü alınırken bazıları bize söylüyorlar, biz bunların ne kadarının doğru ne kadarının yanlış olduğunu tam bilemeyiz ama o tabakaları sürekli alttan alarak, sürekli göçertmeyle daha büyük risk oluştuğunu, yani bir alttan, bir üstten, bir ortadan vesaire- teknikleri hocalarımız da bahsettiler, diğer gelenler de bahsettiler- yani uygun tekniklerle o kömürlerin alınmadığı noktasında da birtakım ifadelerde bulunuldu. Yani bunlarla ilgili denetim yapılabilir mi, yapılıyor mu, yani bunlarla ilgili nedir sizin durumunuz?

Ben yine bu projeye alakalı siz “manuel” den bahsettiniz, yani “Manuel fizibilite yaptık.” dediniz. Peki, onun kârlılık durumu nedir? Yani on beş yıllık, netice itibarıyla siz fizibiliteyi öyle yapıyorsunuz, yani her ne kadar otuz milyonluk yatırım gerekiyorsa da 4.500 işçinin de her yılki ödenen rakamlarla global anlamda belki, ne bileyim, o 150 milyon doları da geçebilir veya geçmeyebilir. Tabii bilmiyorum sizin yaptığınız fizibiliteyi, ben onu merak ediyorum. Yani ikisinin arasındaki kârlılık oranları nedir? Yani on beş yıl sonunda “manuel” yaptığınız fizibiliteyle mekanize fizibilite ile arasındaki kârlılık durumunuzu ben merak ediyorum sonuçta.

Bir de bu tahlisiye ekipleri, bir hocamız geldi, bir “rescue team” şeklinde bazı, işte, hazır kıta -Türkçe olarak söyleyelim- bekletilmesi gerekenler, o tür tahlisiye ekiplerinin de oluşturulması noktasında birtakım şeyler söyledi. Siz de böyle bir şey düşünüyor musunuz böyle bir modern tesiste? Yani yine gönüllü tahlisiye, kanundaki gibi, işte yüzde 3'ü vesaire, sadece öngörülen gibi mi

düşünüyorsunuz, yoksa sürekli orada 3 kişi, 5 kişi, 10 kişi, neyse sizin öngöreceğiniz şekilde hazır bekleteceğiniz bir tahlisiye ekibi de olacak mı, yani öyle bir öngörünüz var mı?

Yine, ben karışık karışık soruyorum soruları ama siz not edin.

Siz “madencilik turizmi” dediniz. Ben merak ettiğim için soruyorum, nedir bu madencilik turizmi?

Bir de -biraz da mesleğim olduğu için, ben kimya mühendisiyim- siz biraz önce “Yangın sadece karbonmonoksit ölçümüyle tespit edilmez, işte yüksek karbonlu gazlar da bunun göstergesidir.” dediniz ama yüksek karbonlu gazlar yangının sonucu değildir, yani daha doğrusu yanmanın sonucu değildir. Yanma olursa mutlaka karbonmonoksit veya karbondioksit açığa çıkması gerekir. Yani o yüksek karbonlu gazlar ya basınç ya sıcaklık artışlarıyla bir şekilde ortaya çıkar. Onu da ilk defa konuşulduğu için, hem de mesleğim de olduğu için merak ettim. Yani bununla ilgili bu ölçümleri yapan, başka yurt dışında veya yurt içinde bu tür yerler var mıdır? Bunları da, tedbirse eğer alınması gereken, bu tedbirleri de elbette hayata geçirmek lazım.

İşte, genel olarak soracaklarım benim bunlar. Ama özellikle kısa vadede, orta vadede alınması gereken tedbirleri sizlerden, yani tecrübelerinizi de katarak bu önerileri de sunarsanız bize daha faydalı olmuş olursunuz ama mutlaka bu sistem, ifade ettiğiniz sistem, projelendirmeler, işte, boyutları, vadeleri, yılları, hakikaten bunlar olması gereken, bizim de öneri olarak ortaya koymamız gereken konular. Aslında genel olarak bir daha bu ekiple daha kapsamlı bir toplantı yapılmasında fayda var diye düşünüyorum. Hele hele önümüzdeki yıl redevanslar bitiyor ve redevanslar tekrar uzatma veya başka türlü şeyler varsa bunları da bir an önce değerlendirmekte fayda var diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Necati Bey.

Fatoş Hanım ve daha sonra da Muzaffer Bey’den, 3 tane üyemizden alalım, çünkü çok soru var, ilgi de çok size. Dolayısıyla üçer üyeden sonra soruları yazarsanız ona göre toptan cevap vermiş olursunuz.

Fatoş Hanım, buyurun.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Teşekkür ederim Başkanım.

Öncelikle teşekkür ediyoruz verdiğiniz bilgiler için. Biz aşağıda oylama olduğu için tam dinleyemiyoruz da Medis kapanmasın diye. Muhalefet böyle bize işkence çektiriyor zaman zaman. Onun için de kusura bakmayın yani bizim keyfimize göre çalışma yapamıyoruz.

Şimdi, şöyle, Yılmaz Bey sordu galiba ama ben cevabını da alamadım açıkçası, özellikle de öğrenmek istiyorum. Bu Demir Export’la ilgili tabii son teknolojiyi uyguluyorsunuz, henüz üretime başlamadınız, 1/1/2015 itibarıyla başlayacaksınız. Tabii anlatılan bu sistem çok güzel bir sistem. Sizin firmanız ya da bir başka firma, Türkiye’de uygulayan var mı?

Bir de siz yurt dışında iş yapıyor musunuz ya da derneğimize de sorabiliriz, yurt dışında Türkiye’de maden işi yapan firma var mı yani bu son teknolojiyi uygulayan?

Bir de tabii, gelenler, işçiler, sendikalar genel olarak “Bu işi devlet yapsın, özel sektör yapmasın.” diyorlar. Yani ister redevans sistemi olsun ister farklı, hangi sistem olursa olsun devlet yapsın. Buradaki de en önemli neden güvenlik endişesi, yani işçi sağlığı ve iş güvenliği endişesi. Yani özel sektör yaptığında bu riskleri tamamen –tabii risk her zaman vardır ama- en aza indirmeye durumu bu sistemle mevcut sanıyorum, öyle mi yine de size sorayım.

Bir de ben daha önce de sordum gelenlere, bu firmaların kendi işçi sağlığı ve iş güvenliği deneticileri var, uzmanları var. Onlar firmadan maaş aldıkları için yeterli, yani objektif bir raporlama yapmaları, sorduğum, aldığım cevaplara göre de çok mümkün olmaz deniyor. Bu işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili farklı nasıl bir yöntem bulunabilir, yani devletten de ayrı bir denetleme mekanizması olacak nasıl bir yöntem bulunabilir, bunu merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Muzaffer Bey...

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Belki bizim olmadığımız süre içerisinde gündeme gelmiş olabilir ama ben özellikle Savaş Bey’e sormak istiyorum. İşçilerin eğitimi konusunda orada kısa geçildi, Celal Bayar Üniversitesi’ne bağlı oradaki meslek yüksekokulu eğitimleri veriyor ama şu anda verilen eğitimlerin artık yetersiz olduğu gün gibi ortada. Sizin yer altında çalışacak işçileri almadan önce nasıl bir eğitim takviminiz var, kaç günlük, neleri içerecek, bu konuda bilgi almak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ümit Bey veya Savaş Bey...

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Ben başlayabilirim.

BAŞKAN – Kısa kısa lütfen Ümit Bey.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Bakar körlüğün giderilmesi için ne yapılabilir, not aldığım ilk soru. Şimdi, bu İSGİP çalışmalarını yaparken yabancı mühendisler vardı bu çalışmaları yaptığımızda Bakanlıkla beraber. Bu konuyu ben çok sordum, özellikle bunun üzerinde nasıl durabiliriz, nasıl bunu çözebiliriz? Yani bütün her şeyi yaptık; eğitimleri yaptık, bütün her şeyi anlattık, tedbirleri aldık, risk analizlerini yaptık. Üç gün, beş gün sonra gene bu işletme körlüğü oluşacak. Bunu nasıl engelleyeceğiz? Günlük şeyler, kontrol formları, çizelgeleri falan verdi. Onlar günlük yapılacak. Bir de dış denetim. Dış denetim çok önemli. Dış denetimi yaptırdığımız zaman o bakar körlüğe yakalanan insanları, işletme körlüğüne yakalanan insanları biraz daha bertaraf etme şansımız var.

İkinci soru, “acilen alınması gerekli tedbirler” demiştiniz. Bunların bir tanesini bu redevans borçları ve devlet haklarının torba yasaya konulmasıyla ilgili söylemişim konuşmamda.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – İş güvenliği açısından.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Bir şey daha ekleyebiliriz iş güvenliği açısından. Şimdi, Türkiye’deki ocakların ölçekleri aşağı yukarı Zonguldak’ta bizim ocakların ölçeğinde çok ocak var. Demir Export örneği tabii farklı bir örnek, daha büyük çaplı bir örnek. Bizim ölçeğimizdeki ocaklar ve ona benzer ocaklar için acilen şöyle bir şey yapılabilir: Bu iş güvenliğiyle alakalı ekipman, ekspruf malzemeler, ocakta kullanılması gereken donanımlar, bunlarla ilgili firmaların yetersizlikleri var. Nereden kaynaklanıyor? Zarar ediyor firmalar, onlardan kaynaklanıyor. Biz başka yerlerdeki –özellikle Zonguldak için bahsediyorum- firmalar gibi ürettiğimizi hemen devlete vermiyoruz, TKİ’yle ya da TTK’yla bir anlaşmamız yok. Bırakın anlaşmayı, bizden kömür olarak da redevans bedelini almıyorlar, para olarak alıyorlar. Yani başımızda bizim orada üretilen kömürler için kurulmuş Çatalağzı Termik Santrali var, oraya bu düşük kalorili kömürlerimizi satamıyoruz, stoklarımız şişiyor.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Lavvar artışı değil mi o Çatalağzı’ndaki?

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Lavvar artışı, evet.

O kömürleri satamıyoruz. Hâlbuki onun için kurulmuş termik santral. Onun için bile hem ihale yaptırıyoruz hem de doğrudan alım yapması lazım aslında bizden. Niye? Ben orada üreticiyim. Benim ürettiğim malın ben atığını artı lavvar artığını tabii ki oraya satacağım, o da onun için kurulmuş, bunu doğrudan alabilmeli. Mesela bunu sağlayamadık yıllarca. Dolayısıyla iş güvenliğiyle alakalı ekipmanlar konusunda, çok pahalı bunlar, var Allah’a şükür ekipmanlarımız ama çok daha iyileri olsun. Devlet bu konuda mesela bir şey açabilir, bir kredi gibi bir şey açabilir, alınan malzemeleri ilişkin bir destek verir bir yerlerden...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – “Devlete satamıyoruz.” diyorsunuz. Sizden alan bazı özel şirketler sizin kömürü devlete veriyor mu?

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Veriyor tabii, biz orada, o kıskaçların içerisindeyiz yani...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Önemli bir şey Sayın Başkan, kayda girsin diye söylüyorum.

BAŞKAN – Ümit Bey, bağlarsanız Savaş Bey’e de söz vereceğim.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Biz orada ürettiğimiz kömürü doğrudan verebilmeliyiz oraya yani, ihale falan olmadan verebilmeliyiz. Bunun bir piyasa rayıcı var. Çünkü Türkiye Taşkömürü Kurumu belirli bir fiyattan anlaşma yapıp veriyor. Ben Türkiye Taşkömürü Kurumunun kiracısıyım, ben niye veremiyorum? Ben veremeyince şişiyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Aykut Bey, ihale olmadan nasıl verecek?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yok, benim söylediğimin ihaleyle alakası yok. Şimdi, arkadaş diyor ki: “Bizim ürettiğimiz kömürleri Çatalağzı Termik Santraline veremiyoruz.” Ben de dedim ki...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Neden veremiyor?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sizden almıyorlar mı?

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – İhale yaparak alıyor. İki senedir de ihale yapmadı mesela.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi şöyle bir şey, arkadaşın söylemek istediğinin önemi şuradan kaynaklanıyor: Devletin kömür satma imtiyazı birtakım firmaların elinde.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Niye elinde ya?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Redevans dediğiniz usulde öyle bir anlaşma yapıldığı için elinde.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yani ihale açıldığında herkes giremiyor mu?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, madenlerde şöyle bir sorun var: Son çıkan kanun vardı ya “İhalesiz alınabilir kömür.” diye, bazı kömürleri bazı firmalar devlete satma imtiyazı elde etti. Bu firmalar kömürü alıyor, özel sektörden de kendi ürettiği dışında da kömürü alıp devlete satıyor. Arkadaşın söylediği...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hangi firmalar imtiyaz elde etti yani?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – 4734 sayılı Yasa’nın (r) maddesi bendi geldi. (r) maddesi dedi ki: “Fakir ailelere dağıtılacak kömürlerde ihalesiz alım yapılabilir. Bunu da redevanslı firmalar...” Ve iştiraki gösterdiler. Aslında iştirak ilişkisi yok, kiralama ilişkisi vardı. Mesela, buradaki şirketlerden kim var bilmiyorum ama şirket adı da vermek istemiyorum, bazı şirketlerin devlete ihalesiz kömür satma hakkı var. Sadece kendi ürettikleri kömürleri satmıyorlar, bazen de böyle sahipsiz firmalar var, bunların kömürlerini alıyorlar ucuz fiyata, devlete yüksek fiyatta satıyorlar. Bu bir vakıa, kızmaya gerek yok. Durum bu. Arkadaşa “Zonguldak’ ta bu var mı, termik santral de de bu var mı?” dedim, o “Var.” dedi.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Zonguldak’ ta tam bu anlattığınız şekilde değil, Zonguldak’ ta iki sene önce ya da iki buçuk sene önce ihale çıkmıştı, kömür alım ihalesi.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Peki nasıl, yani üç yıllık bir anlaşma mı yapıldı o ihalede?

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Hayır, o ihalede bir yıllık bir anlaşma yapıldı, ondan sonra ünitenin bir tanesi bakıma girdi, o bakım uzadı falan, kömür ihalesine çıkmadılar, almadılar kömür. Bütün şirketlerin stokları...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Çalışmıyor mu şeyi?

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Şu anda çalışıyor ama “Kömürüm var.” diye almıyor şu anda.

BAŞKAN – Zonguldak’ taki kömürler Aykut Bey’ in söylediği kategoriye giren kömürler değil, o yüzden onu karıştırmayalım.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – O şekilde değil, Zonguldak’ taki sıkıntımız bizim, Türkiye Taşkömürü Kurumu direkt bu kuruluşa kömür verirken ve yetiştiremezken, Sayın Milletvekilim, Yılmaz Bey, Türkiye Taşkömürü Kurumu bu ÇATES’ e direkt kömür verirken ve yetiştiremezken, yetiştiremiyor, kendi üretimi de çok düşük, biz onun redevanscısı olarak redevans bedeline karşılık bile kömür veremiyoruz TTK’ ya, ÇATES’ e niye kömür veremiyoruz? Biz de verelim doğrudan ya da TTK bizden redevans bedellerine karşılık kömür alsın. Onu yapabilirler, o çok basit bir şey, onu yapabilirler ama yapmıyorlar, onu da yapmıyorlar. Sıkıntı yani, çok büyük sıkıntı sektörümüz için.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Savaş Bey, buyurun.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Diğer sorulara geçerek devam edeyim isterseniz Başkanım.

BAŞKAN – Ama bakın, çok kısa. Soru soracak arkadaşlarım çok. Cevapları kısa ve öz vererseniz yani toplantıdan sonuç alalım.

Anlatılabildim mi?

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Hızlı geçiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Uygun tekniklerle kömürler alınmıyor noktası, bizim Zonguldak için söylüyorum, Zonguldak’ ta damarların yapısı nasılsa, onun tekniği neyse biz ona göre çalışıyoruz, bizim orada öyle bir sıkıntımız yok. Ama benim konuşmamda bahsettiğim, bu riskleri azaltmak için yeryüzünden sondajlarla yapılan yerinde gazlaştırma hadisesi, o farklı bir metot, o düşünülebilir.

Bir de madencilik turizmini sordunuz. Madencilik turizmi çok önemli bir şey. Özellikle Zonguldak havzası yüz elli yıldır madencilikle yoğrulmuş bir havza. Madenciliğin haricinde başka bir sektör de geliştiremedik biz Zonguldak’ ta, ciddi, büyük bir sektör. Bu turizm sektörüne aday bir yer Zonguldak, hem doğası itibarıyla hem de madencilik anlamında da... Mesela İngiltere’ de bir tane madencilik müzesine gittik. Ruhr Havzası Almanya’ da bir sürü müzeyle dolu. Bazı atıl durumda olan yerleri var Türkiye Taş Kömürü Kurumunun. Çalışmadığı, desandreler var, galeriler var. Buralarda madencilik müzeleri yaratılabilir. Bir tane madencilik müzesi Zonguldak’ ta yapıldı. Buna bağlı olarak madencilik serüvenini yerinde görecektir şekilde, yer altında, galerilerde görecektir şekilde müzeler yapılabilir ve bu da çok spesifik bir müze tarzıdır, çok da ilgi gören bir tarzıdır, çok da büyük bir marka değeri yaratır kente. Bunu da geçtikten sonra...

“Yurt dışında Türk firma var mı?” diye herhâlde Fatoş Hanım sordu. Madencilik yapan firma sordunuz herhâlde. Benim bildiğim, Güney Afrika’ da bir tane açık işletme çalışan bir Türk firma, bir arkadaşımız var. Onun haricinde de Ruanda’ da büyük bir Türk

firması bir kömür sahası aldı. Geçen biz Uganda'ya gitmiştik, orada buna vâkıf olduk. Bir de termik santral anlaşması yapıyorlar. Orada kömür üretilip termik santralde elektrik üretecekler. Büyük bir Türk firması bu da. Onun haricinde benim bilgim yok. Bilgi olarak bunları aktarmış olayım.

“Devlet yapsın, riskler azalsın.” deniyor dediniz. Bunu nasıl karşılıyoruz? Şimdi, devlet yapınca riskler kesinlikle azalmıyor. Türkiye Taş Kömürü Kurumunun örneğini size vermişim. Yıllık 559 milyon, 2013'te zarar etti fakat en büyük madencilik kazaları da Türkiye Taş Kömürü Kurumunda maalesef oldu. En son bu Soma kazası 263 kişinin öldüğü Kozlu kazasını geçti, birinci sıraya o oturdu. Ama devlette de bu kazalar oluyor, özel sektör olarak bizlerde de tekli kazalar, bazen 2'li, 3'lü kazalar falan oldu, kaybettiğimiz işçilerimizi ama çok büyük bir kaza da olmadı Allah'a şükür Zonguldak'ta. Bu demek değildir ki özel sektörde daha az olacak, öbüründe daha fazla olacak. Yani bunun şeyi yok. Burada sistemi doğru kurgulayıp bu işin üzerindeki denetimleri ve işçinin rahat çalışma koşullarını sağlamamız gerekiyor. Bunu sağladığımız zaman devlet ya da özel sektör, hepsinde, aynı şekilde, sonucu alabiliriz diye düşünüyorum.

Bir de, siz herhâlde yoktunuz, fenni nezaretçi devletten maaşını alsın, bağımsız denetçi olsun diye önerimiz olmuştu. Bu o dış denetim hadisesini ve bağımsız denetim hadisesini yerine getirecek bir öneri.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Ümit Bey.

Savaş Bey, buyurun.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Ben mümkün olduğunca kısa kısa cevaplamaya çalışacağım.

Birincisi manuel mekanize fizibilite notum var. Manuel'de çok çabuk paranızı geri alıyorsunuz, çok az para yatırılıyorsunuz, hiçbir finansman maliyeti yok.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Orantı nedir, orantı nedir?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Söyleyeceğim şimdi.

İkinci: Mekanizde finansman maliyetiniz var ciddi anlamda. İlk yıllarda amortisman yükünden dolayı yüzde 30-40 civarında fazla bir maliyetiniz var ama projenin beşinci, altıncı ya da sekizinci yılından sonra birim maliyet düşüyor. Yani sarf şeyleri, üretim maliyetleri, işletme maliyetleri.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – On beş yıllık sürede hangisinde daha çok kazanç var?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Net bugünkü değer, tabii ki mekanizde daha yüksek.

Ya, istiyorsanız ayrıntılara girerim ama şimdi değil.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – “Niye bugünkü değer?” dediğim şu: İlk, yüksek para yatırılıyorsa, sonradan yüksek...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Ya, bakın...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Teknik bir terim Sayın Genel Müdürüm.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Tabii ki teknik bir terim ama biz bu projeyi değerlendirirken bir, iki, üç yıllık değerlendirmiyoruz. Bu projenin iş verim oranına bakıyoruz. Bütün projelerde öyle.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bana bak? Koç'un adamı, “Net bugünkü değer teknik terim.” diyorsun, elbette ki teknik terim. Ben diyorum ki anlamayabilirler. Ama net bugünkü değer neyse onu...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Ben de bir projeyi nasıl değerlendirdiğimizden bahsediyorum. Biz bu projeye üç yıllık bir proje olarak bakmıyoruz. On beş yıllık bir projede onun iş verim oranı nedir, ne kadar yatırım yapılır, finansman maliyeti nedir, ona bakıyoruz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bunu sorarken sizi sorgulamak adına sormuyoruz. Genel bir bilgi almak adına soruyorum. Yani manuel proje on beş yılda...

BAŞKAN – Necati Bey, mikrofonu şey yapar mısın.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani sonuçta kârlılığı da düşükse zaten buna yönelmenin bir anlamı yok. O anlamda da bilgi olsun diye soruyorum.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Ben de diyorum, uzun vadede kârlılık mekanizde kesinlikle daha yüksek. Ama beş yıllık bir proje olsaydı mekanize yapamazdınız bunu, sekiz yıllık proje olsa yapamazdınız.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Doğrudur, yani evet.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – O zaman şöyle bir sonuç çıkıyor: Demek ki sözleşmeler uzun vadeli yapılır ve garantili olursa, şirketler ilk etapta yüksek yatırım yapar ama işçi güvenliği yüksek, yüksek getirili yatırımlara yönelebilirler.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bu yani...

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Savaş Bey, devam...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Peki.

İkinci soru: “Tahliye nasıl yapacaksınız?” diye soruldu galiba. Biz bunu, toplam 30 ya da 35 civarında kendi tahliyecisi ekibimiz olacak ve biz bunları sadece dışarıda bir tahliyecisi gibi değil, vardiyaların içine dağıtacağız. Yani herhangi bir vardiyada bir olay olduğu zaman, dışarıdan tahliyecisi getirmek yerine ya da evlerinden getirmek yerine, öncelikle her vardiyada mutlaka tahliyecisi arkadaşlar olacak.

Üçüncü soru sanırım gazlarla ilgiliydi. Tabii ki gaz sadece yangınla çıkmıyor, ısı yükseldiği için çıkıyor. 600 dereceye kadar çıkınca o gazlar açığa çıkmaya başlıyor, propan ve propilen gazları açığa çıkmaya başlıyor.

Diğer sorularda... “Başka firma var mı yurt dışında bu şekilde yapan?” Bildiğim kadarıyla başka Türk firması, yurt dışında yapan yok.

“Özel sektör mü, devlet işletmesi mi?” Özel sektör. Ayrıntılarına girersek çok dağınık. Kesinlikle özel sektör, kesinlikle devlet işletmesi olmaması lazım.

“Firmaların İSG sorumluları nasıl denetleniyor? Devletten ayrı bir denetleme nasıl olur? Firmalardaki İSG sorumluları devletten maaş almalı mı?” Bence hayır, kesinlikle devletten maaş almamalı, şirketlerden maaş almalı. Bizim kendi yapımızda şöyle bir şey var...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Örneğin, şirketten maaş alan kendi bünyesindeki iş güvenliği uzmanı için sordum.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – He, bizde şöyle yönetiyoruz...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Farklı bir sistem oluşabilir mi?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Biz şöyle yönetiyoruz onu: Bizim 13 tane işletmemiz var Soma'yla birlikte. Bütün işletmelerdeki İSG ekiplerinin tamamı doğrudan bana raporluyor. Yani en ufak bir şey olduğu zaman işletme müdürüne raporlanmıyor, genel müdüre mesela raporlanmıyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bağımsızlık açısından söylüyorsunuz, değil mi, tarafsızlığı ve bağımsızlığı açısından?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Evet.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yani maaşı o firmadan alıyorsa objektif davranamaz diye.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Onu şöyle sağlıyoruz: Biz yönetim olarak bundan sorumlu olduğumuz için, bütün işletmelerdeki İSG sorumlularının tamamı doğrudan bana raporladığı için işletme müdürlerinin onları baskı altında tutmasının önüne geçmeye çalışıyoruz. Biz de buradan, merkezden elimizden geldiğince onları bir denetçi olarak kullanmaya çalışıyoruz. Yani işletmedeki, üretimdeki arkadaşlar hep doğru işleri yapsınlar ki orada bizim adımıza bunları kontrol eden birisi olsun diye. Biz bunu, kendisini böyle şey yapmaya çalışıyoruz.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Peki, sizin maaş verdiğiniz bir iş güvenliği uzmanının size her konuda objektif rapor verebileceğini düşünüyor musunuz?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Evet.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Peki.

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREĞİZ – Fatoş Hanım, sizin sorduğunuz soru farklıydı yalnız, siz teknik nezaretçiden bahsettiniz.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Teknik nezaretçi ayrı bir uygulama.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Ya, teknik nezaretçi ayrı ama firmaların bünyesindeki iş güvenliği uzmanından bahsediyorum.

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREĞİZ – Efendim, zaten yasa gereği firma kendisi kurmak zorunda bunu. Ve bununla ilgili yönetmelikler de çok açık.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Biz de yasayı, eğer, böyle, bu çözüm sağlıklı değilse yasal düzenleme yapalım mı diye soruyorum. Yani çünkü bunu eleştiren çok var.

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREĞİZ – İSG'yle ilgili düzenlemeler uluslararası uygulamaların bir paraleli hâline gelmiş durumda. Biz yurt dışında da iş yapan firmalar aynı zamanda. Yani uluslararası petrol şirketleriyle çalıştığımız için... Burada önemli olan İSG'yle ilgili ekibin çalışan ekibi eğitebilmesi. Şimdi, İSG denildiğinde birçok kişi cevap veremez, “İSG ne demek?” Herkes der ki: “İşçi sağlığı.” İş sağlığıdır, işin güvenliği. Maden güvene alınmadan siz neyi üretebilirsiniz?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Makinelerin güvenliği de çok önemli diyor yani, tabii.

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREĞİZ – Yani...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – İş sağlığı olmadan işçi sağlığı olur mu?

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREĞİZ – Önce işin sağlığı gerekiyor. Yani burada önemli olan o kişilerin eğitilerek, sürekli eğitilerek... Ki biz Soma’da şu anda yer altına giren ekiplerimizi “toolbox” diye, her vardiyada bir “toolbox” beş dakikalık bir eğitimden geçiriyoruz ve bunlar tekerrür ediyor. Yani bu bir tür beyin yıkama.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Kültür oluşturmaya çalışıyorsunuz yani?

FERNAS AŞ GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR GİREĞİZ – Evet.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Fatoş Hanım.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Şimdi, ben, pardon, Başkanım...

BAŞKAN – Savaş Bey, hemen şey yapın. Sorular çok, o yüzden vakit de yok.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Şimdi, orada önemli bir şey var, çok önemli bir şey var orada, onu da söylemem lazım. Şimdi, buradaki iş emniyetiyle ilgili olarak eğer bir şey değiştirilecekse -benim şahsi fikrimdir bu- bizdeki, mevzuattaki “kömür madenciliği” nin mutlaka ayrılması lazım ve burada, ayrılırken de “tanımlayıcı model” dediğimiz “descriptive model” yani her şeyi tarif eden modelden bir kere kaçmamız lazım. Bütün dünya bunu bıraktı. İngiltere de şu anda bütün İSG yöntemini tanımlayıcı modelden ayırıp risk bazlı modele geçiriyor. Biz bu risk bazlı modeli Türkiye’de uygulamak zorundayız.

Risk bazlı modelin üç tane ayağı var. Birincisi, “dikkat sorumluluğu” diye bir şey var yani İngilizlerin “duty of care” dediği “dikkat sorumluluğu” yani her aşamadaki herkesin, genel müdürden tutun, ardında çalışan işçiye kadar herkesin bir sorumluluğu var.

İkincisi, risk değerlendirme ve risk yönetimi.

Üçüncüsü ise çalışan temsiliyeti.

Bu üç ayağı kurduğunuz zaman risk bazlı modeli kurmuş olursunuz. Ancak o zaman bir şeyler değişmeye başlar. Yoksa mevzuatı ne kadar tanımlayıcı yaparsanız yapın -benim gördüğüm kadarıyla- her zaman mutlaka açıkta kalan bir nokta oluyor. o açıkta kalan noktalardan mutlaka kaçanlar, edenler oluyor. Mutlaka risk bazlı modele geçmemiz gerekiyor İSG yönetimi açısından.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Savaş Bey.

Namık Bey, buyurunuz.

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Eğitimle ilgili hususlara cevap vermedi Sayın Başkan.

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) – Başkanım, ben sorayım, o beraber cevap versin. Çünkü Genel Kurulda...

BAŞKAN – Tamam, şöyle yapalım: Namık Bey’in sorusunu alalım. Eğitim konusunda, Savaş Bey...

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) – Tamam, eğitimi de söyleyin.

BAŞKAN – Savaş Bey, bir saniye...

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) – Savaş Bey, bir saniye, ben Genel Kurulda konuşma yapmaya gideceğim. Bir sorularımı sorayım yani.

BAŞKAN – Muzaffer Bey’in eğitimle ilgili sorusunu Namık Bey’den sonra alacağım. Onları o grupta cevaplandırın.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Notumda var Sayın Başkanım.

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) – Evet, ben de çok teşekkür ediyorum gerek Ümit Bey’e gerekse Halit Bey’e sunumlarından dolayı.

Tabii, şimdi, burada arkadaşlar MESİAD sektörün yaşadığı sorunlardan daha çok işveren penceresinden baktı. Biz de değişik bir şey öğrenmiş olduk ama bizim Komisyonumuzun esas konusu, kazaların araştırılarak iş sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerinin belirlenmesi ilgi alanımız şu anda. Yoksa redevans sisteminde sizin sektörün yaşadığı sorunlar bizim ilgi alanımızın dışında. Esasen bu Komisyonun amacı: 301 insan maden kazasında niye öldü? Buradaki kazanın sebebi nedir? Ve bundan sonra sektörde iş sağlığı ve güvenliği açısından tedbirlerin belirlenmesi bizim amacımız. Yoksa sizin sektör olarak Zonguldak’ta sektörün yaşadığı sorunlar şu anda bizim ilgi alanımızın dışında. Sizi ilgilendirebilir, o başka bir çalışmanın konusu. Ama esasen, bizim üzerinde durduğumuz şu anda... Ben sizden somut olarak şunu rica ediyorum...

Tabii, hukukta bizim gördüğümüz olağanüstü hâl, öngörülmezlik teorileri vardır. Sel vardır, doğal afet vardır, deprem vardır ama siz bu binayı öyle bir yaparsınız ki bir depremin dışında, roketin dışında, bu binada insanlar sağlıklı yaşar ve çalışır burada. Yani biz

buna “öngörölme teorisi” deriz. Yani şu anda bu Madisin çatısı altındaki insanların, örneğin burada bir anda ölebilecekleri akıllarına gelmez çünkü bu bina öyle bir dizayn edilmiştir ki siz mesela bir ölüm korkusuyla oturmuyorsunuz burada, biz de öyle. Ama sorun şurada madenlerde: Orada çalışan işçiler, şu anda, Soma’da... Mesela, burada sık sık ifade ediyorum ben: Balıkesir’de 103 tane yurttaşımız hayatını kaybetti, Savaştepe’de bir aileden 3 tane insandan 2’si öldü, biri sağ. Sağ olan da diyor ki “Ben Soma’daki madende çalışmaya gideceğim. Bana şirket tebligat yaptı Namık Ağabey. Bana ne tavsiye edersin, çalışmaya gideyim mi?” Yani ilgi alanımız burada, sektörün, sizin kazandığınız paradan çok bana 5 madde söyler misiniz, şu anda Türkiye’de acilen, bir işveren olarak, işçilerin yaşam güvenliği, iş sağlığı açısından derhâl alınması gereken somut 5 tane maddeyi sayar mısınız bana?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Erkan Bey...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Öncelikle her iki sunum için de çok teşekkür ediyorum.

Bazı hususlarda aydınlatıcı olmuştur. Özellikle Sayın Ümit Velioğlu’nu tebrik etmek istiyorum. Bu 30’uncu sayfadaki sunumda çalışma süreleriyle ilgili bazı hususları dile getirdi. Şimdi Plan ve Bütçe Komisyonunda da çalışma süresi altı saat olarak gelmişti fakat daha sonra bir önergeyle fiilî çalışma süresi olarak değiştirildi, yani yer altında geçen süre olarak. Bu önemli.

Şimdi, bu Demir Export yüksek teknolojiyle çalıştığına göre elbette altı saat fiilî çalışmaya başlangıç, iş yerine ulaşım ve diğer madenler farklı olmakla birlikte, yine Sayın Velioğlu’nun da ifade ettiği gibi günde on iki-on üç saatlik maden çalışmasıyla ilgili geçen zaman, tabii iş verimliliğini de düşürüyor. Ondan sonra madencinin dikkatini, göstermesi gereken özeni de olumsuz etkileyebiliyor. Bu altı saatle ilgili, 4 vardiya olması hâlinde mecburen altı saat olacak. Bu konuda bir net görüş, altı saat olacak ama nasıl bir altı saat olacak? Demir Export bakımından bu altı saat nasıl bir durumdur, diğer Sayın Velioğlu tarafından?

Şimdi, bir ikinci husus Sayın Başkan, Komisyonumuzun da özellikle üzerinde durması gereken husus, bilhassa kömür madenciliğinde yüksek teknolojiye ağırlık verilmesi gerektiği ve yine bu katı teknolojik standartların getirilmesi ihtiyacı da daha net doğmaya başladı diye düşünüyorum.

Gelelim denetim meselesine. İşte dış denetim ve bağımsız denetim diyoruz. Şimdi değerli arkadaşlar, ister özel işletme olsun ister kamu sektörü olsun bütün yönetim birimlerinde 5 yönetim fonksiyonu var. Bu yönetim organizasyonu derslerinde, işletme derslerinde de okutulan ve fiilen de genel de uygulanan ve uygulanması gereken 5 yönetim fonksiyonu var. Birincisi, işletme veya bir kamu işletmesi planlama yapar kendi görev alanıyla ilgili. İkicisi, örgütlenmesini, teşkilatlanmasını sağlar. Üçüncüsü, personelinin temin eder, kadrolamasını yapar. Dördüncüsü de işe ve amaçlara yönelik yönlendirmeyi, sevki, faaliyetleri yürütür ve beşincisi de bizim konumuz olan da denetimdir. Denetim de artık ortaya çıktı ki iç denetim, dış denetim.

Şimdi, bizim özellikle bu Soma’daki faciadan sonra iş güvenliği uzmanlarının işletmeden mi ücretini alacağı, bir başka organizasyon tarafından mı ödeneceği hadisesi haklı olarak gündeme geldi. Bizim Komisyon olarak bunu da biraz daha netleştirmemiz ihtiyacı doğuyor. Bir işletme zaten işletme olmanın gereği olarak kendi faaliyetlerini denetlemek zorundadır eğer akıllı bir işletmeyse. Eğer akıllı bir işletme, rasyonel bir işletme değilse işte bütün kazalara, belalara da yol açar. Biraz evvel Sayın Şahin’in ifade ettiği gibi, şimdi, işletme müdürüne bağlı bir denetimle o denetim sakat bir denetim olur. Yani mutlaka her sürecin bir denetiminin olması gerekir. Bunu işletme yapacak. Adı ister iş güvenliği uzmanı olsun ister başka bir şey olsun. Bir de dış denetim dediğimiz, kamunun, devletin yapacağı denetim. Bu ikisini ayırt ederek her iki denetimin de etkin, verimli ve gerçekten yapılar hâle getirilmesi önemlidir. İşletmenin de keyfine bırakılmaması gerekir. O da önergelerle, kanunla, neyse, o iç denetimin nasıl yapılacağına ilişkin kurallar da pekala belirlenebilir. Bu duyduğum akıllıca bir yöntem. Eğer o hiyerarşik yapıda bırakırsanız zaten denetim denetim olmaktan çıkar.

Şimdi, Türkiye Kömür İşletmeleri Yönetim Kuruluna Enerji Bakanlığının Teftiş Kurulu Başkanı Yönetim Kurulu Üyesi olarak atanıyor. İşte sakatlıklardan birisi bu örnek verdiğimiz. Yani yöneticinin aynı zamanda denetleyici de olmaması gerekir, hem yönetecek hem denetleyecek, oh ne âlâ, değil mi? Şimdi, Arınç gibi söylersek “Oh ne âlâ mualla” deriz. Bu hususu özellikle uygulamamız gerekiyor.

Çalışma saati ile ücret politikası mutlaka yer altı madenciliğinde, böyle yer üstü madenciliği çalışmalarını gibi değerlendirilmez. Büyük risk altında çalışanların da ücret politikasının da mutlaka buna paralel bir değerde olması gerekir. Biraz evvel telefonla İnternet’ten de baktım, Alaşehir’de bir üzüm işletmesindeki işçilerin ücretlerine baktım, Soma’daki maden işçilerinin ücretleri daha düşük Sayın Başkan. Bu kabul edilebilir bir durum değil.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Faysal Sاریıldız...

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) – Evet, ben de ilk sorumu Sayın Velioğlu'na yöneltmek istiyorum.

Demın sunumlarından işletmelerin, özel sektörün, madenci özel sektörün yaşadığı kimi maddi sıkıntılara değindi. Ben şeyi merak ediyorum, mesela son on yılda kendini kurtaramadığı için kapanmak zorunda olan çok işletme var mı? Bu toplam sayının kaçta kaçına tekabül ediyor?

Bir de gerçi arkadaşlar değindiler- siz basiret bağlanmasından, bakırkörlükten söz ettiniz. Yalnız bu modern dünyada, daha doğrusu madencilikte gelişmiş ülkelerde kullanılmayan, bilimsel olmayan kavramlardır bunlar. Bunların hepsinin önüne geçiliyor. Yani “Önlenemeyen hiçbir kaza yoktur.” şiarı, yaklaşımı hâkim. Onu da merak ettim. Size sorum buydu.

Yalnız, aynı zamanda Savaş Bey'e de birkaç sorum olacak.

Az önce sistemi anlatırken, gerçekten alışılagelen sistemlerin çoğundan daha modern, tam mekanizasyon olduğu ve ölümlerin büyük oranda önüne geçileceği umulur, beklenir. En azından teorik olarak öyle.

Bizim temel sıkıntılarımızdan biri de şu: Şu an Soma'da, bu kazanın yaşandığı yerde dahi yetkileri benzer bir sunumda -yani benzeştirmek açısından söylemiyorum- sunum istenseydi, muhtemelen dört dörtlük bir sunum yapıldı ve bu işletmede hiçbir sıkıntı yok diye düşünebilirdik. Bunu göreceğiz. Yani farklı yan etkilerin, olumsuz yan etkilerin yanında, en azından, insan ölümlerini büyük oranda düşüreceği için biz olumlu gelişme olarak kayıt edeceğiz.

Siz şeyden söz ettiniz: Yıllık 3 milyon ton üretimden söz ettiniz ve yüzde 20'lik limit payı filan, üzerine çıkılabileceğini belirttiniz.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Üretime yüzde 20 dâhil edilmiş.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) – Çok güzel.

BAŞKAN – Kapasitenin yüzde 20'si kadar daha üretimi artırmak.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) – Doğru.

Oysa bu felaketin yaşandığı şeyde, o da yıllık 1,5 milyon iken 3 üretilmiş. Size farklı bir şey mi uygulanıyor? Siz kimi şeyleri de anlatınca aklımıza farklı şeyler de geldi şüphesiz. Siz şey mi istediniz? İşletme için maddi bir teşvik istediniz ama karşılanmadı. Ne zaman bu talepte bulundunuz? Ne zaman “Hayır.” denildi? Bunun siyasi kimi nedenleri olabilir. Koç Grubu olunca, ister istemez insanın aklına geliyor. Bu konuda da aydınlatırsanız iyi olur.

Teşekkür ediyorum.

Başkanım, benim sorum buydu.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Şahin...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Efendim, bana soru, herhâlde bir 3 milyon tondur. O yüzde 20 ilave edilmiş 3 milyon tondur. Biz üretim kapasitemizi 3 milyon tona göre yaptık. Daha fazla sözleşmeyle istenirse, ona göre tekrar makine ekipman yatırımı yapıp yeni bir şey yaparız. Şu anki mevcut makinelerle 3 milyon tonun üzerinde üretmek bizim için de zaten mümkün değil.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) – Şayet üretirseniz, mâni bir şey var mı?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Sözleşme zaten 3 milyonla sınırlıyor bizi. Sözleşmemiz “2,5 milyon + yüzde 20”.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) – Tüm işletmeler de mi böyle?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Hayır, bu sadece bize özel. Bizimki hizmet alımı sözleşmesi, diğerleri redevans.

Teşvikle ilgili geçen sene başvurduk Teşvik Uygulama Dairesine, reddedildi. Tekrar, bir daha başvurduk. TKİ'den yazılar alarak gittik, bu redevans ile hizmet alımı sözleşmesi arasında teknik olarak hiçbir fark olmadığıyla ilgili. Tekrar, bir daha reddedildi dosyamız. Süreç böyle yani. Bir yıldan uzun süredir Teşvik Dairesine gidip geliyoruz ama hiçbir sonuç alamadık.

BAŞKAN – Savaş Bey, bir saniye... Şimdi Komisyonumuzda değerli bir misafir üyemiz var. Aykut Bey herhâlde Genel Kurula inecek. Onun bir sorusunu alalım. Onu da en son grup içerisinde cevaplandırırsanız sevinirim.

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben aynı zamanda bu konularda kamuda çalışmış bir bürokrat olarak, bir zamanlar çalışmış bir bürokrat olarak Komisyonunuzu bilgilendirip tutanaklara da geçsin diye geldim.

Öncelik temel sorundan başlayayım: Hizmet alımı sözleşmesiyle redevans arasında ciddi hukuki farklar var. Hizmet alımı sözleşmesinde bir hizmet veriyorsunuz. Yani devlet size “Kömürü çıkar, bana getir.” diyor. Redevansta kömür sizin, üretiyorsunuz, onun karşılığında bir kira ödüyorsunuz. Hani, bu teknik farklar önemli, Soma’da da ne kadar önemli olduğu çıktı.

Çok kısa bir madencilik “background”u vermeye çalışacağım ki bugünlere nasıl geldik diye. Türkiye’nin kömür madenleri 2 kere kamulaştırılmıştır. Birincisi cumhuriyetin ilanıyla kamulaştırılmıştır çünkü cumhuriyetin ilanına kadar, Osmanlı Dönemi’nde madenlerin imtiyazları yabancılara verilmiştir. Daha sonra süreç içerisinde tekrar özelleştirilmiştir. 1978 yılında madenlerin kamulaştırılmasıyla ilgili bir yasa çıkarılmıştır ve uzun bir dönem, bu yasadaki sonradan da madenler kamu eliyle işletilmiştir. Bunun yasal dayanağı vardır. Ancak bir hikmetli laf bulundu, “reddevans” denilen bir laf bulundu. Bu “reddevans” anladığım kadarıyla Fransızca bir kelime, aslında bir kiralama demek. “Reddevans” denilerek kiralama işlemine, böyle bir bilinmezlik, bir tanınmazlık, kimse anlamasılık verildi. Reddevansın mantığı şuydu: Reddevansta devlet elindeki madeni bir sözleşmeyle karşı tarafa, özel sektöre veriyordu ve karşı taraf o madenden maden çıkararak kendi nam ve hesabına satıyordu. Arkadaşlar, maden toprağın altındayken değersizdir. Topraktan çıkarıldığında menkul mal hâline gelir. Mesela kömür. 100 ton kömürü çıkardığınızda artık o bir maldır ve bu menkul malın sahibi de o reddevansın sahibidir. Yani madeni özelleştirmişsinizdir demektir, madeni satmışsınız demektir. Çünkü madenin içi boşaltıldıktan sonra, içinden çıkarıldıktan sonra madenin bir anlamı yok, boştoprağı iade etmesinin bir anlamı yok. Onun için reddevans sözleşmesi fiilî sonuçları itibarıyla özelleştirmeye benzer bir sözleşmedir. Yapıldığı tarihte de yasalara aykırıydı. Daha sonradan hukuka uydurmak üzere, hele son dönemde Maden Kanunu’nda bir değişikliği, benim de üyesi bulunduğum 24’üncü Dönemde yaptık.

Arkadaşlar, devletin bu diğer madenler için durumu aynı ama kömür madeni üzerinden kısaca anlatayım. Devletin elinde kömür madenleri vardı. Bu 1999-2000 döneminde bu neoliberal ekonomik politikaların da etkisiyle bu kömür madenlerinin korkunç verimsiz olduğu, devletin ne kadar kötü olduğu, maliyetlerin ne kadar yüksek olduğuna yönelik sürekli bir pohpohlama başlandı ve raporlar tutulmaya başlandı. Soma’da raporlar tutuldu, Şırnak’ta raporlar tutuldu, Bolu’da, Konya’da, Erzurum’da, Oltu’da, bütün...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – İlgisi yok ki bunların bu Komisyonun görüştüğü meseleler.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, sonuna geleyim. İlgisi yoksa özür diler giderim. Yani ben sonuna kadar anlatayım, eğer şey değilse, siz öyle takdir ederseniz benimki boşuna bir emek olur, sizi de ramazan vakti sıkmış olurum.

Bunlar üzerine bir rapor düzenlendi ve bu raporlarda şunlar söylendi: “Çıkan kömür kalitesiz. İşçilik ücretleri çok yüksek. Kurumlar batıyor. Bunları kapatalım.” Ve bu raporlara istinaden madenler kapatıldı. Mesela Şırnak’taki asfaltit madenlerimiz kapatılırken, ben o raporu hatırlıyorum, 3.200’le 3.500 kalori arasında asfaltit madenlerimize rapor verildi. Benzer raporlar diğer kömür madenlerimize de verildi. Raporlarla madenler kapatıldıktan sonra bu madenler özel sektöre verilmeye başlandı. İki yöntem vardı; ihalesiz verilme yöntemi, şaibeli ihaleler. İhalesiz nerede verildi?

Beyefendi’nin bulunduğu ildeki Şırnak madenimiz -asfaltit madenlerimiz vardır ve çok kıymetlidir; küllerinden toryum ve uranyum üretildiği de söylenir- ilk önce Şırnak’ın İl Özel İdaresine verildi ihalesiz olarak. Şırnak İl Özel İdaresi kendisine bir şirket kurdu, Dicle Anonim Şirketi. Bunu Dicle Anonim Şirketine verdi. Dicle Anonim Şirketi de gitti bir özel şirketle sözleşme imzaladı ve madenin işletme hakkını bu özel şirket aldı. Ve bu özel şirket çıkardığı kömürlerin hemen hemen tamamını götürdü Türkiye Kömür İşletmelerine. Yani madeni ilk Şırnak Valiliğine verenlere yaklaşık, tonu 180 lirayla 250 lira arasında sattı. Şunu söyleyeyim arkadaşlar: Korkunç kârlı bir işti. Bakın, madeni verirken ihale yaptık mı? Hayır. Nereden biliyorduk ki? O şirket değil de başka bir şirket çok daha iyi teklif verip devlete çok daha iyi kazandıracağını bilebilir miydik? Bilemeyiz çünkü ihale yok. Orada bir ihale yapılmadı.

Peki, kömür alınırken ihale yapıldı mı? Mesela ben fakire kömür dağıtacağım. Ya belki çok daha kaliteli, çok daha temiz kömürü ucuza alacağım. Orada da ihale yok. Bu şekilde fahiş kârlar elde edildi mi? Edildi.

Başka bir örnek daha vereceğim. Çorum Dodurga’da da bir madenimiz var. 2 maden sahası ihaleye çıktı. Birinin üstü açılmış, “dekapaş” dedikleri şey çok pahalı bir işlemdir. Üstünü açıyorsunuz kömürün, kömür ortaya çıkıyor. İki saha var. Kapalı saha için ihaleye çıkıldı, burada kömür üretmek çok pahalı ama açık sahada ihale edildi. Bunların hepsi devletin raporlarında var arkadaşlar. Bunlar olduktan sonra ne oldu? Konya böyle gitti, Bursa’daki madenler böyle gitti, birçok maden böyle gitti değerli arkadaşlar. Alan firmalardan iki tane yere temelde kömür satıyorlar, biri elektrik üretim amacıyla termik santrallere satılıyor ki orada çok sorun var. Belki Komisyonunuzun ilgi alanı değil ama bilgi vermek için söyleyeyim: Bugün termik santrallerimiz kesintisiz üretim yapamıyorsa, aldığı kalitesiz ve standart dışı kömürlerin kazanları patlatması ve bu yüzden yüzde 100 kapasiteyle bile çalıştırılacak termik santrallerimizin yüzde 20 kapasiteyle

çalıştırılıp sürekli doğal gazdan elektrik üretmemiz gibi uluslararası bir sömürü düzeni de var ama -parantez içi bilgi verip kapatıyorum- bu kömür madenleri bu şirketlere verildi. Termik santrallere satılan kömürlerde korkunç raporlar var, Sayıştay raporları ortada ama asıl fakir ailelere dağıtılan kömürler... Bürokrasideki hayatımı, bürokratik ruhumu bu işe teslim ettim ben. Ve şunu söylüyorum: Bugün mesela bu masada sanayi temsilcilerini dinliyorsunuz, 301 can kaybettik ve ben oradaydım, hâlâ da etkisindeyim, bence hepimiz de olmalıyız, bu benim özel yani çok duygulu bir adam olduğum için falan değil. Bizim sorumluluğumuzda o insanlar gitti.

Demir beyefendi diyor ki: "3 milyon tonun üzerinde üretebiliyor musunuz?" Mesela orada 1,5 milyon tonluk bir sözleşme yapılmış hizmet ihalesinde ama üstüne istediğin kadar getir, alma şartı da var. Hizmet ihalesi sözleşmesine bakın, üstünde de alıyor. İşte daha önceki bir konuşmamda bahsetmiştim, "hadi hadi düzeni" var ya, hani o "dayıbaşı düzeni" var ya, işte biz bunu o oksijen maskelerinde falan aramayalım, bu sözleşmelerdedir, bu sözleşmelerdeki hükümlerdedir ölümlerin sebepleri. Asıl, devlet ile iş adamlarının kurduğu bu ilişkilere bakmak gerekmektedir o 301 madencinin ölümünü anlamak için. Çünkü, 1,5 milyon kömürü, maliyetini ne kadar düşürürseniz düşürün, devletin bütün denetimi dışında maliyetlerini düşürme imkânı tanırken, hiç ihalesiz veya şaibeli ihalelerle fahiş fiyatlarla alma yöntemi verdiğinizde, o firmalar o madencileri oraya indirecekler, indiriyorlar da. Burada sayın vekil diyor ya, şimdi böyle bir kısa mesaj atmışlar. Çünkü, vahşi kapitalist sistemde şirketler bu medisleri ciddiye almazlar, umursamazlar, usulen gelir bilgi verirler. O sözleşmeleri yapanlar umursanır ve o sözleşmeleri yapanlar son derece bilinçli maddeler koyarlar 1,5 milyon tonun üstüne istediğin kadar üret. Bu demek 300 kişilik ocağa 500 kişi indirebilirsin, 8 saat yerine 11 saat çalıştırabilirsin.

BAŞKAN – Aykut Bey, toparlarsanız sevinirim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tabii, hemen bitiriyorum.

O sözleşmelerin hükümlerine bu gözle bakan uzmanlara ihtiyacınız var sizin. Hangi sözleşmenin hangi hükmü bu iş yerinde güvenlik önlemlerinden alınmasına, madencilere aşırı fiyatlarla verilmesine sebep olmuştur? Bunu araştırmanız gerekmektedir.

Bakın, çağırdığınız şirketlerin devletle arasında kirli ilişkiler vardır, bu Soma için de söz konusudur. Bu masanın etrafında bile ihaleye fesat karıştırmakla yargılananlar vardır.

BAŞKAN – Şimdi, bizim Komisyonumuz araştırma komisyonu, soruşturma komisyonu değil.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bunu biliyorum. Doğru, haklısınız.

BAŞKAN – Yani, buraya gelen, gelmiş, gelecek arkadaşlarımızın hiçbirisi hakkında biz adli rapor istemiyoruz.

Lütfen toparlarsanız sevinirim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Toparlayayım.

Şunu söyleyeyim: Burada hepimiz emanet yetkiyi kullanıyoruz. Ben ilgisiz bir şeyde konuşuyorsam bunu temsil ettiğim halkım takdir edecektir. Ama, ben şunu söylüyorum: Bu Soma'daki işçiler kirli ilişkiler düzeni içerisinde öldürülmüştür. Bütün öldürülme sebepleri sözleşmelerde vardır. Soma Anonim Şirketinin hesaplarına girmeden, kiminle hangi mali ilişkiler içerisinde olduğu tespit edilmeden, bu uzmanlar tarafından araştırılmadan, sadece oksijen maskesinin malzemelerinin son kullanma tarihine bakarsınız. Bundan sonraki hiçbir madenciye kimsenin faydası olmaz. Artı, bu kirli sistem, bu masanın etrafında özelleştirmeyi savunan, kamulaştırmayı küçük düşüren şirket temsilcilerinin de bu kirli sistemin içerisinde olduğu, hatta bu masa etrafında olan insanlardan -üzülerek söylüyorum, isim vermeyeceğim- ihaleye fesat karıştırmaktan, alım-satıma...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Aykut Bey, siz gelmeden önce arkadaşlarımız sitayişle bahsettiler özel sektörden. Çok memnun olduklarını söylediler.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben kendi fikirlerimle bağlıyım. Özel sektörden sitayişle...

BAŞKAN – Aykut Bey, rica edeyim...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, bu gerçekleri saklayarak bir şeye varamayız ki yani benim konuşmalarımın hepsi bunlar benim görüşlerim. Efendim, hakaret ettim mi?

BAŞKAN – Hayır, bu gerçeklik... Biz bu konuları aşağı yukarı bir aydır... 4 Haziranda kurulduk, bugün 3 Temmuz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tamam, bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Yani, dolayısıyla biz bunları çok detaylı tartıştık, hakikaten de çok demokratik bir ortamda tartıştık.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yani, ben mi bozдум anlamıyorum ki.

BAŞKAN – Tabii, işin içerisinde savcılık da sizin söylediğiniz türde araştırmaları yaptığı için biz o konulara girmiyoruz. Savcılığın alanlarına girmeyiz.

Bağlarsanız sevinirim Aykut Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ya gerçekleri araştıracaksınız ya da bu yöntemlerle İç Tüzük bilmem ne diye...

Ben görüşlerimde özetle şunu söylüyorum: Bu Türkiye’de mevcut ekonomik koşullar içerisinde Türkiye’nin enerji dengeleri dikkate alındığında linyit kömürlerinin teknik özelliklerine kadar detaylı bir konuşma yapabilirim ama anladığım kadarıyla sabırlar bu kadar şey değil.

Türkiye’nin linyit madenleri kamu tarafından işletilmelidir. Türkiye’nin linyit madenlerinin kamulaştırılarak doğal gazla dayalı elektrik üretimi başta olmak üzere, elektrik üretimini linyit madenlerine kaydırmak üzere, başta Elbistan olmak üzere, Sivas Kangal olmak üzere, Soma olmak üzere temiz termik santrallerden bahsederek, bacasız üretim tesisleri yıllarca yapılmayan, yirmi beş yıldır bakılmayan termik santrallerden bahsetmiyorum. Elektrik üretiminin yerli kaynaklarımıza kaydırılması bütün bu kapsamda düşünülmelidir. Eğer özel sektörü yaparsanız -ki ben buna karşıyım- sonuçlarını daha ağır göreceksiniz -bunlar da tutanaklara geçsin- çok daha ağır karşılaşılabilecek. Bu Komisyonun raporunun hiçbir cinayeti engelleyeceğini düşünüyorum. İşçinin hayatına destek veren, ki pratik bir şeyleri değiştirmek için çaba gösteren Özgür Özel’in çabalarını ben Plan ve Bütçe’de de gördüm, Allah razı olsun, o işçiler için çok büyük şey yaptığını düşünüyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Aykut Bey, bir şey sorabilir miyim?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sonunu getireyim, sorun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Gelişmiş ülkelerde madencilik kamu mu yapıyor, özel mi yapıyor?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sözüünüzün özü, birincisi gelişmiş ülke. Gelişmiş ülke zaten böyle tartışmıyor bile.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – “Madencilik iyi yapan ülkeler.” diyelim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – “Gelişmiş ülke.” dediğinizin sistematik altyapısı kapitalist bir düzenle kurulmuşsanız yaparsanız. Demin, orada hanımefendi çok güzel bir soru soruyor da, burada arkadaş risk tabanlı bir şey anlatıyor. Bu başka bir şey. O zaman dönüp her şey toz bulutudur diye yeniden konuşup kapitalist olacaksınız kapitalist olun ama adam gibi olun.

BAŞKAN – Dallanıp budaklanmasın lütfen.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yok, ben soruya cevap... Tamam, bitiriyorum.

BAŞKAN – Hemen kapatalım. Bakın, soru soracak bir sürü arkadaşım var, bekliyorlar. Görüşmemiz gereken önerelerimiz var.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, tamamlıyorum.

BAŞKAN – Ve saat beş, bugün de ramazan.

Aykut Bey, lütfen bekliyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Son olarak, eğer özel sektöre yaptıracaksanız, bu ahlak, bu düzen içerisinde gideceksiniz; birincisi, madencilik şirketinin yeterliliğine bakın. İnşaat şirketlerine madencilik yaptırmamanızı tavsiye ediyorum; ikincisi, yapacağınız her işlemi rekabetçi ihalelerle yapın ki en iyisini yarışla bulabileceğiniz ve sağlam bir kontrol mekanizması kurun. Hanımefendinin, iç güvenlik uzmanının raporlama standartlarına ilişkin soruları onun teknik detaylarından biridir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ölen madencilere Allah’tan rahmet diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Arkadaşlar, Komisyonumuzun görevlerini hatırlatmamda yarar var. Biz Anayasa’nın 98’inci maddesi gereği Medis Araştırması Komisyonuyuz. Yani, belli bir konuda bilgi edinmek için bir inceleme yapıyoruz. Soruşturma komisyonu değiliz. Burada bulunan veya bulunmayan, masa etrafında veya dışında olan hiçbir arkadaşımızı bir...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – “Masanın etrafında ihaleye fesat karıştıranlar var.” dedin, onu bir defa sana iade ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen şey yapar mısınız...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben isim vermiyorum.

BAŞKAN – Aykut Bey, lütfen...

Masanın etrafında veya dışında hiçbir kimseyi soruşturma görevinde değiliz. Yani, dolayısıyla bu tür şeylerin...

Aykut Bey, çok teşekkür ederim, sağ olun. Ben gerekli açıklamayı yaptım.

Savaş Bey, üye arkadaşlarımin sorularına cevap verir misiniz lütfen.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Eğitimle ilgili bir soru vardı, onu ben cevaplayayım. Biraz da şaşkırdığımı söyleyeyim ondan önce.

İş emniyetiyle ilgili eğitimler konusunda bir soru vardı, onu cevaplayayım öncelikle.

Biz, her şeyden önce yeni başlayan işçilerimize iki günlük iş emniyeti eğitimi veriyoruz, iş emniyeti ve sistemin tanıtılması, oryantasyon gibi. Daha sonra da -Yaşar Bey de bahsetti- her vardiya başında mutlaka beş dakikalık “tool box toplantılar” dediğimiz iş emniyeti bilinçlendirme toplantıları ve sonra da her yıl iş emniyeti tazeleme eğitimleri, genel olarak iş emniyeti eğitimlerimiz bunlar. Ayrıca, Almanya’da aldığımız bu “CAT” uzun ayak ekipmanları için bir yıl boyunca 21 Alman uzman mekanik elektrik ve elektronik madenci tarafıyla bizim ekibimizle bire bir çalışıp süpervizyon yapacaklar. Orada da işin eğitim tarafında hem teknik hem de iş emniyeti tarafıyla eğitimler de olacak. İşletmemizden de 23 mavi yakalı arkadaşımız Almanya’da bir ay boyunca eğitim gördüler.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Onu soracaktım, tekrarlar mısınız, işçiler mi?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Tabii, işçiler, 23 arkadaşımız bir ay boyunca eğitim gördüler biraz önce beyefendinin bahsettiği Ruhr Havzası’nda.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ümit Bey, buyurun.

Kısa ve öz lütfen. Bakın, programımızın akışını siz de hissettiniz. Kısa ve öz vererseniz daha sağlıklı bir tartışma yaparız.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – O konuda sorumluluk bizde değil. Aykut Bey biraz uzun konuştu zannedersem.

BAŞKAN – Sorun değil. O milletvekilidir, gelip görüşlerini bizimle paylaşır Aykut Bey.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Burada milletvekili arkadaşlar görüşlerini bildirir. O anlamda sıkıntı yok.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Bildirir ama dinlemesi de gerekirdi diye düşünüyorum. Çekip gitti, o da ayrı konu.

BAŞKAN – Yok, onun aşağıda işi olduğu için söz ettim. Aykut Bey’in söyledikleri kayıtlara geçti. Sizin de onlara verebileceğiniz bu Komisyonun görevleri içerisinde cevaplar varsa onlar da kayıtlara geçecektir.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Şimdi, ben Namık Bey’in sorduğu soruya cevap vermek istiyorum.

Namık Bey Zonguldak’la ilgili bizim anlattıklarımızın kendi sorunlarımıza ilişkin konular olduğunu ve bu Komisyonun ilgi alanına girmediğini söyledi. “Somut olarak iş sağlığı güvenliğiyle alakalı 5 tane madde söyleyebiliyor musunuz?” dedi ve o da gitti. Neyse, konuşması varmış.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Konuşması vardı.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Tamam, bir şey demiyorum.

BAŞKAN – Şimdi, Ümit Bey, bak ben bir açıklama yaptım. Namık Bey’in söyledikleri burada kayıtlara girdi, sizin söyledikleriniz de kayıtlara girdiği için bizim Medis kayıtları onu eşleştirir hiç merak etmeyin. Önemli olan odur.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Tamam, ben şimdi onu cevaplayacağım.

BAŞKAN –Yani, siz Namık Bey’le yüz yüze böyle bir diyalog içerisinde değilsiniz. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, her şey kayda giriyor. Sizin kayda giren görüşlerinizden ve sorulardan biz faydalaniyoruz.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Sayın Başkanım, anında görüntü de vardı televizyonda.

BAŞKAN – Ümit Bey, devam edin lütfen.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Yok, ona cevap verirken beni dinleyebilseydi daha iyi olurdu dedim ama konuşması var, ona bir şey demiyorum.

BAŞKAN – O tutanaklardan alır. O daha sonra gelir alır.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Şimdi, ben aslında yaptığım sunumda iş sağlığı ve güvenliğiyle alakalı 6 tane madde zaten söylemişim Zonguldak’taki sorunlarımızın haricinde. Bunları kısaca tekrar edelim.

BAŞKAN – Onları tekrarlamayın, onlar kayıtlarda var.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Sadece başlık olarak söylüyorum.

BAŞKAN – Başlıklarını söyleyin.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Teknik nezaretçi konusu. İkincisi, İSG ekipmanlarının devlet desteğiyle kredilendirilip ya da sübvansedilip verilmesi hadisesi. Üçüncüsü, dört vardiya sistemi. Dördüncüsü, iş güvenliğine uyan personele ödül ve teşvik verilmesi. Beşincisi, işçilerin sosyal haklarının güvence altına alınması. Altıncısı, yüksek maaşın teşvik edilmesiyle alakalı SGK primlerinin indirilmesi. Bunların hepsi işçilerin daha rahat ortamda çalışmasıyla alakalı maddeler. Bir de, Zonguldak’ta bizler Türkiye Taş Kömürü Kurumunun çalışmadığı, atıl durumda bıraktığı, çalışıp terk ettiği, daha önce Fransızların da çalışıp terk ettiği alanlarda çalışıyoruz, şu anda hiç çalışmayacakları alanlarda çalışıyoruz. Burada yaptığımız işlerle alakalı sorunlarımız direkt iş güvenliği, İSG

kurallarıyla alakalı sonuçları doğuruyor şu an yaşadığımız sorunlar. Dolayısıyla, sorunlarımızı da anlatmak zorundayız, onlara da çözüm bulunduğu noktada iş güvenliği standartlarını çok daha yüksek noktalara çıkarabileceğimizi söylemek istiyorum.

Namık Bey'e bu cevabı verdikten sonra, Faysal Bey'in sorduğu soru: "Maddi sorunlar ve sıkıntılar dolayısıyla kapanan işletme var mı?" Çok kapanan işletmemiz oldu, çok batanlar oldu. Onların yerine yenileri geldi, yeni insanlar da sıkıntılara girdi. Şu anda, bu sıkıntı genellikle Zonguldak Havzası'nda had safhada tavan yapmış durumda.

Onun haricinde, benimle ilgili başka soru yok zannedersem. Soracağınız bir şey varsa tekrar cevaplarım.

BAŞKAN – Özgür Bey, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çok teşekkür ederim.

Öncelikle bu 800 işçinin kaçışu anda işbaşı yapmış durumda çalışıyor?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – 402.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bundan sonraki alınacak 400 veya diğer işçilerde bu özellikle Eynes'deki ocakta işsiz kalan, şu anda çalışamayan ve çalışmayı arzu eden işçilere öncelik verme gibi bir proje veya bir yaklaşımınız olabilir mi?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Tabii, hepsini oradan alacağız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Oradan mı alacaksınız? Bu çok kıymetli olur gerçekten.

Söylediklerinizde bir şeye itirazım var: "Tahlisiye, üretime geçmediğimiz için zorunlu değil." demiştiniz ama bu, yer altında çalışmaya başladığınız andan itibaren zorunlu yani bütün yer altı işlerinde üretim yapılıyor ya da yapılmıyor diye bir sınırlama yok.

Bir de söylediğiniz yüzde 3 eski yönetmelik maddesi. Yeni yönetmelikte yüzde 3 yok. 10 kişiden fazla iş yerleriyle ilgili başka bir çalışma var. Bunu, bir bilgiyi paylaşmak, hatırlatmak için söyledim.

Bunun dışında, tabii, şimdi şöyle de bir kategorik yaklaşım doğru değil: İş güvenliğinin ön planda olduğu ve hepimizin özlediği bir şeyler görünce bugünkü şartlarda sadece özel sektörde diye bunu görmezlikten gelemez. Bunun takdir edilmesi ve teşvik edilmesinin talep edilmesi son derece normal. Hatta, bunun komisyon raporunda da yer alması lazım. Yani, iş güvenliğini daha ön planda tutan çalışmaları, diğer yöntemlere göre teşvik etmek çok önemli. Özellikle o makinelerin yurt dışından getirilirken birtakım indirimlere konu olmaması ki biliyoruz neler neler gümrük muafiyetiyle geliyor Türkiye'ye. O açıdan bizim bunu komisyon raporumuza da yazmamız lazım. Ama, şey tabii doğru değil yani böyle bir şeyi doğru bulmak ile özelleştirmenin, kamulaştırma karşısında özelleştirmenin getirdiği iş kazalarındaki artış rakamını görmemek veya işte "Bir arkadaşınız onu takdir etmişti." demek apayrı bir yaklaşım. Bunu, iktidar partisinden hemen gelen anlık eleştiri açısından söylüyorum.

Doğrusu, iş güvenliğinin ön plana alındığı, kamu kaynaklarının en doğru şekilde işletildiği, devletin zarar etmediği, maden mühendislerimizin ısrarla söylediği "Zarar edilecek bir madeni çıkarmak vatana ihanettir." noktasındaki yaklaşımı görmek lazım. Yoksa, bu Komisyonunda hiç kimse hiçbir tespit yapamaz.

Bunun yanında, Zonguldak'la ilgili Zonguldak'taki işverenlerin temsilcilerinin şu yaklaşımını çok önemsiyorum ben: İş güvenliği uzmanlarının veya teknik nezaretçilerin doğrudan devlette değil, burada da şekillenmekte olan "Elbette onlar ücretlerini ödesinler şirketler ama bir havuzdan ödensin bu paralar." yaklaşımını destekliyor olmaları önemli. Ama, burada şöyle bir sıkıntı var: Ben Plan ve Bütçe Komisyonunda madenciler adına geldiğini söyleyen kişileri dinledim. Mesela, onlar sizin yaptığınız bir sürü tespitle taban taban zıt şeyler söylediler. O zaman, sektörün bir temsiliyet problemi var gibi görülüyor. Mesela, siz dediniz ki: "Dört vardiya olursa, altı saat olursa işçi daha mutlu olur, daha güvenli olur, bu bizim açımızdan da iyi olur ama bunu yaparken bizi de biraz düşünün, devlet bari..." Bu çok makul bir talep, masaya bunlarla gelinmesi, bunun konuşulması çok doğru. Ama, Plan ve Bütçeye birileri geldi madencileri temsilen, dedi ki: "Ya, altı saate inerse ölürüz, biteriz, aman bunu böyle yapmayın." Yani, sektörün temsiliyeti noktasında bir sıkıntı var gibi görülüyor yoksa o yaptığınız tespitleri biz de açıkça önemsiyoruz.

Diğer birkaç soruma da zaten Savaş Bey cevap vermişti.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ali Aydınlioğlu...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Komisyonumuza hoş geldiniz. Verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyorum.

Bu kazadan sonra bu madenlerin daha güvenli çalışması için ve işçilerin daha bir güvenlik içinde çalışabilmeleri için aciliyetle sizce hangi tedbirler alınmalı?

İkincisi: Zonguldak Kozlu zarar ediyor. Sizce bu maden zarar ettiği hâlde çalışmaya devam etmeli mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sakine Öz...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Ben de Demir Export yetkilisinin konuşmalarından şunu anladım: Teknolojik koşullarla çalışmaya yönelindiklerini ve orada iki yıldan beri teknolojik koşullarını oluşturmaya çalıştıklarını, işte daha az işçiyle madende daha fazla üretim elde edecekleriyle ilgili çalışmalar yaptıklarını anlattılar bize.

Bir şeyi merak ediyorum: Bu iş alırken teknolojik koşullarda mı yapacağınızı söyleyerek iş aldınız yoksa manuel yöntemlerle mi? Bunu neden soruyorum? Teknolojik koşullarla yaparsanız bölgenin işsizlik sorunu ortaya çıkacak bir de. Bu fizibiliteyi siz iş alırken devletin de yapması gerekir çünkü bölgede farklı iş alanları geliştirmesi gerekir şayet teknolojik sisteme geçerseniz farklı bir iş alanı geliştirilmesi, istihdamın sağlanması gerekir. Böyle bir keşmekeş ya da sorun da ortaya çıkacak. İş alırken en azından söz ettiniz mi teknolojik yöntemle ocağı çalıştıracağınızı, işleteceğinizi? Bunu merak ediyorum.

Bir de, MESİAD'tan gelen yetkili kişinin, işte Özgür Bey'in de biraz önce söylediği gibi, teknik denetimlerin ücretlerinin devlet tarafından verilmesi, devletle ya da iş yerine bağılılıklarının koparılmasıyla ilgili görüşünüz oldu. Olumlu bir görüş ilk bakışta ama burada sivil toplum örgütleri olan sizlerin belki de bunu sağlamanız gerekir, bunun bir ayağında olmanız gerekir. Böyle bir düşünceniz oldu mu, böyle bir girişiminiz oldu mu? Çünkü, benim görüşüme göre kurum ve kuruluşlardan, şirketlerden ya da devletten daha etkin denetimi sağlayan sivil toplum örgütleridir çünkü onlar hep beraber daha o hizmet sektörüne ait kimseler tarafından seçilen bir sivil toplum örgütüdür, daha tarafsızdır. Böyle bir girişiminiz oldu mu ya da böyle bir girişim daha mı mantıklı olur? Sizden onu öğrenmek istiyorum.

Biraz önce Aykut Bey'in Komisyonumuza yapmış olduğu bir eleştiriydi. Aslında sizler üzerine alındınız ama bence Komisyonumuza yapmış olduğu bir eleştiriydi. Değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum Komisyonumuz olarak.

BAŞKAN – Kayıtlara geçti. Biz onu dikkate alırız.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Şöyle: Çünkü, biz bu Komisyonu oluşturduğumuz günden itibaren, Soma'daki 301 yurttaşımızı kaybettiğimiz gerçeğinden, konunun dışına çıkarak teknik konular üzerine yoğunlaştık ve bizden haber bekleyen, Soma'daki 301 yurttaşımızın aileleri ya da Soma'daki işçiler bizden somut birtakım sonuçlar bekliyor. Ve bizim, bu Komisyonunda bu somut çözümleri veremeyeceğiz gibilerinden sözler söylemiş olmamız, hani bizim hiçbir sonuç elde edemeyecek bir komisyon, işte buraya gelen sivil toplum örgütlerini, işverenleri ya da üniversiteden gelen hocaları dinleyip bir sonuç üretemeyeceğimiz yönüne doğru gider bir mantık geliştiriyor. Onun içindir ki ben önemsenmesi gerekir diyorum Aykut Bey'in yapmış olduğu eleştirinin ve Komisyonumuzun da bu yönde çalışmalarını yönlendirmesi gerekir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ben öncelikle Sakine Hanım'ın söylediklerine bir açıklık getirmek durumundayım çünkü bu Komisyonumuzun kuruluş amacı ve Komisyonumuzun ismi şöyle: "Manisa'nın Soma İlçesinde 13 Mayıs 2014 Tarihinde Meydana Gelen Maden Kazalarının Araştırılarak Alınması Gereken İş Sağlığı ve Güvenliği Tedbirlerinin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Medis Araştırması Komisyonu." Yani, Komisyonun tanımı bu. Dolayısıyla, biz böyle bir hedefe ulaşabilmek için işin teknik yönünü, iş sağlığı ve güvenliğini, sahaları yerinde görmeyi falan o çerçevede yaptık. Elbette ki 301 insanımızın kaybı ve onların aileleriyle ilgili Medisimizde de görüşmeler devam ediyor. Bizim ana konumuz olmamakla kaydıyla o konular, biz bu konularla da yakından ilgililiyiz, takipçisiyiz yani buna bir açıklık getirmek istedim.

Vural Bey, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sayın Başkanım, şimdi, Komisyonumuzda elbette biz bu kazanın meydana geliş sebeplerinin değişik boyutlarını çıkarmaya çalışıyoruz. Bunlardan bir tanesi de sistem sorgulamamız. Yani, bugün sizin de buraya gelmenizle, özellikle bu redevans sistemiyle alakalı konunun acaba bu kazanın meydana gelmesinde bir rolü olmuş mudur, bununla ilgili anlamaya da çalışıyoruz. Elbette şu ana kadar edindiğimiz bilgilerde, sistemin, firmaları aşırı üretime zorlayarak işçiler üzerinde sağlıksız bir iş ortamı oluşturması, bir yandan da aşırı kâr isteğiyle iş güvenliğinin birtakım unsurlarından vazgeçme gibi düşüncelerinin de olması. Ben o noktada şunu merak ettim: Şu an redevans fiyatlarında taş kömüründe yaklaşık 170-30 gibi fiyat verdiniz. Bu diğer linyit kömürlerinde falan nedir? Ve dünyadaki diğer ülkelerde, örneğin iş güvenliğinin çok iyi alındığı Avustralya'da bu maliyetler yaklaşık ne

kadardır? Güney Afrika'da, Amerika'da ne kadardır? Yani, biz bugün bu kömürleri ithal etme durumunda olsak, cari açığımız var ama limana ne kadar iner bu kömürler yaklaşık? Bu konuya da bir açıklık getirirseniz sevinirim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Arkadaşlar, şimdi şöyle yapalım -vakit de geçiyor- bütün soruları alalım. 2 uzman arkadaşımız, bizim Komisyonumuzdaki danışman arkadaşlarımız da sorularını sorsun Namık Bey'den sonra. Selçuk Bey'in de var. Ondan sonra toplu cevaplandırırsak bizim de bir kendi iç görüşmemiz var, ona döneceğiz.

Namık Bey, buyurun.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Demin Değerli Başkanın da ifade ettiği gibi, Komisyonun adı ve amacı çok sınırlı bir şekilde belirlenmiş. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin belirlenmesi.

Şimdi, değerli işveren arkadaşlarım, tabii siz sektörün sorunlarını çok daha iyi biliyorsunuz, içinde yaşıyorsunuz. Bakın, 301 ölümünden sonra ölümler devam ediyor. Örnek: Zonguldak Kilimli 15 Mayıs'ta Mehmet Aygün hayatını kaybetti. 1 Haziran Afşin Elbistan Linyitlerinde Ali Çankay bant yolunda meydana gelen kazada yaralandı, hayatını kaybetti. 3 Haziran Şırnak Merkez Avka'da İbrahim Sağnak hayatını kaybetti. 11 Haziranda Kemerli köyü yakınlarında Cudi Dağı'nın eteklerinde işçilerin Emin Baysal, Ahmet Baysal, Selahattin Uçar göçükte hayatını kaybetti. 18 Haziran Ermenek'te 41 yaşındaki Mustafa Yirik göçükte hayatını kaybetti. 1 Temmuz, daha iki gün önce, Balıkesir Havran'da bakır madeninde çıkan yangında 27 yurttaşımız hastaneye kaldırıldı.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Yok ya, 6 kişi.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Ve şu anda...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Ayakta tedavi gördüler.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Yok, ben Kaymakamdan bizzat bilgileri aldım az önce. Kaymakam Bey'le görüştüm, 27 kişi hastaneye kaldırıldı, 2 kişinin durumu ciddi.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Hayır. Ben maden sahibiyle görüştüm.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Bir dakika... Ben az önce Kaymakam Bey'le görüştüm de geldim.

BAŞKAN – Ali Bey...

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Neyse, önemli değil, rakamlar...

Şimdi, burada senin bölge...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – 6 kişi hastaneye gitti, hemen taburcu edildiler.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Ali Bey, Havran senin bölge. Şimdi, bakın, Kaymakam Bey'le görüştüm, oradaki gazeteci arkadaşlarla da görüştüm.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Abartıyorsunuz yani.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Hayır, oradaki...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Ben de şimdi görüşeceğim.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Görüşün, bakın...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – İki gün evvel ben görüştüm.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Oradaki gazeteci arkadaşlarla şimdi canlı bağlantı yapalım burada.

BAŞKAN – Namık Bey, devam edin.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Önemli değil, 27 ya da 5 olsun ama bu ölümler şaka değil.

BAŞKAN – 27 değil, 1 olsun, 1 bile önemli.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Bakın, Havran'daki kazada 27 kişi değil de 7 kişi olsun. Ya, karınca mı bunlar, koyun mu bunlar arkadaşlar?

Değerli arkadaşlar, burada bizim sorumuz, derhâl... Az önce çok güzel bir şey söylediniz, Avustralya'dan örnek verdiniz İngilizce bir terimle. Dünyanın en güzel, aslında bütün madenlere, Türkiye'de bütün iş yerlerine asılması gereken bir slogan olmalı, o insana değer veren çok önemli bir şey. Bakın, şu anda işte insanlar ölmeye devam ediyor. Bizim de acilen, Soma'da ölen ve geri de kalan insanların acılarını sarmak adına ölümlerin durması için somut adımlar atmamız gerekiyor. Bizim şu anda birinci önceliğimiz bu. Zonguldak'ta sektörün sorunları vardır, onlar daha sonraki bir araştırmanın konusu ya da başka bir araştırmanın konusu. Yani, kömür madeninin çıkarılmasının daha rantabl olması, daha verimli olması, işte orada Türkiye'nin ekonomisine daha büyük potansiyel katması, sektörün canlanması, istihdam yaratması, daha kârlı olması ayrı bir şey onlar. Burada insanların yaşamıyla ilgili -ben az önce sordum,

bizim Balıkesir Vekilimiz de aynısını sordu- sağlığı ve güvenliği açısından derhâl siz işverenlerin gözüyle yapılması gerekenlerle ilgili şu anda bakın ben bir kanun teklifi verdim. Şu anda, Türkiye'deki bütün madenlerin iş sağlığı ve güvenliği açısından sağlıklı ve iş güvenliği standartlarına uygun olduğu belirleninceye kadar geçici olarak tüm madenlerin kapatılmasını ben talep ettim. Böyle bir kanun teklifi verdik CHP olarak. Neden verdik? Çünkü, bakın ölümler devam ediyor. Dursunbey'deki madende 2006'da 17 kişi öldü, 2010'da 20 kişi öldü. Mahkemeler devam ediyor, işveren beraat, ölen öldüğüyle kalıyor. Geride bir sürü yoksul, çocuk, perişan aileler yani sosyal bir yara var. Bizim, bu somut anlamda derhâl Meclise adımlar getirip, bu tedbirleri almayan, işçiye göz göre göre ölüme gönderen sistemin... Az önce arkadaş bir tespitte bulundu, raporunda da var, bir işletme körlüğünden bahsediyor. Ama, bu körlük işverene zarar değil, insanların yaşamını sonlandırdığı için burada bir işveren gözüyle sizin bize somut olarak "Derhâl şu, şu adımların atılması bizce gerekli..."

Bakın, az önce gurur verici bir şeyi sizden dinledik. Öyle bir anlattınız ki gerçekten, bu standartta, Türkiye'de çalışacak insanların böylesine sağlık koşullarında, daha proje başlarken insan yaşamının birinci derecede öncelik olarak görüldüğü bir şey gurur verici bir yatırım. Esasen, işçinin taşeronda mı çalıştığı, devlette mi çalıştığı beni zerre kadar ilgilendirmiyor. Beni ilgilendiren, çalışan işçinin sendikal hakları, özlük hakları... Yaşam güvenliği yerindeyse ha Koç'ta çalışmış, ha devlette, ne fark eder ki? Sonuç olarak, işçi haklarından baktığımızda, eğer siz çalışanların ILO sözleşmelerine, evrensel haklarına, çalışma standartlarına bu değeri veriyorsanız, sizin Koç Grubu olmanız ya da sizin Zonguldak'ta başka bir şirket olmanız beni ilgilendirmiyor, o işçilerin aldığı özlük haklar, yaşam standartları bizi ilgilendiriyor. Bu bakımdan baktığımızda, bize önereceğiniz şeyler bize ışık tutacaktır.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Selçuk Bey...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim, hoş geldiniz. Teşekkür ediyorum verdiğiniz bilgiler için.

Özellikle Savaş Bey'e soracağım, Demir Export Genel Müdürüne.

İstihdam yaratıyorsunuz, katma değer sağlıyorsunuz Türkiye'ye, aynı zamanda da para kazanıyorsunuz. Acaba Manisa Soma'da bir sosyal sorumluluk projeniz var mı, onu merak ediyorum. Bu noktada bir sosyal sorumluluk projeniz olur mu?

Aynı zamanda, bu madenlerde teknolojiyi hazırlarken işletme teknolojiniz var mı? Şundan dolayı: Mesela, Zonguldak'a gittiğimizde -ilk defa veya ikinci defa veya üçüncü defa madenlere giren arkadaşlarımız var- orada bir kaza olsaydı biz yönümüzü nasıl bulacaktık, nasıl sağlayacaktık yönümüzü?

Bir de işçilere eğitim verirken görsel materyalleriniz var mı? Çünkü, eğitimin yüzde 70'i, 75'i görsel yapılıdır, diğerleri diğer duyularla yapılıyor. Bu noktada, oraya gittik biz, Zonguldak'ta bize teknolojik aletleri gösterdiler, "Ani bir kaza anında veya ani bir durumda, olağanüstü bir durumda aleti şöyle kullanacaksınız." dediler. İşçi kardeşlerimiz, burada çalışan kardeşlerimizin bir kısmının eğitim seviyesi düşük, zaten köylerden geliyorlar, Savaştepe gibi, İvrindi gibi veya Zonguldak'ta da böyle. Bu kardeşlerimize böyle iki saatlik, üç günlük, beş günlük eğitimlerle bu malzemeleri öğretmek... Olağanüstü bir durumda, panik anında daha zor duruma düşebilirler diye düşünüyorum. Görsel materyaller olursa evlerinde de izleyebilirler bunları. Sizler görsel şekilde bir eğitim de veriyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Mustafa İlhan Hocama söz vereceğim, kısa lütfen, çünkü çok geçti.

DOÇ. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Sağ olun Başkanım.

Ben küçük bir açıklama yapayım, sonra iki tane sorum olacak.

Bir kere, kavramı artık "işçi sağlığı" diye konuşmamamız gerekiyor, bütün dünyada kavram iş sağlığı. "İşçi sağlığı" diyorsak sadece bedenen çalışan işçiye kastetmiş oluruz. Oysaki "iş sağlığı" dediğimizde, kişinin sadece kendisini değil, çevresini, çalışma ortamını da gözetmemiz gerekiyor, zaten mevzuatımız da böyle, hem çalışma ortamı gözetiminden bahsediyor hem de sağlık gözetiminden bahsediyor. Bu kavramı ifade etmek istedim Başkanım, bir de küçük 2 tane sorum var.

BAŞKAN – İş deyince işçiye de içine alıyor, onu söylüyor Mustafa Hocam.

Hocam, buyurun.

DOÇ. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Ben devam edeyim efendim.

Verdiğiniz eğitimleri her iki grup da söyledi, eğitim veriyoruz diye söylediler yani kuşkusuz, ben geldiğimden beri dinliyorum, herkes eğitim veriyor. Ama, peki, bu eğitimleri bilimsel yöntemlerle izliyor musunuz? Örneğin, bu eğitimi alanlarda acaba davranış değişikliği oldu mu? Eğitimin esas amacı, aslında davranış değişikliğinin olmasıdır, iş kazalarının engellenmesidir, kişisel koruyucu kullanılıp kullanılmadığının gözlenmesidir. Yani, "Tamam, eğitim verdim." demek yeterli oluyor mu, yoksa eğitim verdikten sonra acaba

bunlar, eğitimler ne kadar etkili olmuş, acaba eğitim yöntemimizi değiştirsek mi diye de düşündüğünüz oluyor mu? Ki şöyle bir ifadede kullandınız, galiba Demir Export'un Genel Müdürü kullanmıştı: "İşçileri aldıktan sonra iki gün uyum eğitimi veriyoruz." dediniz. Peki, bunun içerisinde, uyum eğitimi içerisinde sadece madene işçiye soktuğumuzda madende işin nasıl yapılacağı mı yer alıyor, yoksa iş sağlığı güvenliği eğitimi de yer alıyor mu iki günlük bir süre içerisinde? Acil durumda nasıl yapılır, acil eylem planı nasıl yapılır? Az önce Sayın Selçuk Özdağ, Milletvekilimiz de ifade etti, bir acil eylem planı var mı, çıkış nasıl işaretleniyor, nasıl gidiyor yani iş sağlığı güvenliği üretim değil de üretimin yanında iş sağlığı güvenliği eğitimi ne kadar bir zaman tutuyor? Bunu sormak istiyordum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şebnem Hocam...

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Teşekkür ederim.

Ben tartışmalar üzerine iki bilimsel veriyi paylaşmak isterim. Bir: Maden mühendisliğinde madenler devlet tarafından mı, özel sektör tarafından mı işletilsin diye bir tartışma yoktur, bu bilimsel bir gerçektir, maksimum kârla kim işletiyorsa o işletir.

İki: Bugün Savaş Bey'in sözünü ettiği yöntem madencilik en temel prensibidir yani biz üniversitede klasik ayak, yani mekanize ayak öğretmeyiz, öğretemeyiz, böyle bir şey yok yani Savaş Bey de bilir, bütün dünyada madencilik yapılacaksa bu şekilde yapılır. Dolayısıyla, bunun tartışmaya açılması mümkün değil.

Bir tek sorum var, o da şu, MESİAD temsilcisine sormak istiyorum: Siz on yıldır sahadasınız, on yıldır sermaye grubu olmak istediğinizi söylediniz, on yıldır da sermaye grubu olamamışsınız. Şimdi, 2023'te bu hedefinizi, 6 milyon ton kömür üretimini 15 bin kişiyle sağlamayı planlıyorsunuz; mümkün değil yani dünyanın hiçbir yerinde 6 milyon ton üretmek için 15 bin kişi yer altında çalışamaz, asla güvenli olmaz. Şunu da söyleyeyim: "Ocaklara geldiniz mi, Zonguldak'ı biliyor musunuz?" diyorsanız, biliyorum. Şunu soruyorum: Siz bu zamana kadar hangi kuruluşlardan, hangi üniversitelerden, hangi araştırma enstitülerinden teknoloji konusunda hizmet alımı yaptınız? Ve bununla ilgili sizin derneğinizin hangi yatırımları var?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Savaş Bey ve Ümit Bey, en son siz de cevapladıktan sonra artık toplantımızı sona erdireceğiz.

Buyurun.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Önce Namık Bey'in sorusu: "Mevcut işletmelerde somut olarak şu anda ne yapılabilir? Ya da ben işveren olarak, işveren temsilcisi olarak ne yapardım?" Şu anda bizim işletmelerimize ne yapıyorsak onu yapardım. Bütün işletmelerde kapsamlı bir risk değerlendirmesini yapardım, bütün işletmelerin risk haritalarını çıkarırdım, en riskli konuları yani 3 tane, 5 tane konuyu belirler, onları düzeltmeye çalışırdım. Onlar düzeltilene kadar eğer kapatılması gerekiyorsa bazı ocakları kapatırdım. O sırada devlet olarak belki teşvik edebilirsiniz, bilmiyorum ama topyekûn kapatmanın bir çözümü olduğunu düşünmüyorum ben kesinlikle. Daha sonra, bu risk değerlendirmeden tabii bir sürü düzeltici faaliyet çıkacaktır. Bunları zamana yapıp ama öyle yıllar mertebesinde değil, aylar mertebesinde zamana yayıp bir an önce o ana, esas riskler dediğimiz riskleri bertaraf edecek veya mühendislikle veya ikameyle yönetecek birtakım yöntemler bulurdum.

İkinci: "Mekanize yöntemini biz bildirdik mi?" Sanırım, sizin sorunuzdu. Evet, biz Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumuna ihaleyi kazandıktan üç ay sonra bir uygulama projesi verdik.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Baştan dedim ben.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – İhale den önce?

SAKİNE ÖZ (Manisa) – İhale den önce.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Ha, ihale den önce böyle bir şart yok. Yani, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun ihale sözleşmesinde projenizi bildirmek zorunda değilsiniz, sadece ton başına kaç para verdiğinizi...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Fiyat.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Sadece fiyat yani proje sunmak zorunda değilsiniz; mekanize mi, değil mi, iş emniyetini nasıl yapacaksınız, bunların hiçbirini yapmak zorunda değilsiniz.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Sonuçta, mekanize ayağı yapınca işçi almayacak, işçiler kalacak.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Mekanize yapmama gibi bir şey yok yani yok, öyle bir şey yok, olamaz yani.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Şimdi, “Avustralya’da kömür kaçır?” diye bir soru geldi. Avustralya’da kömür, şu anda dünya piyasasında Bowen Basın dedikleri, Queensland tarafından denizasıra ticarete konu kömürün tonu yaklaşık olarak 75-80 dolar, oradaki yer altından çıkarılma maliyeti herhâlde 65-70 dolar civarındadır. Şu anda zaten 70 doların altına düştüğü zaman bazı işletmeler hemen üretimlerini kısıyorlar veya kapatıyorlar, işçi çıkarıyorlar.

“Sosyal sorumluluk projesi Soma’da var mı?” diye bir soru geldi. Bu hem eğitimle ilgili hem bizimle...

BAŞKAN – Selçuk Bey...

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Selçuk Bey, sanırım sizin sorunuz.

BAŞKAN – Sizin sorunuz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Özür dilerim.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – “Sosyal sorumluluk projesi Soma’da var mı?” diye bir soru geldi. Var, bunu holding seviyesinde de düşündük. Bir iş emniyetine yönelik uygulama veya eğitim ocağı veya eğitim modülü, simülasyonu gibi bir şey planlıyoruz. Şu anda meslek yüksek okulu veya Celal Bayar Üniversitesiyle beraber... Hatta, sadece iş emniyetinde eğitim verecek bir bölüm veya alt bölüm açılmasıyla ilgili biz şu anda görüşmeler yapıyoruz. İnşallah, yakında onunla ilgili ayrıntılı bilgileri de paylaşacağız.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yeterli değil, eksik. Şanınıza uygun yapın, adınıza uygun yapın.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Peki, şanımıza uygun yapmaya çalışırız.

Yaşar Bey’in bir yorumu var, “Teşvik olsaydı daha iyisini yapardık.” diyor.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Teşvik yok mu sizde?

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Yok bizde teşvik.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Siz aldıklarınıza sayın efendim.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Peki.

“Yer altında nerede olduğumuzu nasıl bileceğiz?” diye şey yaptınız. Bizim kuracağımız sistemde, ziyaretçilerimize de verdiğimiz yani ellerine verdiğimiz bir elektronik alette tam olarak nerede olduklarını biz zaten takip ediyoruz da sizin tek başınıza gezmeniz zaten mümkün değil. Aynı zamanda, size girmeden önce bir eğitim veriliyor iki saatlik. O eğitimde maskelerin nasıl kullanılacağı, yer altında kaçış odaları nerededir veya sığınma istasyonu nerededir, ne tarafa doğru gitmeniz gerekiyor, bunlarla ilgili bir eğitim veriliyor, sonra imzanız alınıyor, öyle gidiyorsunuz ve mutlaka birisiyle beraber oluyorsunuz sürekli olarak. Kaçış planları da zaten bizim sığınma istasyonlarında veya maske değişim istasyonlarında mevcuttur matkap planlarıyla birlikte.

“Görsel materyaller var mı?” Var, hem videolar hem resimler var. İki günlük İSG eğitimi bu, iş eğitimi değil bu.

DOÇ. DR. MUSTAFA NECMİ İLHAN – Siz “uyum eğitimi” dediniz de onun için dedim.

DEMİR EXPORT AŞ GENEL MÜDÜRÜ SAVAŞ ŞAHİN – Hayır, “uyum eğitimi” derken yani şantiyede tike tahtası nerededir, nereden yürünür, baret nerede takılır, lamba ne, onların uyumu yapılıyor. Bu, esas olarak İSG eğitimi yani orada yeni başlayan arkadaşları götürüp hemen iş başında “Şu işi böyle yapacaksın, bunu böyle yapacaksın.” dan ziyade, bütün emniyetli taraflarını anlatıp... Daha sonra iş eğitimi iş başında devam ediyor, onu iki günde yapmamız zaten çok zor.

İş kültürü değişiyor mu? Değişiyor, bunu biz gözlemliyoruz. Bilimsel olarak gözlemliyor muyuz? Hayır, bilimsel olarak değil ama ben her gittiğimde fark ediyorum, hiç kimse baret takmıyordu şeydeyken. Şantiye sahasında, bizim yer altına girmemiz şart değil, şantiye sahasına girdiğiniz anda baret, bot, yelek, gömlek, her şey olmak zorunda. İlk başlarda kimse takmıyordu, şimdi herkes baretless dışarı çıkmıyor. Tike tahtası var mesela, hiç kimse takmıyordu bunu, şimdi artık kimse tike tahtasını takmadan adımını atmıyor içeriye. Bu iş kültürü değişiyor mu? Evet, değişiyor.

Onun dışında, sanırım, başka bana soru yok.

BAŞKAN – Bahtiyar Hocam da herhâlde bir katkıda bulunacak.

Hocam siz de katkıda bulunun da cevapları alalım, kapatalım artık.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Çok teşekkür ederim.

Ocağa girmeden önceki eğitimlerle ilgili hemen kısaca bir şey söyleyeyim. Hem Soma’da ocağa girerken hem de Zonguldak’ta ocağa girerken aldığımız eğitim çok gayriciddi bir eğitimdi. Yurt dışına gittiğiniz zaman karşılaştırmayı bulacaksınız, nasıl bir eğitim alacağız, nasıl gireceğiz; birincisi bu.

İkincisi: Aslında Savaş Bey bir şeye değindi Sakine Hanım'ın sorusuna istinaden. Yani, nasıl bir teklif veriyorsunuz? Aslında bu teklif işte o kadar... Bu teklif için verilen süre bir kere çok gayriciddi. Hakikaten o kadar kısa bir süre ki, ham verileri veriyor TKİ, size üç ay, dört ay, iki aylık bir süre veriyorlar. Zaten o iki ay, üç ay içerisinde o verilerin analiz edilip de teknik olarak o işin yapılıp yapılmayacağını belirleyebilmek bir kere imkân dâhilinde değil yani böyle bir şey söz konusu olamaz. Yani, TKİ yaptırdığı çalışmaların bile bilgi olsun diye işletmelere, insanlara vermiyor. Birisi bir teklif veriyor ama birisi diyelim "40 liraya yaparım." diyor, öteki "30 liraya yaparım." Ama, şimdi, projeler elde olmadığı için belki de o 40 liraya yaparım diyeninki daha iyi bir teklif olabilir. Dolayısıyla, buralarda mutlaka daha uzun süre verilmeli, daha iyi çalışılmalı, projesi ortaya çıktıktan sonra belirlenmeli. Yani, mevcut durumda doğru bir teklif hazırlanıp da, doğru bir proje hazırlanıp da bunun sonucunu yansıtan bir teklif verilmesi söz konusu değil.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ümit Bey, buyurun.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Ali Bey bir soru sormuştu "Zonguldak Kozlu zarar ediyor, bu hâlde devam etmeli mi?" diye. Zannedersen, Türkiye Taşkömürü Kurumunun durumunu sordunuz herhâlde anladığım kadarıyla. Türkiye Taşkömürü Kurumu devam etmemeli bize göre, başkalaşmalı yani şeklini değiştirmeli. Bu şekilde Çinli firmaların örneklerinde olduğu gibi, devlet destekli Çinli firmalar var, 5 bin tane mühendis çalıştırıyorlar, dünyada madencilikle alakalı projelere teklifler sunuyorlar, hizmetler sunuyorlar. Türkiye Taşkömürü Kurumu da madenciliğin yüz elli yıllık birikimiyle beraber bir üst enstitüsü, AR-GE' sini yapan, AR-GE inovasyonunu yapan, iş güvenliği noktasında çalışmalarını yapan bir kuruluş olabilir, üretimden elini ayağını çekebilir ve çekmelidir de, özel sektör üretim yapmalıdır.

Sakine Hanım'ın sivil toplum örgütlerinin bu denetim sürecinde etkin rol alması noktasında bir önerisi olmuştu. Aslında, biz bu konuda çok aktif çalışma yapmamış olmakla beraber yapan kuruluşlar da ya da yapmak isteyen kuruluşlar da var fakat birtakım şeylere sebebiyet veriyor, bu karmaşaya sebebiyet veriyor. Bunu devlet yaparsa, bakanlık yaparsa çok daha doğru olur kanaatindeyim çünkü sivil toplum örgütlerinin, sivil toplum formatlarının yanı sıra bir de siyasi algılanışları var. Ondan dolayı birtakım çelişkiler olabiliyor yani üzüm yemek mi, bağcıyı dövmek mi noktasında değişik düşünceler olabiliyor. Dolayısıyla, devletin yapmasında bir fayda var.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Bence sivil toplum örgütleri daha tarafsız. Sivil toplum örgütlerinin siyasi bir yönü yoktur, onlar daha tarafsızdır bence. O anlamda değerlendirirseniz...

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Bir soru daha vardı, Namık Bey'in değindiği konu var ölümlerle alakalı. Zonguldak'ta verdiğiniz örnek Namık Bey, kaçak ocakta olmuş bir ölüm, hemen Soma'nın ertesinde olmuştu. Biz o konudan bahsetmedik. Zonguldak'ta kaçak ocak gerçeği de bizim çözemediğimiz, yıllardır çözemediğimiz çok acı bir gerçeğimiz. Kaçak ocaklarda ayda 1 tane, 2 tane, 3 tane böyle sürekli ölümler olmaya devam ediyor ve önüne geçilmiş de değil. Kaçak ocakları durduramamışız biz yani onları engelleyememişiz, yasal olanları denetleyip nasıl durduracağız, nasıl yapacağız, o ayrı bir konu.

Bir de kanun teklifinden bahsetmiştiniz. Kanun teklifiyle ilgili konu, aslında şu anda iş müfettişleri sahadalar, diğer sahaları bilmiyorum ama Zonguldak'ta bütün redevanslı firmaları denetim altına almış durumdalar, yoğun bir şekilde denetliyorlar ve aykırı durumda olanların üretimlerini durduruyorlar, eksiklerini giderinceye kadar süreler veriliyor. Yani, bu kanun teklifiyle hedeflediğiniz konu, zannedersen, fiilen yürürlükte gibi geliyor bana.

Bir de biz Zonguldak olarak yaptığımız sunumda da, siz Genel Kurul'daki konuşmaya gittiğinizde de sorunuza cevap vermiştik. 6 tane...

Namık Bey... Pardon yani özür dilerim de sizin dinlemeniz gerekiyor.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Pardon.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Yaptığımız sunumda İSG'yle alakalı 6 tane madde önerimiz vardı zaten. Onların başlıklarına dikkat ederseniz, siz yokken de onları ben tekrar ettim, şimdi tekrar edip vakit kaybettirmeyeyim.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Tamam, bakacağım ben.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Kendi sorunlarımız da bu İSG konularıyla direkt bağlantılı konular. Onların çözülmesiyle bu İSG şartlarının çok daha iyileştirileceğini vurguluyoruz yani sadece buraya kendi sorunlarımızı, dertlerimizi anlatmaya gelmedik, onlarla bağlantılı olarak İSG'yle alakalı çözüm önerilerimizi, madencilikle alakalı çözüm önerilerimizi de sunmaya geldik ve de sunduk. Yani, kömür mühendisliği bunlardan bir tanesi mesela, anlattım, madencilik müze kavramı bunlardan bir tanesi. Bunlar hep çok farklı konular ama bunların da geliştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Şebnem Hanım “15 bin kişiyle 6 milyon ton kömür çıkmaz.” dedi. 15 bin kişiyle 6 milyon ton kömür çıkmaz, doğru fakat o sayfada altta bir tane yazı var, onu okumamışsınız. TTK’yla özel sektörün beraber çıkaracağı bir kömür bu.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Fark etmez.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Niye fark etmiyor? TTK’da da 11-12 bin kişi...

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Neyse, bu tartışmaya girmeyelim, siz sorumu cevaplayın lütfen.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Cevapladım zaten.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Sorum o değildi, sorumu yanlış not almışsınız. Bu zamana kadar hangi kurumlarda, hangi firmalarda, danışmanlık firmalarında...

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Orayı açıklayacağım, oraya gelmedim ki.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Sorum oydu.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – “Bu kömür çıkmaz.” dediniz de onu açıklıyorum ben size. Bir tartışma modunda soru sordunuz da agresif bir şekilde, onu anlamadım yani oradaki tavrınızı.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Yani, ben bilimsel bir şey söylüyorum.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Siz bilimsel bir şey söyleyebilirsiniz, biz de bilimsel olarak yaptığımız çalışmaları AR-GE inovasyon konusunda şu anda da devam ettiriyoruz. Kömür gazlaştırma ile alakalı da şu anda Zonguldak Valiliği, Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı ve KOSGEB’le beraber yürüttüğümüz prototip bir çalışma var, piroliz yöntemiyle yapılacak bir çalışma. İnşallah, onu da başarısak Zonguldak madencilığının sürdürülebilir bir şekilde üretimlerini katma değere dönüştürüp, başka bir enerjiye dönüştürüp ayakta kalmasını sağlamış olacağız, bu konuda da çalışmalarımız var. Yani, böyle agresif tavrınızı da anlamış değilim, onu da geçiyorum.

BAŞKAN – Ümit Bey, şimdi, Komisyonunda bu tür üslubumuz doğru bir şey değil.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Öbür dilerim Başkanım yani.

BAŞKAN – Hocalarımız bir katkı sağladılar, bu tür şeyler... Sorulara cevap verin yani biz burada kavga, dövüş değil, 301 insanın üzerimize yüklemiş olduğu vebale karşı konuyu detaylı araştırıyoruz. Bunun içerisindeki sorunu biz sözleşmeli üretimde mi, redevansta mı... Çünkü, o firmanın sözleşmeli üretimi, hizmet alımı vardı. O nedenle, biz buraya geldik, yoksa bizim Komisyonumuzun amacı, Namık Bey’in de vurguladığı gibi, Hasan Bey’in de vurguladığı gibi, madencilığın genel sorunlarını tartışmak değil.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Muhakkak, tabii.

BAŞKAN – Yani, ona açıklık getirmek istiyorum.

Devam edin lütfen.

MESİAD BAŞKANI ÜMİT VELİOĞLU – Başka soru kalmadı zaten.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Hem Savaş Bey’e hem de Ümit Bey’e bu katkılarından dolayı çok teşekkür ediyorum.

Değerli üyelerimiz, gündemimizin dışında, Manisa Milletvekilimiz Özgür Özel ile Bursa Milletvekilimiz Necati Özensoy’un talebiyle, Eynez ocağında patlatma çavuşu olarak çalışan Hıdır Gül arkadaşımızın da dinlenme talepleri var. Komisyonumuz da uygun görüyorsa ki bir sorun olduğunu sanmıyorum, oylamaya da gerek yok, onu dinlemek istiyoruz.

Hıdır Bey, buyurun.

Beş on dakika içinde önerilerinizi, yaşadıklarınızı bizimle paylaşırsanız sevinirim.

HIDIR GÜL – Sayın Başkanım, sekiz saatlik bir yoldan geldim, beş on dakikalık bir konuşma bize yetmiyor.

BAŞKAN – Şimdi, Hıdır Bey, eğer sizi dinlememiz gerekirse bir gündem ayırmamız lazım, yarım saat, kırk beş dakika verimiz, zaman sorununuz yok ama siz gündem dışı geldiniz 2 milletvekilimizin önerisiyle, Soma’dan geldiğiniz için bizim için de ayrıca önem taşıdığınız için...

HIDIR GÜL – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Lütfen, başlayın bakalım, bir beş dakika sonra belki kendiliğinizden bırakırsınız veyahut da biz size biraz daha süre tanırız.

HIDIR GÜL – Şimdi, o maden faciasını da yaşadığımız için... Büyük bir facia yaşadık. O faciyanın içerisinde kurtulan kişi olarak, artı bir de üç gün kurtarma ekibine katıldım, bu konuda psikiyatrist destekler aldık tüm işçiler, arkadaşlarımız. Soma şu anda can çekişiyor. Yoğun bakımda, ilacı olmayan yani hiç kimse bize yardım etmiyor, ne devletin ne AFAD’ın hiçbir konuda yardımları olmadı.

Bireysel olarak biz arkadaşlar arasında şehit ailelerimize kendimiz yardım etmeye başladık, kendimizde olmayan şeyi onlara vermeye başladık.

17 tane madde sunulmuştu, bu 17 maddeden herhâlde 15 madde geçerli olmuş, elimde de yok. Yani, ben kendim ilkokul mezunuyum, kafamda ne varsa, yüreğimde ne varsa yüreğimi ortaya koyup burada konuşuyorum sizinle.

Şimdi, Soma için, Eynez için bize ne yapabildiniz veya neler yaptınız, düşündükleriniz ne?

BAŞKAN – Şimdi, bak, bu Komisyonun amacı...

HIDIR GÜL – Araştırmak, biliyorum.

BAŞKAN – ...bir kazayı araştırma, senin bizi sorgulamanı, bizim seni sorgulamamızı gerektirecek bir soruşturma komisyonu değil; bir.

HIDIR GÜL – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Lütfen müsaade et, müsaade et.

HIDIR GÜL – Yok, bakın, ben size şey demiyorum, araştırma olarak siz...

BAŞKAN – Şimdi, buraya geldin, bizimle tecrübelerini paylaş, yaşadıklarını paylaş. Bizlere ne önerirsin? Yani, çok politik, çok afaki şeylerden bahsederseniz biz bunlardan bir şey almıyoruz, anlatabildim mi?

HIDIR GÜL – Tamam, size önerim şu...

BAŞKAN – Bize somut öneriler lazım, bir daha böyle bir kazanın olmaması için somut öneriler, “İş sağlığı güvenliği konusunda şu, şu, şu tedbirler alınsın.” gibi somut öneriler. Olayı yaşayan insan olarak önemlisiniz.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Soma’da, kaza anında nerede çalışıyor?

BAŞKAN – Eynez ocağında patlatma çavuşu.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Kaza anında neredeydiniz, ben onu merak ediyorum.

HIDIR GÜL – Kaza anında, ben yer altına indiğimde 500 metreden beni geri döndürdüler, dinamit siparişi vermem için bana bir emir geldi ve jandarma tutanakları... O dinamit siparişini verdim. Saat üçte iş yerinde bulundum.

ALİ AYDINLOĞLU (Balıkesir) – O gün dinamit atıldı mı ocağın içinde?

HIDIR GÜL – Her zaman atılıyor efendim dinamit.

ALİ AYDINLOĞLU (Balıkesir) – Kazanın olduğu anda.

HIDIR GÜL – Her zaman atılıyor yani o gün değil, her zaman atılır, dinamitsiz bir iş yürümez ama dinamitle olacak bir kaza da değildir o. Kesinlikle bunu...

ALİ AYDINLOĞLU (Balıkesir) – Sence neden oldu?

BAŞKAN – Kaza sence neden oldu?

HIDIR GÜL – Karbonmonoksit, metan karışımı.

BAŞKAN – Peki, karbonmonoksit neden çıktı?

HIDIR GÜL – Karbonmonoksit dediğimiz tavanda olur, tavanda...

BAŞKAN – Tavanda yangın mı vardı, bunu gördünüz mü, şehit oldunuz mu?

HIDIR GÜL – Başkanım, müsaadenizle...

Kokusuz, renksiz, tatsızdır gaz. Seni boğduğu zaman anlayamazsın, nasıl öldüğünü bile anlayamazsın, nasıl gittiğini bile anlayamazsın. İçeride yanma devam ettiği süre içerisinde, 300 derece, 500 derece sıcaklık olduğu anda, kor olduğu zaman o metanla karışık bir anda patlar, oradaki bandı yakar. O bandın yanmasından, bir de o kazanın şeyinden. Normal 50 PP olduğu zaman monoksit ocak boşaltılır.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yangının olduğu yerde “Kömür yok.” diyorlardı. Var mı o bacalarda?

HIDIR GÜL – Kömür değil, bant vardı, bandın üzerinde yandı, düştü o.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Düşen ne?

HIDIR GÜL – Kor, ateş.

BAŞKAN – Tavandan mı düştü?

HIDIR GÜL – Tavandan.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Tavanda kömür mü var?

HASAN ÖREN (Manisa) – “” Galeride kömür kesmemiş.” demişlerdi ya.

HIDIR GÜL – Kömür değil, bandın üzerine düştü.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Gördün mü, ne düştü bandın üzerine?

HIDIR GÜL – Kor, kor, ateş, patlama.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O kor ne ama yanan ne?

HIDIR GÜL – İşte ateş o, kömür.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kömür mü var?

BAŞKAN – Hıdır, sen bunu gördün mü, anlatılanlardan mı? Daha ocağa girilmiş değil, daha uzman görüşü alınmış değil, bilirkişi raporu çıkmış değil. Bu anlatılanları mı söylüyorsun? Biz işçi arkadaşlarımızı da dinledik Soma’da.

HIDIR GÜL – Benim işçi arkadaşlarım anlatıyor.

BAŞKAN – Ha, işçi arkadaşlarının anlattığı şeyler.

Devam.

HIDIR GÜL – Evet yani isterseniz telefonla burada dinletebilirim.

BAŞKAN – Yok, biz dinledik onu, 23 kişi dinledik Soma’da.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Kaza anında olayın olduğu bölgede değildiniz değil mi?

HIDIR GÜL – Bölgedeydim efendim.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yok, ocağın içinde miydiniz?

BAŞKAN – Galeride miydin yani?

HIDIR GÜL – Olay olduğunda efendim, gaz maskesini takıp içeriye ben girdim. 1 metre ilerisine gidemiyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani, şimdi, kazanın olduğu anda tünelin içinde değildin diyor, madene dinamit almaya gittin.

HIDIR GÜL – Tabii, dinamitteydim ama duydum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Onu soruyor.

HIDIR GÜL – İlk giren bizdik yani hemen gaz maskelerimizi takıp... 1 metre ötesine gidemiyorduk.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bir de bu ateş almaya duyarlı bir dinamit varmış.

HIDIR GÜL – Jelatin, gliserin.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Hiç böyle yasak olan dinamitin kullanıldığı oldu mu?

HIDIR GÜL – Yasak olan bir dinamit yok efendim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şeyi söylüyor, antigrizu dışında bir dinamit kullanıyor muydunuz?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yani, o ateşlemeye duyarlı...

HIDIR GÜL – Grizulu dinamit kullanılıyor. Sadece kömür yerlerde antigrizu dinamit kullanılıyor, taş bacalarda ölçüme göre. Eğer herhangi bir gaz, grizu veya herhangi bir şey yoksa o taş bacalarda jelatinli dinamit kullanılıyor.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Mevzuata aykırı dinamit kullanmadınız, onu mu demek istiyorsunuz?

HIDIR GÜL – Evet, kullanmadık.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Peki.

BAŞKAN – Peki, orada iş sağlığı güvenliği açısından, sen orada çalışırken “Şu olmamalıydı.” dediğin, mesela yanan bantlar, kablolar, ne bileyim, havalandırmanın plastik boruları, bu tür şeyler konusunda ne diyeceksin?

HIDIR GÜL – Bakın, şunu söyleyeyim Başkanım: Akın Çelik İşletme Müdürü olduğu zaman oradaki kazalar çoğalmaya başladı. Akın Çelik İşletme Müdürü değildi de Emniyet Müdürüydü, bütün yangıları engelleyebiliyordu orada. İşletme Müdürü olduğu zaman, Genel Müdüre bunları söylediği zaman Genel Müdür “Adam çıkmayacak, kömür çıkacak.” diyordu. Yani, bunlar diskalifiye olurdu. Akın Bey gerçekten iyi bir insandı.

BAŞKAN – Yani, üretim zorlaması var bizim tabirimizle.

HIDIR GÜL – Tabii, tabii, hep “Hadi hadi, şöyle böyle...”

Şöyle bir şey: Yani, şimdi Demir Export gibi bir şirket olsaydı, bu kazalar, o facialar başımıza gelmezdi. Şimdi, bizim 2006’ dan beri o ocağımız yanıyor, devletten beri.

Şimdi, Sayın Başkanım, ben size bir şey sormak istiyorum: Şimdi, biz bu ocakta çalışıyoruz değil mi? Ben sizden bir ev kiraliyorum, ev kiralamaya geldim, kiralık ev istiyorum sizden. Siz de bana evi veriyorsunuz, diyorsunuz ki: “Ben şu evin penceresini,

dolabını yaptım, buraya bir zarar gelirse senden bunu keserim.” Bizim TKİ, oranın, madenin iş güvenliği ni, başındaki aile reisi olarak bizi, bunları yönlendirseydi, bizim şirkete “Şunlar, şunlar olacak.” deseydi belki bu 301 kişi ölmeyecekti. En başta kimi suçlu bulacağız? Kendimizde değil, başımızdaki aile reisimiz adına suç duyurusunda bulunmamız lazım. Şimdi ben konuşmıyorum. Siz konuşurken belki, içimden şu an o arkadaşların düşüncesi nedeniyle dayanamıyorum yani onların kokusunu alıyorum ben, geceleri rüyamda onları görüyorum, onlarla bire bir her şeyi yaşıyorum Başkanım ben. Ben onları sırtıma alırken yüzlerini bile tanıyordum. Gece rüyalarıma giriyor, uyuyamıyorum, gece dışarıya çıkıp dolaşıyorum. Mezarlığa gittiniz mi siz hiç gece Başkanım? Ben mezarlığa gidiyordum, onlarla konuşmaya gidiyordum. En son ne yaptılar? Beni psikiyatriste götürdüler. Oranın faciasını ben bilirim, yaşayan kişi bilir yani buradakiler, kimse bilmez. Gelin bakalım, bir yer altına hep beraber girelim ya, bir gezelim görelim, bakalım ne olacak?

Yani bizim yüreğimiz dolmuş. Biz kömür tozunu ekmek niyetine yutarız, alın terimizi su diye içeriz. Böyle bir madencilik hayatımız var. Bir balık denizden nasıl yaşarsa biz de yer altında öyle yaşıyoruz. Benim görevim patlatma uzmanı. Ben kendi barutçularımın denetimine iniyorum Başkanım. Ben buraya kimseyi isyan etmeye, kimseyi karalamaya gelmedim. Benim sadece burada sizlerden tek istediğim bir şey var: Sayın Özgür Özel “madenci babası” seçildi bizim gözümüzde. Sizin de madenci babası olmaya çalışmanızı istiyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Dedesi olsun.

HIDIR GÜL – Bizlere yardım edin. Yani Soma’yı unutmayın.

BAŞKAN – Şimdi tabii, ben senin duygularını çok iyi anlıyorum. Dolayısıyla da bu komisyon, ilk defa ilk toplantısını Soma’da yaptı ve ilk önce de şehitlerin mezarlığını ziyaret etti. Mağdur ailelerimizin, gönümüz ister ki tamamını...

HIDIR GÜL – Biliyorum efendim, sizinle karşılaşmıştık biz madende. İlk karşılayan benim.

BAŞKAN – Dolayısıyla, senin yaşadığını -tabii ki ateş düştüğü yeri yakar- fiilen bir yaşayamayız belki Hıdır ama bu acıyı yüreğinde hissedenden bir komisyon olarak, belki Medis tarihinde haftada üç gün, dört gün aralıksız çalışan bir komisyon bu Komisyon ve en yoğun ilgiyle çalışan. Bu da hem 301 insanımıza olan manevi bir görevimiz hem de onların sırtımıza yüklemiş olduğu bir vebal hem de onların ailelerine karşı. Biz bu tür kazalar bir daha olmasın diye çok farklı kesimleri dinliyoruz, sistemi sorguluyoruz. Biraz önce senin bahsettiğin “TKİ niye sorumluluk almadı?” dediğini, biz burada belki on ayrı değişik kuruluşa, değişik zamanlarda sorduk, sorguluyoruz.

HIDIR GÜL – Bizim ev sahibimiz o. Her türlü soruyorlar bize.

BAŞKAN – Dediğin haklı. O konularda çok yanlışlıklar var.

HIDIR GÜL – Var.

BAŞKAN – “TKİ böyledir.” diye, biz bunu raporlarımıza koymayacak değiliz yani hiçbir kurumu, hiçbir kuruluşu, hiçbir kimseyi korumak ve kollamak niyetinde değiliz Hıdır, bundan emin ol. Sen de, Somalı hemşehrilerimiz de emin olsunlar. Bu Komisyon bu sorunu çözme konusunda çok samimi, bundan emin ol.

HIDIR GÜL – Başkanım, size bir soru daha soracağım. İmbat’a gittiniz değil mi?

BAŞKAN – Evet.

HIDIR GÜL – Bizim kazadan on dört gün sonra orada bir maden mühendisi öldü, haberiniz var mı? Hiçbirinizin haberi yok. Araştırma Komisyonunuz değil mi, hiçbirinizin haberi var mı?

BAŞKAN – Bakın, şimdi biz bunu araştırıyoruz Hıdır. Zaten öyle bir şey olmuş olsa o ilgili kayıtlara girmiştir. Bir daha açık söyleyeyim: Biz o kazayı araştırıyoruz. Kazadan sonra, bir daha olmaması için iş sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerinden neler alınması gerekiyor, onu araştırıyoruz. Yani orada 1 kişi ölmüş olabilir, 5 kişi Şırnak’ta öldü, 1 kişi başka yerde öldü, iki gün önce başka bir yerde bir kazada 20 insan...

HIDIR GÜL – Gündeme niye gelmedi Başkanım?

BAŞKAN – Efendim?

HIDIR GÜL – Gündeme niye gelmedi? Yani onlar da kapanacak korkusu var çünkü orada. Niye ayağının birisini kapattılar?

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Bizim bilgimiz yok, öyle bir bilgimiz yok.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Kazada öldü değil mi?

HIDIR GÜL – İsterseniz telefonu açayım, arkadaş anlatsın size.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Hayır, neden öldüğünü söyleyin, telefona gerek yok.

HIDIR GÜL – Telefonla aradım arkadaş, şimdi, neden öldüğünü araştırıyorlar. Şimdi araştırıyorlar, kısa zamanda bunun cevabını veriz.

BAŞKAN – Bak, bu soruşturma konusudur, savcılığın işidir, bizim görevimiz o değil Hıdır. Bir sözlerini tamamlarsan çünkü Komisyonumuzun gündeme alacağı konuları var. İleride -inşallah fırsat olursa- ekim ayında biz tekrar görüşmelere başlayacağız, seni tekrar dinleriz.

HIDIR GÜL – Başkanım, şunu diyorum ben: Şimdi, biz üç ay boştayız, çalışmıyoruz. Devlet bazı şeylere söz verdi. Başbakanımıza bizden heyetler gitti, dediler ki: “Şu maddeler, bu maddeler yetmez, bunların üzerine madde ekleyin. Bunlar az.” Şimdi bu yasaların hepsi geri geri çekildi yavaş yavaş.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Mesela?

HIDIR GÜL – 17 tane mi yasa koydular, 15 tane mi...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Hangisi?

HIDIR GÜL – Hangisi? Önünüzde kâğıtları var efendim.

BAŞKAN – Şimdi; Hıdır, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Hangisi geri çekildi?

HIDIR GÜL – Hangisi onaylandı efendim?

BAŞKAN – Selçuk Bey, bir saniye.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Maaşlarınız onaylandı.

HIDIR GÜL – Maaşlar onaylandı. Peki, maaşlar verildi mi?

BAŞKAN – Selçuk Bey... Hıdır... Bir dakika arkadaşlar.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Veriliyor maaşlarınız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O ayrı Selçuk Bey. Yasa çıkmadı diye, yasa çıkınca karşılaştıracaksınız diyor.

BAŞKAN – Bir dakika... Şimdi arkadaşlar, bizim Komisyonumuzun konusu burada maaş bağlama, sosyal hakları takip etme değil, ana konumuz bu değil. Bakın, bu konuları biz burada sürekli işlersek biz amacımızdan saparız. Anlatabiliyim mi?

HIDIR GÜL – Şimdi kusura bakmayın.

BAŞKAN – Müsaade et.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “Verilen sözler tutulsun.” diyor.

BAŞKAN – Sözler verilmişse tutulur. Bazıları komisyonlarda, bazıları Plan Bütçede görüşülüyor, bazıları hayata geçirilmiş. Bunları biz getirip de bu şeyin merkezine şey yaparsak, o zaman bizim bu Komisyonumuz amacına ulaşmaz.

HIDIR GÜL – O zaman ben size derdimi anlatayım, siz de gereken makamlara iletin Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, biz sana söz verdik bir anlamda...

HIDIR GÜL – Şimdi, bize çift maaş verecekler...

BAŞKAN – ..seni de burada gündem dışı dinledik. Bak hiç oylatmadım da. Bak, lütfen, anlatabiliyor muyum.

HIDIR GÜL – Başkanım, tamam, sağ olun, Allah razı olsun, beni aldınız buraya, sağ olun, teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Sözünü tamamlarsan sevinirim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hadi toparla, son ne istiyorsun onu söyle git.

HIDIR GÜL – 5 bin kişi. Bu 5 bin kişinin ardından bir 5 bin kişi daha, aileleri olarak 15 bin-20 bin kişi işsiz kalacak. Bizim tek istediğimiz: Işıklar, Eynaz, Atabacası, bunların iş sağlığı ve güvenliğinin kanunlaştırılması, bu çalışma saatlerinin gerçekten 4 vardiya değil de sekiz saat olsun gene ama cumartesi, pazarın tatil olması. Bu da uygun bir şey.

BAŞKAN – Onu Zonguldak’taki arkadaşlarımız da önerdiler. O madde geçmiş herhâlde Plan Bütçeden. Dolayısıyla, belki Genel Kurulda oy birliği içerisinde...

HIDIR GÜL – Sizden istediğim şu Başkanım. Yani kusura bakmayın, eğer size saygısızlık yaptıysam özür dilerim.

BAŞKAN – Yok, hayır, saygısızlık açısından değil.

HIDIR GÜL – Belki ilaçların verdiği şeyden dolayı kendime hâkim olamamışımdır.

BAŞKAN – Estâğfurullah.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bize bilgi notu geldi, İmbat’ta böyle bir mühendis ölümü olmamış, trafik kazası dahi olmamış.

HIDIR GÜL – İsterseniz ben açayım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Onu sen araştır, bana bildir.

BAŞKAN – Onu sen araştır, Özgür Bey'e ver, Özgür Bey Komisyonunda gündeme getirir. Tamam mı? Madenci babamıza ver sen onu.

HIDIR GÜL – Şimdi, şöyle bir şey: Bana arkadaşım söyledi, "Bak, böyle bir şey var, söyle." dedi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam, sen araştır, bana söyle, ben bilgi veririm.

BAŞKAN – Hıdır, çok teşekkür ediyorum geldiğin için, duygularını bizimle paylaştın. Biz ocaklar açıldıktan sonra tekrar Soma'ya geleceğiz. Belki o zaman seninle veya birkaç arkadaşımızla da bir araya gelebiliriz Manisa milletvekillerimizin önereceği arkadaşlar çerçevesinde çünkü ramazan, vaktimiz dar, başka gündemimiz de var.

Sana çok çok teşekkür ediyoruz geldiğin için.

HIDIR GÜL – Şimdi Başkanım, tamam siz kapattınız konuyu bir de ben kapatayım. (Gülüşmeler) Şimdi, böyle kolay kolay kaçamazsınız işçiden.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – İşçi den nereye kaçacağız? İşçilerle her zaman beraberiz.

HIDIR GÜL – Beraber misiniz?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Beraberiz.

HIDIR GÜL – O zaman beraber bir yer altına inelim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – İniyoruz...

BAŞKAN – Biz yer altına da indik. Ben maden mühendisiyim, ben yer altında da çalıştım.

HIDIR GÜL – Başkanım, sizden istediğimiz ne, biliyor musunuz. Demin dediğim gibi, iş sağlığı, işlerin açılması... Herkesin kredi borcu var, benim kredi borcum var. Yani biz kiracıyız. Üç ay sonra eğer... Bizim iş arkadaşları şu an ne diyorlar biliyor musunuz: "Eğer bu iş yerleri açılmazsa ya hırsızlık yapacağız ya adam öldüreceğiz ya tarlada çalışacağız ya bir şeyler yapacağız".

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim Hıdır, sağ olasin.

HIDIR GÜL – Sağ olun Başkanım.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bizim Komisyon üyelerimiz kalsın, diğer misafirlerimize çok teşekkür ediyoruz, danışmanlarımıza da. Komisyonumuzun gündeme alınmasını önerdikleri birtakım önergeler var, onları tartışacağız.

Çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, bizim Komisyonumuza üç tane tavsiye kararı niteliğinde önerge geldi. Bundan önce de 18/6/2014'te de, Plan Bütçede görüşülen bazı kanunların, işte Soma bağlamında öne çekilmesi konusunda biz de bir tavsiye kararı almıştık yani bizim AK PARTİ'li üyelerin bazı rezervlerine rağmen, benim de ricam üzerine böyle bir karar aldık fakat daha sonra bize Plan Bütçeden gelen, bunun İç Tüzük'e aykırı olduğuna dair bir yazı var, ben onu hem okutacağım, ondan sonra da...

Buyurun:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı

Manisa'nın Soma İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazalarının Araştırılarak Alınması Gereken İş Sağlığı ve İş Güvenliği Tedbirlerinin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Başkanlığına

İlgi: 18.06.2014 tarih ve 52364020-130.99-183215 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, Komisyonunuzun 1/931 esas numaralı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Karamamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nda yer alan işçi sağlığı ve iş güvenliği, kazazedeler, kazada hayatını kaybeden madencilerin ailelerine yönelik düzenlemelerin ayrı bir kanun teklifi olarak görüşülmesine ilişkin bir tavsiye kararı aldığı ifade edilmektedir. Bilindiği üzere İçtüzüğün 35'inci maddesinde "... komisyonlar ... kanun tasarı ve tekliflerini bölerek ayrı ayrı metinler hâlinde Genel Kurula sunamazlar." denilmektedir. İçtüzüğün bu hükmü karşısında bahsi geçen düzenlemelerin ayrı bir kanun teklifi olarak görüşülmesi ancak bu düzenlemelerin yeni bir teklif ya da tasarı olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmesi hâlinde söz konusu olabilecektir. Bununla birlikte, Komisyonunuzun almış olduğu tavsiye kararı Plan ve Bütçe Komisyonunun 18/6/2014 tarihli 35'inci birleşiminde değerlendirilmiş, söz konusu Kanun Tasarısının bahsi geçen konularda düzenlemeler içeren 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 25, 43, 44 ve 64 üncü maddelerinin Tasarıdan ayrılarak "Soma Kanunu" başlığıyla ayrı bir düzenleme hâline getirilip öncelikli olarak görüşülmesine ilişkin önergeler verilmiş ancak bu önergeler Komisyonumuzca kabul edilmemiştir.

Bilgilerinizi arz ederim.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – İç Tüzük'e aykırılık diye bir şey...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, görüş... “Görüşülmesinin Tüzük'e aykırı olduğu” diye bir şey yok.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Sadece tasarımı bölmek...

BAŞKAN – Anladım.

Şimdi, bunun üzerine ben de Anayasa danışmanlarımıza bir çalışma yaptırdım İç Tüzük, Anayasa gereği. Şimdi, Medis araştırma komisyonu yetkileri Anayasa'nın 98'inci maddesinin üçüncü fıkrası ile Türkiye Büyük Millet Medisi İçtüzüğü'nün 105'inci maddesinde düzenlenmiş. Buna göre Anayasa'nın 98'inci maddesi “Medis araştırması, belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemeden ibarettir.” şeklinde. Üçüncü fıkra araştırma komisyonunun yetki sınırını çizmekte. Bu hükme göre, Medis araştırma komisyonunun yetkisinin, bilgi edinmek için yapılan incelemeden ibaret olduğu ortadadır.

Türkiye Büyük Millet Medisi İçtüzüğü'nün 105'inci maddesindeki “Bir konu hakkında bilgi istemek, buralarda inceleme yapmak,, ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.” hükmüyle, Anayasa'daki hükümle paralellik kurulmuş.

Yani bu kapsamda “Medis araştırma komisyonlarının mevzuat değişiklikleriyle ilgili olarak öneri geliştirmek dışında bir yetkisi bulunmamaktadır. Bu yetkisini de çalışmalar sonucu hazırlayacağı raporunda yer vererek kullanır. Yasama sürecinde doğrudan müdahale anlamına gelecek öneri ve benzeri çalışmaları yürütmesi yetki aşımı anlamına gelir. Medis araştırma komisyonları İç Tüzük'te yer almayan ancak uygulamalarla gelişen ilgili kanun kurumlarına “tavsiyede bulunma” adı altında kimi zaman çalışmalar yapmıştır. Yasama sürecine komisyon üyeleri, Parlamento üyesi de olduğu için partileri nezdinde çalışmalarını da yürütebilirler, aynı zamanda komisyona girip yürütebilirler.” şeklinde.

Şimdi, bu bağlamda, tabii bizim buradaki şeyleri işleme alıp almama konusunda böyle doğrudan bir tavsiye şeyimiz yok yani bize doğrudan verilmiş bir yükümlülük yok ama biz böyle bir şey yaptık, oradan da o günün şartlarında hem “Soma'nın duyarlılığı nedeniyle bu maddeler ön plana çıkarılsın.” dedik. Onlar da bunu çıkaramayacaklarını, bana sözlü olarak söylediklerinde de İç Tüzük'e uygun olmadığı şeklinde şey vardı.

Ben şöyle bir şey yapacağım: Yani ben bunları okutayım, kayıtlarımıza girsin. Ondan sonra, bu konuda arkadaşlarımızın görüşleri varsa, gündeme alınıp alınmama konusunda yani böyle bir tavsiye kararını alıp almama konusunda oylarınıza sunacağım çünkü çok fazla da bunu direkt reddederek, bu çerçevede, uyumlu havamıza halel getirmek istemiyorum.

Özgür Bey, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi burada, aslında ben bu önerge gittikten sonra Plan Bütçe Komisyonunda takip ettim, şimdi Plan Bütçe Komisyonunun almış olduğu karar, aslında gelecekte de Medis araştırma komisyonlarının görev alanları, yetki sınırları açısından da belirleyici oldu çünkü bizim önerimizi doğrudan gündemlerine aldılar, konuştular ve bu önergemiz doğrultusunda muhalefet partilerinin milletvekilleri ayrı ayrı bu tavsiye kararına uygun olarak önergeler yazdılar bunların ayrı şekilde görüşülmesi için ancak komisyon şu karara vardı: “Elimizdeki bir torba yasayı bölüp ondan iki tane torba yasa yapma yetkimiz yok ancak bunlar bize bir kere daha sevk edilirse olur, şu sırada da bu torbayı görüşüyoruz zaten.” dediler ama aldıkları karar, bizim tavsiye kararımızın İç Tüzük'e aykırı olduğu yönünde değildi. Zaten bu Komisyon kendi görev tanımını yaptığında da açıkça şey ortaya çıkıyor, ne diyoruz: Biz sonunda -sizin ağzınızdan çok kez- belki de yeni bir kömür kanunu teklif edeceğiz, belki de bu konuda işte kömür, daha doğrusu, maden bakanlığı kurulmasını teklif edeceğiz.”

Bu komisyonun işi, hep birlikte bir doğruyu bulup teklifte bulunmak. Yerine getirip getirmemek onların bileceği iş ama bizim burada –gerçi gündeme alacağınızı da söylediniz- önergelerimizde de bir yetki aşımından çok, ilgili komisyonlara, ilgili bakanlıklara tavsiyede bulunmak. Yani sonda yapacağımız işi başta.

Ama Sayın Necati Özensoy'un da zaman zaman çok dile getirdiği bir konu var burada, “Biz kasıma kadar, aralığa kadar zaman kaybetmek yerine acil konuları şimdiden önerelim.” diyor. Bu bir ara karar gibi, ara rapor gibi. Bence de çok mantıklı. Ben bunları bir araya getirdim ve iktidar partisinden olan arkadaşlara imzaya açmadık çünkü bir sıkıştırma gibi olur; imza atmazsa “Buna mı imza atmıyorsun.” imza atarsa “Sen buna karşı mı çıkıyorsun?” gibi. Geçen sefer de siz yaptınız. İstişare sonunda uygun görürseniz, onlar da imza atarsa oy birliğiyle karar vermiş oluruz sonuçta.

BAŞKAN – Şimdi şöyle: Ben biraz önce Anayasa uzmanı arkadaşlardan bilgi aldım, bizim ara rapor verme gibi, böyle bir teamülümüz yok, böyle bir uygulama da yok. Yani bize verilen süre çok kısıtlı olduğu için, dolayısıyla raporumuzu bir an evvel verelim; 3 artı 1 ayı da istemek niyetinde değilim ben şahsım adına söyleyeyim, bir an evvel verelim diye.

Şimdi, ben bunların bazılarının içeriğine baktım, bunları biz kurumlara önerebiliriz. Yani şu tavsiyede ne bileyim “Maskeyi şöyle kullanın.” falan diye fakat bunları verdiğiniz hâlde bile kurumların size doğrudan bir şeyi yok. Mesela benim aklımdaki önergelere biri de metan şeyinin zorunlaştırılmasıyla ilgili ama sonra bir araştırdık, o, kanun ve yönetmelik değişikliği gerektiriyor. Yani kurumun kendi bakanının hemen oluruyla “Şunu yapın.” diyebileceği türden şeyler değil. Yani bakanların “Şunu yapın.” diyeceği türden şeyleri olursa olur. Yani buradaki şeylerin çoğuna ben de, arkadaşlarımız da okuyalım, arkadaşlarımızın çoğunun da katılacağı kanaatindeyim ve bunları raporlarımızda da dercedelim, koyalım ama doğrudan, sürekli, özellikle Plan Bütçeye “Bunu yapın.” şeklinde bir tavsiyede, yine benzer bir şeyle bir ret cevabı gelecektir. Ben onu dile getirmek istiyorum.

İsterseniz okutalım, gündeme gelsin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Neyse okuyalım, tamam, üzerinde ayrı ayrı görüşürüz, doğru.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bir şey söyleyebilir miyim.

BAŞKAN – Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim.

Şimdi tabii, bu Araştırma Komisyonu, belki de bugüne kadar Mediste kurulmuş konu olarak, içerik olarak en önemli komisyonlardan bir tanesi. Bir de şimdi burada araştırma komisyonunun Tüzük'teki yerini yorumlarken “E, tamam, araştırma komisyonu tespit yapar, araştırır.” Ne olacak o tespitler? Yani ne işe yarayacak o zaman? Demek ki bu araştırmanın da bir anlamı var, bir şeye hizmet için araştırma yapıyoruz. Yani sonuçta oradan bir öneri çıkarmazsak, bir faydası olmayacaksa o zaman şimdiden bırakalım, Komisyonu dağıtalım gitsin yani.

Ama bakın, bu arada, burada biz başında, bütün arkadaşlar aynı şeyi paylaştık, hepimiz vebal altındayız. Yani bundan sonra olacak herhangi bir yönetmelikten, diğer şeylerden kaynaklanan, eksikliklerden olan kazalarda hepimizin üzerinde vebal var. Ha, biz burada üstümüze vazife oldu olmadı. Yani kalkıp da şimdi yaşamaya müdahale falan değil, “tavsiye etmek” demek yaşamaya müdahale etmek demek değildir. Biz talimat vermiyoruz ki, tavsiyede bulunuyoruz. Yani biz üstümüze düşeni yapalım da...

BAŞKAN — O zaman Necati Bey, şöyle yapalım mı: Bir okusunlar, onun üzerine konuşalım biz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, tamam. Ben şunu söyleyeyim: Yani biz bunları yapalım da yapmayan yapmasın. Yani bizim tavsiyelerimizi yerine getirmeyen getirmesin ama biz, en azından, yanlış gördüklerimizi, eksik gördüklerimizi belirtelim, tavsiyelerimizi bildirelim, yapmayan da yapmasın, onlar vebal altında kalsın.

BAŞKAN – O zaman önerileri tek tek okutuyorum:

Manisa'nın Soma İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazalarının Araştırılarak Alınması Gereken İş Sağlığı Ve İş Güvenliği Tedbirlerinin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığı'na

Komisyonumuz bir aydır yoğun bir çalışma programı ile çok sayıda maden işçisi, kurum ve kuruluş ile görüşmüş, çok sayıda uzmanı dinlemiştir.

Bugüne kadar yapılan toplantılarda da görüldüğü üzere, mevzuatımızda ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Hâlen yürürlükte olan yasalara göre yapılan denetimlerin de aksadığı artık bilinen bir gerçektir.

Ayrıca geçtiğimiz hafta komisyon olarak ziyaret ettiğimiz Sayın Cumhurbaşkanının dahi "Kaza olduğunda bilgi almak için sorduğumda en güvenli madenin burası olduğu söylendi. En güvenlisi bu ise diğerleri için de endişe ederim" dediği bir tabloda, Komisyonumuzun madenlerde alınması gerekli tedbirlerle ilgili bir öneri paketini Meclise acilen sunması son derece önemlidir.

Buna göre, madenlerin güvenli hâle gelmesi için alınması gereken tedbirler ve ilgili mevzuatta yapılması gerekli düzenlemeler ile iş sağlığı ve güvenliği alanına yönelik gerekli yasal düzenlemelerin Meclis kapanmadan hayata geçirilmesi için ilgili bakanlıklara, siyasi parti gruplarına ve Meclis Başkanlığına derhal başvuruda bulunulmalı, gerekirse bu konuda Komisyonumuz bünyesinde bir alt çalışma grubunun oluşturulması da sağlanmalıdır.

Gereğini arz ve teklif ederiz.

Özgür Özel

Manisa

Namık Havutça

Balıkesir

Faysal Sarıyıldız

Şırnak

Erkan Akçay
Manisa

Sakine Öz
Manisa

Necati Özensoy
Bursa

Hasan Ören
Manisa

BAŞKAN – Yılmaz Bey, sen söz istedin. Biraz da bu merkezde konuşursan sevinirim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Evet, bu merkezde, önergelerle ilgili konuşacağım.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, önergelerin içeriğine baktığımız zaman, bizim Komisyonumuzun çalışma sahasına giren öneriler var, tavsiyeler var, onun dışında, yasal düzenlemeleri içeren tavsiyeler var, yine idari olarak da alınması gereken tedbirlerle ilgili birtakım düşünceler var.

Şimdi, bizim Komisyonumuzun görevi Soma’da meydana gelen maden kazalarının araştırılması ve alınması gereken iş sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerinin belirlenmesi. Asıl bizim ana görevimiz bu. Meclis İçtüzüğü ve Anayasa’ımızın ilgili maddeleri de Meclis araştırmasının ne olduğunu ve komisyonun yetkilerinin ne olduğunu açıkça belirtmiş. 105’inci maddede komisyonun yetkileri belli.

Şimdi, bu yetkilerin dışında İç Tüzük gereği bir şey yapmamız mümkün değil. Evet, basın açıklamaları yapıyoruz zamanı geldiğinde, yeri geldiğinde, işte Bakanlığa oksijen maskesiyle ilgili tavsiye kararımız; bir acil durum nedeniyle onu yaptık. Şu anda verilen önerge, işte şu anda Plan Bütçe Komisyonunda görüşülen yasa tasarısının Soma’yla ilgili maddelerinin işte bir an önce yasalması. Bu fiilen...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O geçmişteydi ağabey.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bu geçmişteydi, önceki ve Komisyon da haklı olarak, işte “Buna gerek yok, biz zaten görüşüyoruz ve Genel Kurula indireceğiz.” dedi bize ve geriye gönderdi, “Sizin böyle bir yetkiniz de yok.” dedi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir de bir buçuk gün tartışılar bunu.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ya, bir buçuk gün, keşke o tartışılacağına, bir buçuk gün o maddelerde ilerleme sağlansaydı, belki bugün o torba yasa Genel Kurula gelecekti.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Otuz yedi gündür tartışıyorlar Yılmaz Ağabey, otuz yedi gündür. Yani Soma çıkarıp yollasa.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şimdi arkadaşlar... Bakın yani biz burada...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bir şey söyleyeceğim...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hasan Ağabey şimdi oradan şey bakmaya başladı.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Uzatmaya gerek yok yani. Siz kabul etmiyorsanız, tamam, bırakalım yani daha bunun üzerine tartışmaya...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şöyle: Şimdi, bu torba yasa madencilerle ilgili, madencilerin çalışma şartlarıyla alakalı, emeklilik şartlarıyla ilgili çok önemli düzenlemeleri içeriyor.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Orada değiliz...

HASAN ÖREN (Manisa) – Yılmaz Bey, gönderelim, geriye göndersinler.

BAŞKAN – Şimdi, Yılmaz, bir saniye...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ya, bitireyim, bir saniye... Yani siz konuşurken biz hiç müdahale etmiyoruz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Uzatmaya gerek yok, tamam.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ya, uzatmıyorum, bir dakikayı geçmedi konuşmam ya.

Şimdi, önümüzdeki hafta salı günü torba yasa Genel Kurula gelecek. Yani bundan daha süratli bir yasalama sürecini biz yapamayız. Tamam, şu andaki gündemimiz şu andaki önergeler. Bunların birçoğu bizim raporumuzda yer alacak hususlarla alakalı. Biz daha çalışmalarımızı tamamlamadık.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Okumamışsın ki Yılmaz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Okudum ya. Niye? “Madenlerin güvenli hâle gelmesi için alınması gereken tedbirlerin ve ilgili mevzuatta yapılması gerekli düzenlemeler ile iş sağlığı ve güvenliği alanına yönelik gerekli yasal düzenlemelerin Meclis kapanmadan hayata geçirilmesiyle ilgili, bakanlıklara...”

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bahaneye şimdi okuyorsun. Farkındayız biz onun. Okumadığın belli.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hayır, altını çizdim ya.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Neyse. Diyoruz ki acil olanların Meclis kapanmadan olması gerekenlerin bir an önce...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Altını çizdim. Şimdi, bizim çalışma süremizin biz daha başlangıcındayız, üçte 1’lik kısmındayız. Daha çalışacağımız, araştıracağımız yerler var, dinleyeceğimiz kişiler var, uzmanlar var. Üçte 1’ini tamamladık, üçte 2’lik bir süremiz daha var. Bu kapsamlı araştırmayı yapalım, bu kazalar neden meydana geliyor, bundan sonra bu kazaların meydana gelmemesi için neler, hangi tedbirler alınmalı, Soma özelinde bu kaza neden, hangi nedenle meydana gelmiştir...

BAŞKAN – Tamam, bağlar mısın Yılmaz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Konuşmayayım o zaman ya.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, yorma kendini.

BAŞKAN – Bağlar mısın Yılmaz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, izaha gerek yok.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Niye izaha gerek yok?

BAŞKAN – Şimdi, bir saniye...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Niye izaha gerek yok?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir şey söyleyeceğim, açılmak üzere olan madenle ilgili öneride bulunuyoruz, teknik ve idari kayyum atansın. Bu maden bu kültürle işletilirse ölümler devam edecek diye. Bunu nasıl kasımda yapacağız?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Nereye teknik kayyum atayacağız?

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar... Yılmaz, müsaade eder misin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Okumamışsın. Allah aşkına oku.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Biz çalışmalarımızı...

BAŞKAN – Yılmaz, müsaade eder misin.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Başkanım, sözümü bitireyim.

BAŞKAN – Necati Bey, otur ya.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Boş konuşuyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Niye boş?

BAŞKAN – Gel, gel...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ne gerek var?

BAŞKAN – Gel, bir şeye bağlayacağım, gel sen. Gel Necati Bey.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Birbirimizi mi kandıracağız Allah aşkına burada.

BAŞKAN – Necati Bey, gel, sen gel ya. Rica ediyorum gel. (“Gel” sesleri)

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Kabul edin, bitsin gitsin.

BAŞKAN – Mesele kabul edip etmeme meselesi değil. Gel Necati...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ne meselesi peki ya, ben anlamıyorum. Veya siz imzalayın, biz imzalarımızı çekelim.

BAŞKAN – Gel ya, otur şuraya. Allah rızası için otur ya.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Sizin olsun...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hayırdır Necati Bey, ben seni kızdıracak ne söyledim şimdi?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ya sen... Allah, Allah... Uzatma...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Neyini uzatacağım ya?

BAŞKAN – O zaman, arkadaşlar, Yılmaz, müsaade eder misin, ben toparlayıcı bir konuşma yapacağım.

Yılmaz, müsaade eder misin.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yani Meclis araştırma...

HASAN ÖREN (Manisa) – Yılmaz Bey, gönderelim, onlar reddetsinler.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ben Manisa Millîetvekili olarak söz istiyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Meclis araştırma komisyonları, arkadaşlar, görev süresini tamamlar, araştırmalarını sonuçlandırır, bir rapora bağlar. Biz tavsiyelerimizi, ilgili kurumlara göndeririz bu raporumuzu. Genel Kurulda da genel görüşme açılır, bu rapor Genel Kurulda görüşülür.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bunları biliyoruz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tamam, bunu yapacağız.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ders verme.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Komisyonun süreci budur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade ederseniz ben bir konuşma yapayım.

Şimdi, burada bir önergeye baktık. Bu önerge şu: Bu önergede iki tane önemli şey var. Birincisi -bugüne kadar, anladığım kadarıyla, önerge sahiplerinden anladığımdan kadarıyla- edindiğimiz bilgiler sorun olabilecek şeyler. Biz bir an evvel önerelim Komisyon olarak. Ben buna katılıyorum. Yalnız burada bir alt çalışma grubunun oluşturulmasına bana göre gerek yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “Gerekirse” dedik ona.

BAŞKAN – Şu önergede...

HASAN ÖREN (Manisa) – Çıkaralım.

BAŞKAN – Biz şurada oy birliğiyle yapalım istiyorum. Yani burada, bir...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Beraber öyle bir şey hazırlayalım.

BAŞKAN – Beraber yapalım. Yani İç Tüzük’e aykırı hareket etmeyelim, bir. İç Tüzük’ü zorlamayı da istemiyorum. Şimdi zorladığımız zaman adam bu tür yazı yazıyor, bir daha orada gereksiz yere o komisyonun da süresini şey yapıyoruz.

Bence şu üç komisyon yerine, bugüne kadar... Hasan Bey de hatırlayacaktır şeyde, metanla ilgili falan çok güzel şeyler açıkladılar orada. Biz onun üzerine dedik ki: “Şöyle bir öneride bulunalım.” Bu önerileri de yapalım. Belki İç Tüzük buna amir hükmü olarak bize bunu yapın demiyor, yapmayın da demiyor. Yani bize basın açıklaması yapın demiyor ama yapmayın da demiyor ama çıkıyoruz basın açıklaması da yapıyoruz.

Biz burada uyum içerisinde, bugüne kadar elde ettiğimiz bilgilerden... Yani müsaade ederseniz, teknik düzeyde ben bunların çoğunu benim kızlarla çalışıyorum sabahları sürekli, çıkarttık. Öneriler olarak ben 10-15 sayfa kendim bir şeyler hazırladım. Onların çok hayati olabileceklerini, teknik düzeyde bir önerge olarak ben hazırlayayım yani bu üç önergeyi çekersek ramazanda onu önerdim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu üç önerge için eyvallah, bunu yapın, yarın veyahut da salı günü getirin ama başka şeyler...

BAŞKAN – Şunların, diğerleri de aşağı yukarı orada yoksa...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Niye çekelim ki kabul edelim, niye çekelim?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, Sayın Başkanım, reddedin bitsin canım.

BAŞKAN – Öyle bir şey yapacaksa ben şimdi bunu hiç gündeme almama yetkimiz var.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Başkanım, bir şey söyleyebilir miyim?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Niye bu kadar reddedilmesi taraftarısınız?

HASAN ÖREN (Manisa) – Yılmaz Bey, kabul etmezsin reddedersin.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yok yani reddedilmesini bu kadar ısrarla istemenizin sebebini öğrenebilir miyim?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok, kabul edilsin.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yani kabul etme yönünde ikna edin bizi.

HASAN ÖREN (Manisa) – Kabul etmezseniz gideceğiz anlatacağız Soma’da sebebini söylüyorum. Bundan başka sebep olur mu?

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Şimdi, müsaade ederseniz ben de gerekçelerle ilgili...

BAŞKAN – Selçuk Bey’e söz verdim, ondan sonra...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Üzüm yemek mi bağcıyı dövmek mi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, yahu burada da şey var...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şöyle, siyaseten kullanabilir miyiz? Yani bak AKP’liler reddetti önergeyi, bütün dert bu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yahu kabul et artık, kabul et.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bütün dert bu, yahu bizim derdimiz bu kazanın nedenlerini araştırıp sorumluları bulmak ve bundan sonra bu kazalar meydana gelmemesi için tedbirler almak, bizim derdimiz bu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bizim de, bizim de.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Burada önerge verip “AKP’liler reddetti, biz verdik bak işçi kardeşlerim.” böyle şovlara bizim karnımız tok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ağabey, kabul edin.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yahu sen var ya çok yanlış yapıyorsun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ne yanlış yapıyorum?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Çok yanlış, ben ne dedim: Biz çekelim imzalarımızı, siz verin önergeyi, bizim imzamız olmasın.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yahu olacak şeyi söyle.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Artık bir niyet olarak söyle, nereden çıkartıyorsun?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkan Vekili sıfatıyla atarsan imza kabul edilir.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Neye faydası olacak bunun?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yahu fayda görmüyorsanız reddedersiniz, bu da düşer kardeşim yani.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Burada herkes aynı amaç için çalışıyor, hiçbirimizin diğerinden farkı yok.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Allah, Allah! Benim bakış açım farklı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – İyi niyetli olacaksınız ya.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Biz senden daha fazla iyi niyetliyiz, boşver sen.

BAŞKAN – Selçuk Bey, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Şimdi, değerli arkadaşlarım, milletvekili arkadaşlarımızın önergeleri var üç tane, bunu Komisyon alacak, bunu oylamaya falan gerek yok. Bu arkadaşlarımız milletvekilleri, istedikleri şekilde teklifte bulunurlar, önergede bulunurlar, komisyona takdim ederler. Komisyonun oylama ve oylamama gibi görevi de yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Var efendim, var.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bu noktada.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Var da ortaklaşırsak kabul edilir.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Rapora derç ederiz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bunları alırız...

İkincisi, şunu söyleyeceğim. Şimdi, burada milletvekili arkadaşlarıma soruyorum, diyorum ki: Bakınız, bu önergeyi alır Komisyon gereğini yapar, ilgili yerlere gönderir. Şimdi ben milletvekili arkadaşlarıma, burada önergeyi verenlere soruyorum: “Gerekli kanuni değişiklikler yapılarak ölümlü maden kazalarına sebebiyet veren şirketlerin ruhsatları askıya alınmalı.” Kim alacak, biz mi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kanuni değişiklik yapabiliriz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim tamam. Bakınız diyorum ki kanuni değişiklikler nerede verilir?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bak, ne diyorum: Plan Bütçe Komisyonuna...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Özgür Bey, siz kanun teklifi verme hakkına sahip misiniz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sahipsiniz. Siz Plan Bütçe Komisyonunda önerge verme hakkına sahip misiniz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Grubumuzdan arkadaşlar verebilirler.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Grubunuzdan arkadaşlar verebilirler ve o süreci devam ettirebilirsiniz, çok da güzel olur. Teamüller böyledir, işleyiş böyledir, İç Tüzük böyledir, kanun ve yasa çıkartma özellikleri bunları içerir.

İki: “Yapılan incelemeler ve soruşturmalar sonucu kusurlu olduklarının ispatlanması hâlinde ruhsatları iptal edilen şirketlerin yeniden maden iş kolunda çalışmaları kusur durumlarına göre belli bir süre ya da tamamen yasaklanmalı.” Bunların hepsi, affedersin, mevzuatımıza, kanunlarımıza uygun bir şekilde sürdüreceğimiz işlerdir arkadaşlar. Biz bunlara karşı değiliz ama şimdi bunlarla ilgili bir inceleme yapılmadan, bununla ilgili...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yani şöyle bir cümle olabilir mi? “Yasal düzenlemeler yapılması için bakanlıklara yazı yazılır.”

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yılmaz Beyciğim, ben tamamlayayım da can kardeşim benim, Sevgili Milletvekilim, ben tamamlayayım.

Bir kere, arkadaşlarımızın bunu verme hakları var, verebilirler.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Verdik.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Alın efendim, alın, gereğini yapın, oylamaya da gerek yok yani bunları kabul ediyor musunuz, etmiyorsunuz diye bir şey yok ki? Alın, Komisyon Başkanı olarak lütfen ilgili yerlere havale edin.

İkincisi: sizin düşüncenize katılıyorum, hakikaten hassas bir konuyla ilgilieniyoruz. Bütün bu kazalar devam ediyor efendim, sadece 301 tane kaza değil, iş kazaları devam ediyor. Şırnak'ta devam etti, Ahmet de, Mehmet de biraz önce Sayın Havutça anlattı bunları.

Sizin, Sayın Başkanım, görüşleriniz katılıyorum. Arkadaşlarımızın da önergesindeki şu hususa katılıyorum, bunu hep beraber imzalayabiliriz. Lütfen üç ay beklemeyelim, şu an raporlarımızı acil olarak, mesela bir ay çalıştıysak eğer veya bugün kaç gün olduysa, oturalım, uzman arkadaşlarımız çalışsın, bugüne kadar önem atfettiğimiz, acil olarak, ehemle mühimi ayırt ederek acil kabul ettiğimiz maddeleri yazalım ve Meclis Başkanlığına takdim edelim.

Biraz önce Sayın Necati Özensoy dedi ki: "Bizim ne görevimiz var?" Efendim, ben Darbeler ve Muhtıraları Araştırma Komisyonunda çalıştım, biz sunarız, oradan kanunlar gelir, milletvekili arkadaşlarımız veyahut da parti grupları bunları kanun hâline getirirler, işte 12 Eylül yasaklarının kaldırılmasıyla ilgili falan, geldi, imzaladı biliyorsunuz, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu 35'inci maddesinin kaldırılmasını teklif etmiştik, kanun geldi kabul edildi biliyorsunuz. Bununla ilgili, hemen şurayla ilgili bölüme katılıyorum, hep beraber imzalayalım ama arkadaşlarımızın önergesi yine kalsın, ona bir şey demiyorum, biz böyle bir şey yapabiliriz.

Üçüncü husus olarak da, burada arkadaşlarım, bakın, değerli milletvekili arkadaşlarım; madencilere verilen sözler, madenci arkadaşlarımız bunları zaten sizlere veriyorlar, bizlere veriyorlar, kim söz verdiyse karşısına yazsın "Şu tarihte şu gün şu şahıs söz verdi." diyerek bunları takip ediyoruz. Burada istenen şeylerin bir kısmı zaten var. Nerede var? Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edildi, önümüzdeki hafta gelecek. İkramiye hususları, haftalık çalışma saatleri, emeklilik yaşları, sivil şehit veyahut da terör kapsamına alınması, 1.400-1.500 lira civarında ölüm aylığının bağlanmış olması, TOKİ'den ev verilmesi, 1 kişiye istihdam, bunların hepsi kanunda var zaten efendim. TOKİ'den ev verilmesi de söz olarak Sayın Başbakanın hâlen emir verdiği, talimat verdiği bir husus. Taşeron sisteminin kaldırılmış olması, alt taşeron sistemi izinli hâle getiriliyor, bunlar yapılıyor. Bunlar yapıldıktan sonra yani kanun çıktıktan sonra Komisyonumuz yapılamayan eksik sözler varsa yani söz verilip de yapılamayanları onları tekrar gündeme getiririz, biz tekrar bir kez daha deriz ki: "Sayın Salih Kapusuz, Sayın Özgür Özel, Sayın Selçuk Özdağ, Sayın Başbakan, kimse, söz mü?" Komisyon olarak da tekrar yeniden Başkanımıza görev veririz, deriz ki: "Bunlarla bir daha görüşün, tekrar bir kanun teklifi mi sunuyorsunuz, bunlarla ilgili lütfen verdiğiniz sözleri yerine getirin, bedelleri de siz ödeyin." diyebiliriz. Ben bunların alınmasını ve birlikte de, bir an önce de bir ay içerisinde yaptıklarımızla ilgili acil, önemli gördüklerimizin de teklif edilmesini doğru buluyorum.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Ben müsaade ederseniz ben önergeleri okutayım...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Bir şey, bir söz de ben söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Ağabey, şimdi söz vereceğim, söz isteyen çok.

Okutuyorum:

Manisa'nın Soma İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazalarının Araştırılarak Alınması Gereken İş Sağlığı Ve İş Güvenliği Tedbirlerinin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığına

Bilindiği üzere 13 Mayıs 2014 tarihinde facianın yaşandığı Soma Kömür İşletmelerine ait Eynez ocağının dışında Işıklar ve Atabacası ocakları da Soma Kömür İşletmeleri AŞ tarafından işletilmektedir. Gerek Komisyonumuza ulaşan bilgiler, gerekse şirket tarafından dayışbaşlar kanalıyla yapılan çağrılar ve yazılı tebligatlarda ocakların üretime geçirilmek istendiği bilinmektedir.

Normal şartlarda ihaleye fesat karıştıran birisinin yeniden kamu ihalesine girmesi engellenirken, stadyumlarda aşırı davranışlarda bulunanlar yıllarca müsabakaları izlemekten men edilirken, aynı şirketin ocakları bu haliyle üretime açması, ön bilirkışı raporunda ve Komisyonumuzun yaptığı görüşmelerde işverenin çok sayıda kusurlu davranış içinde olduğu da tespit edilmişken, kabul edilebilir değildir. Üstelik, bu şartlar altında böylesi bir madeni kazaya sebep olan anlayış ve kültürün yönetmesi son derece sakıncalıdır. Kaldı ki 13 Mayıs faciasının ardından Işıklar Ocağında bir işçinin -Fedai Uçak- parmağı kopmuş, bir panoda yangın çıkmış ve yeni bir facianın eşiğinden âdetâ kıl payı dönülmüştür.

Geçtiğimiz hafta da Komisyonumuz görüşmeleri sırasında İş Teftiş Kurulu Başkanı Mehmet Tezel de; Işıklar Ocağında müfettişlerin inceleme yaptığını, madendeki izleme sensörlerine dışarıdan gelen temiz havanın bir şekilde üflettilerinde sistemin ve müfettişlerin kandırılmaya çalışıldığını tespit ettiklerini ve çalışmaya izin vermeyerek Savcılığa suç duyurusunda bulunduklarını kaydetmiştir.

Bu gerçekler ışığında; Komisyonumuzun çalışmaları sürerken, hâlihazırda İş Kanunu ile ilgili torba yasanın görüşmelerinin devam ettiği Plan Bütçe Komisyonuna, ilgili Bakanlıklara, Medis'te grubu olan tüm siyasi parti Grup Başkanlıklarına aşağıdaki hususların iletilmesi ve bu konunun Komisyonumuzca da ele alınarak, hassasiyetimizin dile getirilmesi son derece önemlidir. Buna göre;

Gerekli kanuni değişiklikler yapılarak ölümlü maden kazalarına sebebiyet veren şirketlerin ruhsatları askıya alınmalı,

Yapılan incelemeler ve soruşturmalar sonucu kusurlu olduklarının ispatlanması halinde ruhsatları iptal edilen şirketlerin yeniden maden iş kolunda çalışmaları kusur durumlarına göre belli bir süre ya da tamamen yasaklanmalı,

Ayrıca, bu madenlerde hali hazırda kazaya sebep olan kurum kültüründen gelen, geçmişteki çalışmaların içinde olmuş, oradaki güvenlik tedbirlerini yeterli görerek kazaya sebebiyet veren, ölümcül riskleri almış anlayışın hâlâ işbaşında olduğu aşıkârdır. Bu nedenle, Soma'da ve diğer tüm madenlerde çalışması durdurulan madenlerin işletmesine üniversitelerden, TKİ, Enerji Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkililerinden, sivil toplum kuruluşları ve meslek örgütlerinden oluşan idari ve teknik bir kayyum heyetinin atanmalı, güvenliğin sağlanıp sağlanmadığı, yeniden üretime geçip geçilmeceği yetkilendirilerek bu kurul tarafından belirlenmelidir.

Gereğini arz ve teklif ederiz.

Namık Havutça	Faysal Sarıyıldız	Özgür Özel
Balıkesir	Şırnak	Manisa
Erkan Akçay	Sakine Öz	Hasan Ören
Manisa	Manisa	Manisa
Necati Özensoy		
Bursa		

Manisa'nın Soma İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazalarının Araştırılarak Alınması Gereken İş Sağlığı Ve İş Güvenliği Tedbirlerinin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Medis Araştırması Komisyonu Başkanlığına

Komisyonumuz yaklaşık bir aydır çalışmalarını sürdürmektedir. Aynı zamanda son bir aydır hareket noktası Soma olan ve içinde Soma ile ilgili 17 madde bulunan torba yasanın Plan ve Bütçe Komisyonunda, boyutu 100 maddeyi geçmekle beraber, görüşmeleri devam etmektedir ve Plan ve Bütçe Komisyonu söz konusu kanunun görüşmelerinin sonuna gelmiştir.

Soma'daki facia sonrası maden işçilerinin temsilcileri ilgili Bakanlar ve Başbakanla görüşmüşler ve kendilerine 15 ayrı sözün verildiğine ilişkin kendi imzaları ile birlikte sundukları dilekçeyi Plan Bütçe Komisyonuna sunmuşlardır. Söz konusu dilekçe Komisyonda tutanak altındadır (Ek-1) ve tüm kamuoyu da bilmektedir.

Komisyonumuz tarafından, gerek Soma'daki çalışmalarında verdiği beyanatlar, gerekse genel mutabakatımız gereği madencilere verilen sözlerin yerine getirilmesi hususunun takip edilmesi için Plan ve Bütçe Komisyonuna tavsiye kararı niteliğinde bir yazı gönderilmesinin ve Komisyon Başkanlık Divanı tarafından ilgili Komisyon nezdinde takibinin yapılmasının karara bağlanmasını arz ve teklif ederiz

Namık Havutça	Faysal Sarıyıldız	Özgür Özel
Balıkesir	Şırnak	Manisa
Erkan Akçay	Sakine Öz	Hasan Ören
Manisa	Manisa	Manisa
Necati Özensoy		
Bursa		

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu üç önerge doğrultusunda talep edilen Komisyonumuzun öneri ve tavsiyede bulunması şeklinde önergeler var. Bu önergelerin doğrultusunda tavsiye ve öneride bulunulup bulunulmamasını oylarınıza sunacağım: Bu doğrultuda öneri ve tavsiyede bulunulmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Teşekkür ediyorum, toplantıyı kapatıyorum, hayırlı ramazanlar diliyorum.

Kapanma Saati: 18.43